

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Varhaisnuorten seurustelukokemuksia minuuden näkökulmasta

Janika Ahola

Pro gradu -tutkielma

Kasvatustieteiden tiedekunta

Luokanopettajakoulutus

Lapin yliopisto

Syksy 2025

Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta

Työn nimi:	Varhaisnuorten seurustelukokemuksia minuuden näkökulmasta
Tekijä:	Janika Ahola
Koulutusohjelma:	Luokanopettajakoulutus
Ohjaaja:	Yliopistonlehtori Marjaana Kangas
Työn laji:	Pro gradu -tutkielma
Sivumäärä	87 + liitteet
Liitteiden lukumäärä:	1
Vuosi:	2025

TIIVISTELMÄ

Varhaisnuoruus luokitellaan usein latenssi-ikään, jota kuvaillaan jonkinlaisena lapsuuden loppuna. Tällöin tunne-elämä jää hetkeksi syrjään ja nuori keskittyy lähinnä ystävyysuhteiden luomiseen ja minäkuvan vahvistamiseen. Varhaisnuoruudessa on kuitenkin hyvin mahdollista tuntea myös ihastuksen tunteita toista kohtaan ja aloittaa jopa seurustelusuhde. Monet seurustelusuhteet saavat alkunsa koulusta, harrastuksista, ystäväpiiristä tai nuorten suosimista sovelluksista. Ihastuksen kohteet saattavat vaihtua tiuhaan ennen suurempaa sitoutumista, minkä vuoksi seurustelusuhteet jäävät usein lyhyiksi. Kaiken tämän taustalla vaikuttaa nuoren yksilöllinen kehitys niin seksuaalisuuden kuin muiden kasvun osa-alueiden osalta. Kehitys myös etenee jokaisella nuorella omassa tahdissaan. Lisäksi nuoren kehittyvä minuus, jota hän rakentaa elämänsä aikana keräämällä tietoa itsestään ja kyvyistään, heijastuu seurustelukokemuksiin.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on saada selville, millaisia seurustelukokemuksia varhaisnuorilla on ja miten minuus heijastuu niissä. Tarkoituksena on myös tarkastella, mitkä asiat vaikuttavat nuorten minuuteen ja millaisia seurustelusuhteissa ilmeneviä nuorille tyypillisiä käyttäytymistapoja ilmenee. Tutkimus toteutettiin anonyyminä verkkokyselynä, johon osallistui 82 nuorta. Verkkokysely koostui avoimista-,

puolistrukturoiduista, sekä strukturoiduista kysymyksistä. Tutkimus pohjautui fenomenologiseen tutkimusmenetelmään ja analyysimenetelmänä hyödynnettiin sisällönanalyysiä.

Tuloksista käy ilmi, että nuoret kokivat lähipiirin aikuisten parisuhdemallien vaikutuksen osittain negatiiviseksi, ja osa vastauksista korosti oppimista vanhempien virheistä. Nuoreen vaikuttaa myös lapsuudessa muovautunut kiintymyssuhde omiin huoltajiin, joka määrittää sen, miten nuori näkee itsensä ja pystyvyytensä maailmassa. Kiintymyssuhde-tyyli voi myös muovautua parempaan tai huonompaan suuntaan uusien kokemusten myötä. Nuoret kuvasivat itseään sekä positiivisin että negatiivisin ilmauksin. Eniten esiin nousi nuorten huoli omasta kelpaavuudestaan. Vaikka seurustelu koettiin pääosin positiivisena asiana, nuorten avoimista vastauksista välittyi erityisesti seurustelun kielteiset puolet. Suuria tunteita aiheuttivat etenkin seurustelun päättymiset, jotka saattoivat kaatua muun muassa tunteiden hiipumiseen, viestiin Snapchatissa tai kumppanin vaihtumiseen. Nuoret kuvailivat myös seurustelusuhteiden muuttavan itseään ja käsitystään itsestään.

Avainsanat: varhaisnuoret, seurustelukokemukset, minuus, kiintymyssuhde, käyttäytymismallit

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Ikätasoiset seksuaalisuuden portaat	9
3	Varhaisnuoruus	12
	3.2 Kohti omaa seksuaalisuutta	13
	3.3 Tutustutaan seksin maailmaan	15
4	Minuutta etsimässä	18
	4.1 Perheen sisäiset vaikutukset	19
	4.1.1 Kiintymyssuhteet ja perheen sosiaalinen asema.....	19
	4.1.2 Lasten huoltajien ihmissuhteet.....	21
	4.1.3 Nuorten erillistyminen.....	22
	4.2 Ulkonäköpaineet ja maine	24
5	Tunteet ja seurusteleminen	26
	5.1 Rakkauden tunteet	26
	5.2 Kokeillaan seurustelemista	27
	5.3 Seurustelun päättyminen	29
	5.4 Seurusteluväkivalta	30
6	Tutkimuksen toteutus	32
	6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	32
	6.2 Tutkimusmenetelmät	33
	6.2.1 Laadullinen tutkimus.....	33
	6.2.2 Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimusote.....	34
	6.2.3 Kokemuksen syntyminen.....	36
	6.3 Aineiston keruu ja analysointi	37
	6.3.1 Anonyymi verkkokysely.....	38
	6.3.2 Aineistolähtöinen analyysi.....	39
7	Tutkimustulokset	43
	7.1 Lähipiirin aikuisten parisuhdemallien heijastuminen nuorten minuuden- ja seurustelukokemuksiin	43
	7.2 Nuorten seurustelukokemusten heijastuminen minuuden kokemuksiin	45
	7.3 Nuorten tyyppisiä käyttäytymismalleja ja toimintatapoja seurustelusuhhteissa	53
8	Tulosten yhteenveto ja pohdinta	61
	8.1 Yhteenveto	61
	8.2 Pohdinta	63

8.1.1 Lähipiirin aikuisten parisuhdemallien heijastuminen nuorten minuuden- ja seurustelukokemuksiin	63
8.1.2 Nuorten seurustelukokemusten heijastuminen minuuden kokemuksiin	65
8.1.3 Varhaisnuorten ja nuorten tyypillisiä käyttäytymis- ja ajatusmalleja seurustelusuhhteissa	69
8.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	75
Lähteet.....	80
Liitteet	87

1 Johdanto

Moni meistä on saattanut harjoitella seurustelun saloja jo alakouluikäisenä. Itse muistan olleeni ihastunut useaan poikaan alakoulun ja yläkoulun aikana ja kokeilleeni näinä vuosina jopa seurustelemista. Ihastuminen tuntui koko kehossa, erityisesti silloin, kun sai vastakaikua toiselta osapuolelta. Hetken seurusteltuamme vastaan tuli kuitenkin jokin syy, miksi suhde päättyi joko omasta tai toisen halusta. Se tuntui usein kurjalta, mutta joskus suhteen päättyminen saattoi tuntua myös helpotukselta.

Tällaiset seurustelukokemukset voivat tuntua erityisen kiinnostavilta murrosiässä. Murrosiässä kehossa tapahtuu suuria muutoksia, kun sukupuolihormonien tuotanto lisääntyy ja aikuiselle ominainen seksuaalisuus alkaa herätä kiinnostuksen kohteeksi (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2023) Hormonitasojen noustessa herää halu ottaa kontaktia ihastuksen kohteeseen, johon saatetaan kokea myös seksuaalista kiihottumista. Kontaktinotot voivat kuitenkin vielä olla varovaisia ja arkoja ja niihin voi sisältyä hapuilevia seurustelukokemuksia tai suudelmien vaihtoa. Rakkauden kohteet vaihtuvat usein nopeasti, ja pettymykset ovat tavanomaisia. (Cacciatore 2007, 168–169.)

Etenkin tyttökuultuurissa esiintyy paljon voimakkaita tunteita, jotka liittyvät rakkauteen eli “tykkäämiseen”. Seurustelukokemuksia kertyy jo peruskoulussa, mutta fyysisemmät seurusteluun liittyvät kontaktit tulevat yleensä esille vasta yläluokilla. Näitä fyysisempiä seurustelusuhteita, esimerkiksi lukioikäisenä, pidetään usein “oikeina” seurustelusuhteina. Jokaiselle seurustelevalle tai “kimpassa olevalle” nuorelle suhde tuntuu kuitenkin aidolta, vaikka siinä ei olisikaan vielä suurempaa fyysistä kontaktia. (Anttila 2009, 3.)

Nuorten seurustelu voi myös näyttäytyä erilaisena eri aikakausina. Esimerkiksi 1990-luvun lastenperinteessä parisuhteeseen liittyvät ennustukset olivat yleinen ilmiö etenkin tyttöjen keskuudessa. Suosituimpia ennustuskeinoja olivat rakkausprosenttien laskeminen ja pelikorteista ennustaminen (Anttila 1996, 35, 38). Muistan myös omasta lapsuudestani olleeni kiinnostunut rakkausprosentteista. Tieto niistä saatiin eräältä nettisivustolta, jonne syötettiin oma ja ihastuksen nimi sekä molempien syntymäaika. Nykypäivänä monet asiat ovat siirtyneet internetin maailmaan. Nuorten merkittävänä kasvuympäristönä ja opinlähteenä toimii sosiaalinen media (Korhonen & Valkonen 2006, 57). Tutkimusten mukaan erityisesti nuoret ovat internetin ja sosiaalisen median aktiivisimpia käyttäjiä

(Fernet ym. 2019, 12; Morning Consult 2018). Tämän seurauksena myös romanttiset suhteet ja seksuaaliset kokemukset rakentuvat yhä useammin verkon välityksellä (Lykens 2019, 1).

Tavoitteenani on tulevaisuudessa hakeutua seksuaalineuvojakoulutukseen, sillä ihmisen seksuaalisuus on aihe, joka kiinnostaa minua syvästi. Tämä kiinnostus ohjasi myös kandidaatin tutkielmani aiheen valintaa, sillä tarkastelin siinä seksuaalikasvatukseen liittyviä teemoja. Pro gradu -tutkielmassani jatkan aiheesta keskittyen erityisesti 12–15-vuotiaiden varhaisnuorten seurustelukokemuksiin ja minuuden kehittymisen näkökulmaan. Löysin aiheen pariin myös omien ja ystävieni varhaisten seurustelukokemusten avulla. Vaikka henkilökohtaiset kokemuksemme varhaisnuoruuden seurustelusta tarjoavat taustaa aiheeseen, tavoitteeni on tarkastella seurustelukokemuksia vielä laajemmasta näkökulmasta. Tiedostan, että yksilölliset kokemukset eivät edusta yleispätevää totuutta, sillä jokainen ihminen etenee omaa tahtiaan seksuaalisuuden kehityksessä ja käy läpi erilaisia vaiheita (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 9). Seurustelu on kuitenkin olennainen osa nuoren seksuaalisuutta ja kuuluu luonnollisesti ikätasoiseen kehitykseen (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 24–26).

Lähestyn aihetta minuuden näkökulmasta. Minuus rakentuu jokaiselle yksilöllisesti erilaisten kokemusten, ympäristöjen ja vaikutteiden pohjalta. Erityisesti lapsuus ja nuoruus ovat vaiheita, joissa on tyypillistä etsiä tietoa itsestä ja ympäröivästä maailmasta — prosessi, joka samalla muokkaa minuuden kehitystä (Pulkkinen 2002, 183). Nuoren kehitykseen voivat vaikuttaa myös erilaiset koetut traumat, jotka saattavat hidastaa tätä prosessia. Tällöin kehityksessä on tärkeää mahdollistaa palaaminen aiempiin vaiheisiin ja aloittaa uudelleen — näin voi tapahtua myös aikuisuudessa. (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 9.) Kuten Hans-Georg Gadamer (1990) on todennut, kokemus on jokaiselle ainutkertainen, ja sen ydin on kokemuksen tulkitsemisessa ja ymmärtämisessä. Jokainen ihminen jäsentää kokemaansa omien aiempien tietojensa ja taitojensa kautta (Backman 2018; Toikkanen & Virtanen 2018, 35–36). Tämän ainutkertaisuuden vuoksi varhaisnuortenseurustelukokemuksia voidaan tarkastella fenomenologisen tutkimusotteen avulla. Fenomenologia kuuluu laadullisen tutkimuksen piiriin, ja siinä keskitytään ilmiöihin, jotka ilmenevät ihmisten sosiaalisessa ympäristössä (Pitkäranta 2014, 7). Seurustelusuhteet ovat luonteeltaan sosiaalista kanssakäymistä, minkä vuoksi ne soveltuvat hyvin fenomenologisen tarkastelun kohteeksi.

Tutkimukseni liittyy myös koulukontekstiin, sillä seurustelu on usein osa nuorten kouluarkea. Ihastumisen kohteet löytyvät tyypillisesti koulusta, ja on tavallista ihastua omaan luokkatoveriin tai jopa opettajaan (Lehtonen 2003, 168). Seurustelu ja ihastumisen kokemukset ovat myös keskeisiä puheenaiheita nuorten keskuudessa (Furman & Shaffer 2003, 3). Koulumaailmassa sosiaalisia suhteita muovaavat lisäksi nuoren käsitys omasta seksuaalisuudestaan sekä se, miten hän tuo sitä esille. Seurustelua voidaan pitää osana nuoren tapaa hahmottaa itseään ja rooliaan ”kunnollisena” miehenä tai naisena (Tolonen 2001, 214).

Seksuaalisuus aihealueena on viime vuosina yleistynyt, ja yhä useammat tutkijat ja opiskelijat ovat tehneet väitöskirjoja ja opinnäytetöitä seksuaalisuuden eri osa-alueista. Esimerkiksi Saara Räisäsén ja Maarit Vallinin (2008) opinnäytetyö käsittelee nuorten seksuaalisuutta. Työn tavoitteena oli rohkaista yläkouluikäisiä nuoria puhumaan tunteistaan ja seurustelusta sekä tukea heidän seksuaalista kasvuaan. Aihe on kiinnostanut myös väitöskirjatutkija Anna Anttilaa (2009), jonka väitöskirja: *Leikin asia. Näkökulmia varhaisnuorten romanttiseen seurustelukulttuuriin* tarkastelee nuorten ”kimpassa olemista” 1990-luvun Suomessa. Lisäksi aihepiiriin liittyviä opinnäytetöitä ovat esimerkiksi Jenni Niemen (2010) pro gradu -tutkielma, jossa käsitellään nuorten kokemuksia seurusteluväkivallasta, sekä Kaisa-Leena Kosken ja Noora Kuitusen (2016) opinnäytetyö: *Yläasteikäisten nuorten ajatuksia ja kokemuksia seurustelusta ja seksuaalisuudesta*. Kosken ja Kuitusen (2016) työ on erityisen lähellä omaa tutkimusaiheittani, sillä se tarkastelee samankaltaisia teemoja varhaisnuorten seurustelun ja seksuaalisuuden näkökulmasta.

2 Ikätasoiset seksuaalisuuden portaat

Esittelen seuraavaksi pääpiirteitä lasten ja nuorten seksuaalisuuden vaiheista, joita jokainen on mahdollisesti kokenut jossain elämänsä vaiheessa. Raisa Cacciatoren ja Erja Korteniemi-Poikelan (2019) määritelmä ikätasoisista seksuaalisuuden portaista ja niissä tapahtuvista seksuaalisuuden kehityksistä tarjoaa lukijalle tarvittavaa ymmärrystä siitä, mistä tutkimukseni nuoret ovat saattaneet lähteä liikkeelle tutkiessaan omaa seksuaalisuuttaan.

Tutkimuksessani varhaisnuori käsittää 12–15-vuotiaat, mutta koen seksuaalisuuden portaat kokonaisuutena, jotka vaikuttavat kaikkiin jo pienestä pitäen. On kuitenkin tärkeää muistaa, että kunkin portaan ikäjakaumat ovat vain suuntaa antavia kehityskulkuja eivätkä täysiä totuuksia.

Olet ihana! -porras koskee noin 0–4-vuotiaita. Tässä iässä lapset tutustuvat omaan kehoonsa ja ovat kiinnostuneita myös muiden kehoista. He tarvitsevat tässä kehitysvaiheessa paljon hyväksyviä katseita, kosketuksia, pesuja, pukemisia, riisumisia ja silittelyjä, jotka viestivät hellyyttä vanhemmalta lapselle.

Leikkikaverin rakkaus -porras käsittelee noin 3–8-vuotiaita ja liittyy sydänystävyyteen, jossa pohditaan kaveruuden ja ihastuksen eroa. Pusuhipat kiinnostavat kovasti, ja kaverilta saatu pusu tuntuu miellyttävältä. Myös eläimiin kohdistetaan usein erityisen paljon hellyyttä ja rakkautta. Tässä vaiheessa harjoitellaan epäitsekkeitä ja hyväntahtoisia tunteita.

Tavoiteltu vanhempi -porras esiintyy yleensä 3–9-vuotiailla. Tässä vaiheessa lapsi alkaa havaita muiden sukupuolten välisiä ihmissuhteita ja rakkautta. Lapsi saattaa tuntea voimakasta kiintymystä johonkin aikuiseen, ja vanhemman läheisyys tuo turvan tunteen ja lohdutusta.

Seuraavaksi esittelen mielestäni varhaisnuoruuteen tai nuoruuteen kuuluvat kehitysvaiheet, jotka liittyvät erityisesti tutkimukseni aiheeseen.

Kun edetään eteenpäin, ihastumisen tai rakastumisen kohde saattaa kohdistua lähipiirin ulkopuolelle, ja lapsi alkaa haaveilla tulevaisuuden kumppanista. Tämä porras käsittää

noin 6–12-vuotiaat lapset. Lapsi saattaa kohdistaa ihailun johonkin idoliin, jota muutkin ihailevat, ja haaveet ovat usein avoimia mielikuvituksen tasolla. Lapsi kuitenkin tietää, että kyse on pelkästä kuvitelmasta. Ihastusta saatetaan jakaa myös ystävän kanssa. Usein lapset ovat enemmän rakastuneita omaan rakastumiseensa kuin toiseen ihmiseen. Tällainen turvallinen kaukorakkaus antaa hyvät eväät myöhempään rakastumisen vaiheisiin. Tätä vaihetta kutsutaan **Idolit-portaaksi**.

Pikkuhiljaa, noin 8–13-vuotiaana, nuori siirtyy kiinnostumaan tuttuihin saman ikäisiin lapsiin. **Salainen ihastus -porras** tuo mukanaan aivan uudenlaisia tunteita toista kohtaan. Tässä vaiheessa ilmenee myös epävarmuutta omasta kehosta, minkä vuoksi läheisiltä tarvitaan paljon hyväksyntää. Ihastumista ei vielä paljasteta kenellekään, mutta halutaan olla ihastuksen lähellä ja päästä hänen kanssaan keskustelemaan. Salainen rakkaus harvoin johtaa seurusteluun, sillä ihastuksen kohde ei vielä tiedä tunteista. Aluksi saman sukupuolen edustaja saattaa tuntua jopa turvallisemmalta vaihtoehdolta, mikä ei välttämättä kerro seksuaalisesta suuntautumisesta vielä mitään.

Ystävä saa tietää ihastumisesta -porras alkaa, kun ihastumisen kohteesta kerrotaan kavereille tai luotettaville henkilöille. Ihastuksen kohde on saattanut vaihtua jo monta kertaa. Edelliset kehitysvaiheet alkavat usein tuntua typeriltä, ja aiemmat ihastukset voivat hävettää. Myös oma epävarmuus ja kokemattomuus herättävät häpeää, ja toisille saataan kertoa kuviteltuja seurustelukokemuksia. Tämä kehitysvaihe käsittää noin 9–14-vuotiaat.

Tykkään sinusta -porras koskee noin 10–15-vuotiaita, jolloin tapahtuu kehollisesti suurimmat muutokset. Tässä vaiheessa uskalletaan kertoa omista tunteista ihastuksen kohteelle ja odotetaan tämän vastausta. Jos vastausta ei kuulu tai se on kielteinen, nuoren on opeteltava hyväksymään torjutuksi tuleminen tunteet ja kokeiltava uudestaan uuden ihastuksen kanssa. Nuori tarvitsee paljon muiden tukea erilaisten tunteiden käsittelyyn. Vaikka tunne olisi molemminpuolinen, seurustelu ei välttämättä ole vielä ajankohtaista. Kokemus tunteiden kertomisesta vahvistaa nuorta ja rohkaisee toimimaan samalla tavalla myöhemmin uudestaan.

Käsikkäin -porras käsittää 12–16-vuotiaat, jotka uskaltavat jo koskettaa toista. Sanoja ei välttämättä tarvita, sillä kosketus kertoo kaiken. Tässä vaiheessa rakkaus on usein molemminpuolista, ja mahdollinen seurustelu voi alkaa. Tärkeää on, että muut näkevät

heidät yhdessä, ja kumppania halutaan esitellä. Some-kuvien tykkäysmäärät saattavat saada suuren merkityksen. Aluksi fyysinen vetovoima ei ole se tärkein asia, vaan halutaan katsella, ajatella ja puhua toisesta ystävien kesken. Kumppanin kanssa halutaan viestitellä paljon ja sopia yhteistä tekemistä.

Suudelmien riemu -porras saa nuoren tuntemaan itsensä riittäväksi. Tämä vaihe on suuri edistysaskel nuoren seksuaalisessa kehityksessä. Nuoret saattavat ottaa toisiaan huomioon esimerkiksi hyväilemällä ja opetella hyväilemään toisen eri kehonosia. Puheen osuus ei välttämättä ole vielä suuri, ja tärkeät viestit välittyvät ilmeiden, asentojen ja äänensävyjen kautta. Intiimeihin alueisiin koskeminen ja alasti riisuutuminen eivät vielä välttämättä tunnu hyvältä. Tämä vaihe sijoittuu usein 13–18-vuotiaisiin. On edelleen tärkeää korostaa omien rajojen merkitystä ja niiden kunnioittamista.

Hyvältä tuntuvat hyväilyt -porras käsittää noin 15–20-vuotiaat. Tässä vaiheessa nuoret ovat tarpeeksi kypsiä läheisempään kontaktiin. Jos nuoret ovat samalla tasolla kypsyessä, heillä voi olla halua koskettaa toisiaan myös intiimeiltä alueilta. He osaavat arvioida, mikä tuntuu hyvältä ja mikä ei ja hallita omia halujaan. Tällainen läheisyys johtaa usein vahvaan sitoutumiseen ja uskollisuuteen.

Tätä viimeistä kehityksen porrasta en enää liitä varhaisnuoruuteen, mutta tähän vaiheeseen nuoret usein siirtyvät. Tämä porras on nimeltään **Rakkautta ja seksiä**, ja se tavoitetaan noin 16–25-vuotiaana nuorena aikuisena. Tämä vaihe vaatii yhtä halukkaan, luotettavan ja kypsän kumppanin, jonka kanssa voi luoda rennon ja intiimin yhteyden. Tähän vaiheeseen voi kuulua myös seksuaalinen kanssakäyminen. Parhaimmillaan nuorella on hyvät taidot myös parisuhteen ristiriitojen selvittämiseen: toinen voi välillä ärsyttää, mutta ymmärretään, että jokainen ristiriita ei välttämättä johda suhteen päättymiseen.

3 Varhaisnuoruus

Varhaisnuori käsittää tutkimuksessani noin 12–15-vuotiaat. Varhaisnuoruuden ikäjakama on kuitenkin mahdollista määrittää eri tavoin. Esimerkiksi Anttilan (2009, 4) mukaan varhaisnuoriksi lasketaan 7–13-vuotiaat, kun taas Terveyskirjasto (2025) määrittelee sen 12–14-vuotiaiksi. Loppujen lopuksi valitsin oman määritelmäni Mannerheimin Lastensuojeluliiton (2025) sivuilta, sillä sivusto oli ajankohtainen ja kyseisen järjestön kautta keräsin myös tutkimusaineistoni.

Tässä ikävaiheessa alkaa murrosikä (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2023), jonka aikana nuoren kehossa ja mielessä tapahtuu paljon fyysisiä ja psyykkisiä muutoksia (Pulkinen, Ahonen & Ruoppila 2023, 182). Muutoksia voi havaita muun muassa nuoren kehossa, mielessä ja ihmissuhteissa (Mattila & Manninen 2024, 16). Niiden myötä saavutetaan myös fyysinen aikuisuus eli sukukypsyys. Murrosikää kutsutaan myös puberteetiksi, joka kestää yleensä noin 2–5 vuotta. Fyysiset muutokset alkavat yleensä rintojen, kivesten ja häpykarvojen kasvuna, mikä voi ilmetä jo 9–10-vuotiailla. On kuitenkin täysin normaalia, jos puberteetti alkaa vasta 13–14-vuotiaana. (Mattila & Manninen 2024, 54–55.)

Murrosiän muutokset sekä kehossa että mielessä tapahtuvat jokaiselle yksilölliseen tahtiin, joten niiden alkamista tai kehitysnopeutta ei voi tarkasti ennustaa (Pulkinen ym. 2023, 187). Muita murrosikään liittyviä tunnusmerkkejä ovat nuoren lisääntynyt hien eritys, ihon rasvoittuminen, pituuskasvu (Cacciatore & Karukivi 2014, 317), kehon eri osien kasvu (Mattila & Manninen 2024, 55) sekä äänenmurros (Pulkinen ym. 2023, 183).

Hormonaalisten muutosten lisäksi varhaisnuorten elämässä tapahtuu muitakin merkittäviä muutoksia, kuten koulusiirtyminen ja sosiaalisten suhteiden uudelleenjärjestäytyminen, jotka voivat aiheuttaa mielialan vaihtelua ja heikentynyttä impulssikontrollia (Denham ym. 2009; Pulkinen ym. 2023, 183). Myös aivot muokkautuvat, luoden uusia rakenteita ja toimintoja, mikä näkyy nuoren käyttäytymisessä, tunne-elämässä ja älyllisessä ajattelussa. On tärkeää muistaa, että puberteetin fyysiset muutokset ja psykologinen kehitys eivät aina etene yhtäaikaaisesti. Esimerkiksi lapsi voi kesken leikkien joutua vaihtamaan kuukautissuojansa tai hämmästyä ensimmäisestä siemensyöksystään. Nuoren kehityksen kulkuun vaikuttavat vahvasti myös perimä, ikätoverit ja kasvuolosuhteet. (Mattila & Manninen 2024, 52–55.)

Murrosikä on olennainen osa aikuisuuteen kasvamista, ja siksi muutosten on annettava kehittyä omaan tahtiinsa. Jos kehitys jollakin osa-alueella häiriintyy, voi se heijastua negatiivisesti nuoren kokonaiskehitykseen. (Zacharin 2019, Puberty.) On kuitenkin mahdollista, että nuorten ajoittainen huono käytös ja draamanhakuisuus johtuvat täysin hormoniominnasta ja kypsyminenprosessista, eivätkä ne kerro pysyvästä luonteenpiirteestä (Matti & Manninen 2024, 53). Uudemman tutkimustiedon mukaan suurin osa nuorista ei koe merkittäviä kriisejä elämässään, vaan kehitys etenee enemmän jatkuvana ja asteittaisena prosessina (Pulkkinen ym. 2023, 183).

3.2 Kohti omaa seksuaalisuutta

Varhaisnuoruus kuuluu niin sanottuun *latenssi-ikään*, jota pidetään voimien keräämisen ja murrosikään valmistautumisen aikana (Anttila 1997, 3; Rödström 1992). Sitä pidetään myös jonkinlaisena lapsuuden loppuna ja tunne-elämän lepokautena (Anttila 1997, 3), jolloin varhaisnuoren kiinnostus kohdistuu pääasiassa vertaisryhmiin sekä oman minäkuvan vahvistamiseen (Aalberg 1991; Anttila 1997, 3). Kuitenkaan tämä ei täysin pidä paikkaansa, sillä monet varhaisnuoret kiinnittävät jo tuolloin huomiota ihastuksen kohteisiin ja saattavat aloittaa jopa avoimen seurustelusuhteen (Anttila 1997, 3).

Lopulta murrosiän saavuttaessa alkaa nuoren taival oman itsensä ja seksuaalisuutensa tutkimisessa. *Seksuaalisuus* on jokaisen henkilökohtainen asia, jota voi harjoittaa yksin tai yhdessä. Sen tarkoituksena on lisätä terveyttä ja hyvinvointia (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 24), esimerkiksi tutustumalla omaan kehoon, nautintoon ja sen hyväksymiseen (Cacciatore & Karukivi 2014, 315). Seksuaalisuus ilmenee myös ihmisen ajattelussa, fyysisessä olemisessa ja tunteissa sekä biologisesti esimerkiksi lisääntymisen kautta. Seksuaalisuuden myötä voidaan kokea läheisyyttä, yhteenkuuluvuuden tunnetta, mielihyvää, hellyyttä ja rohkeutta olla aito ja avoin niin itselle kuin muillekin. (Cacciatore 2007, 178.) Seksuaalisuus voi tuoda elämään myös levotonta ihastumista, rakkauden paloa, jännitystä, vetovoimaa, itsetuntoa ja voimakasta nautintoa (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 24). Seksuaalisuuteen eivät kuulu suoritukset tai kilpaileminen, sillä tärkeintä on toimia juuri niin kuin itselle on luontevinta (Cacciatore & Karukivi 2014, 317). Seksuaalisuus tarkoittaa eri ihmisille ja ikäryhmille erilaisia asioita, eikä minkään

aiemmin todetun tarvitse päteä omaan kokemukseen (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 24).

Etenkin nuorten ajatusprosessin kehityksen myötä alkaa omakuvan vertailu. Jokaisella on jokin ihanneminä, jota halutaan tavoitella. Aikuinen pystyy suhtautumaan itseensä myötätuntoisemmin, mutta nuori elää vielä välitilassa (Mattila & Manninen 2024, 56.) Tämän vuoksi seksuaalisuuteen liittyy monenlaisia tunteita, jotka elävät ja muokkautuvat ympäristön vaikutuksesta. Kaikki, mitä ihminen kuulee, näkee ja kokee, vaikuttaa ajatteluun. (Cacciatore & Karukivi 2014, 317–318.) Sen vuoksi nuoren tulisi tietää, että kaikki tieto, mitä hän saa käsiinsä, ei välttämättä ole paikkaansa pitävää (Cacciatore 2007, 47). Nuorten keskuudessa leviää usein erilaisia juoruja, myyttejä ja tabuja, jotka voivat värittää heidän ajatuksiaan seksuaalisuudesta. Näin seksuaalisuuteen voi liittyä myös häpeää, suorituspainetta, pelkoja, loukkauksia tai muita kipupisteitä. (Cacciatore & Karukivi 2014, 317.) Tällöin nuoren omaa kehoa, tunteita tai seksuaalisuutta kohtaan on saatettu toimia väärin, ja tällaiset kokemukset voivat vaikuttaa pitkään niin kehoon, mieleen, tunteisiin kuin itsetuntoonkin (Cacciatore & Karukivi 2014, 318).

Seksuaalikasvatus antaa eväitä pohtia omia asenteitaan, oppia uusia tietoja ja taitoja omaan seksuaalisuuteensa liittyen. Seksuaalikasvatus kuuluu jokaisen seksuaalioikeuksiin, jonka tavoitteena on antaa jokaiselle hyvä seksuaaliterveys ja seksuaalinen hyvinvointi. Jokainen aikuinen, joka toimii lapsen tai nuoren kanssa, on *seksuaalikasvattaja*. Tämän vuoksi jokaisen aikuisen tulisi olla selvillä omista seksuaalisuuteen liittyvistä arvoista, asenteista ja kipukohdista, sekä ymmärtää omien tekojen ja sanojen vaikutukset lapsen käsitykseen omasta seksuaalisuudestaan ja maailmasta. (Väestöliitto 2024, Seksuaalikasvatus.)

Esimerkiksi aikuiset saattavat helposti muistaa oman lapsuutensa olleen hyvin viatonta, onnellista, rikasta tunne-elämältään, sekä jollain tasolla aidompaa, kuin nykylasten lapsuus. Viattomuuden vastapari on viallisuus ja turmiollinen maailma, jota voidaan kutsua myös vääräksi lapsuudeksi. Väärässä lapsuudessa myös lasten leikit nähdään väärinä ja haitallisina, vaikka juuri tämä viattoman lapsuuden ideaali luo lasten vääränlaiset leikit. Aikuisten ajatukset lasten viallisista leikeistä, kuten heidän rakkaus- ja seurusteluleikeistään, muodostuvat heidän omista lapsuutensa kullatuista kokemuksista ja hetken kestävästä keskusteluista lastensa kanssa. Aikuisilla ei ole oikeasti tietoa lasten todellisesta

kokemusmaailmasta, jonka leikit ja eri tilanteet ovat mahdollistaneet. Helposti ajatellaan, että lapset eivät tiedä mitään, eikä heidän tule tietääkään. Tämä ajatusmalli vahvistaa vain aikuisten valta-asemaa lapsiin nähden. (Anttila 2009, 4.)

Seksuaalikasvatuksen tulisi ennemmin olla nuorta ohjaavaa, jolloin nuoret osaisivat toimia yhteisön tapojen ja arvojen mukaisesti. Seksuaalikasvattaja opettaa nuorta myös kunnioittamaan omia rajojaan. Seksuaalikasvatukseen ei kuitenkaan kuulu seksin konkreettinen opettaminen. Kun seksuaalikasvatus on tehty oikein, tapahtunut ei hävetä ketään ja opetustilanteet voisi tallentaa, vaikka videotallenteelle. (Cacciatore 2007, 47.)

3.3 Tutustutaan seksin maailmaan

Yksi alkukantaisista vieteistämme on seksuaalinen himo, jonka tarkoituksena on auttaa meitä luomaan erilaisia seksuaalisia siteitä. Aivoihimme rakentuneet alkukantaiset vietit pyrkivät löytämään meille geneettisesti sopivat kumppanit, jotta voisimme jatkaa geeniperimää heidän kanssaan. (Vuorisalmi 2020, 13.) Nuorilla nämä alkukantaiset vietit saattavat helposti viedä mennessään, sillä kiihottuminen voi iskeä yllättävissäkin tilanteissa. Varhaisnuoruudessa rakkauden tunteet ja seksuaalisuus eivät välttämättä vielä kietoudu yhteen. Liian varhaiset seksikokemukset voivat kuitenkin johtaa siihen, että rakkaus ja seksuaalisuus pysyvät pitkään erillään toisistaan. Usein on myös tärkeämpää kavereiden kuin oman kumppanin mielipiteet. Toisen ulkoinen olemus on myös hyvin tärkeässä osassa, ja toista halutaan mielellään esitellä muille. Välttämättä itse seksiin liittyvä toiminta ei ole heti ajankohtaista. Suuret puheet seksistä ovat kuitenkin tavanomaisia, mutta saattavat luoda nuorissa turhia paineita, jotka voivat osaltaan johtaa liian varhaisiin seksikokemuksiin. (Cacciatore 2007, 169.)

Kaveripiirissä seksiin liittyvä puhe lisääntyy, ja nuori löytää tietoa eri lähteistä tahtomattaankin. Tietolähteitä voivat olla muun muassa kaverit, porno, koulu, internet, lehdet ja kirjat. Kaikki saatu tieto seksiin ja seksuaalisuuteen liittyen luo nuorille asenteita, arvoja ja toimintamalleja, jotka otetaan käyttöön tulevissa seksikokemuksissa. Nuoruuden edessä rohkeus seksuaalisuutta kohtaan kasvaa, ja voimakkaat tunteet toista kohtaan voivat

johtaa seksuaalisen läheisyyden kokemuksiin. Tässä ikävaiheessa on kuitenkin vaarana tehdä liian rohkeita tekoja, jotka voivat kaduttaa myöhemmin. (Cacciatore 2007, 170.)

Varhaisnuoruudessa etenkin tytöillä murrosiän muutokset voivat alkaa jo suhteellisen varhain (Pulkkinen 2002, 108), mikä ei välttämättä vielä tarkoita seksuaalisen vastuun ja ymmärryksen kehitystä (Cacciatore 2007, 216). Varhain kehittyneellä nuorella on mahdollista saada epätoivottua huomiota myös ikätovereiltaan sekä hakeutua itseään vanhempaan seuraan. Ympäristön odotukset voivat olla turhan suuret varhaisen kehittyneisyyden vuoksi, eikä nuori ole niihin sosiaalisesti tai kognitiivisesti vielä valmis. (Pulkkinen ym. 2023, 187; Susman & Dorn 2009.) Myös hyvin nuorilla pojilla on taipumusta hakea elämälleen merkitystä varhaisten seksikokemusten avulla (Cacciatore 2007, 216).

Riskikäyttäytyminen nähdään kuitenkin hyvin tyypillisenä toimintana nuorten keskuudessa. Nuorilla on vahva elämänilon tarve, kokemusten puute ja tunne siitä, että on haavoittumaton (Ahola 1990; Kuortti 2012, 35.) Vaikka nuori olisi hyvin kasvatettu ja vilpittön, voi kiihottumisen hetkellä tapahtua väärintulkintoja, jos toisen kehonkieltä ei osata lukea oikein. On myös mahdollista, että nuoret eivät uskalla tuoda esille aitoja ajatuksiaan ja tulevat vahingossa painostetuksi. (Mattila & Manninen 2024, 175.) Ensimmäiset seksuaaliset kokeilut voivat kuitenkin olla erittäin hyviä tutkimusmatkoja omaan ja toisen seksuaalisuuteen (Cacciatore 2007, 173).

Näreen (2005, 100–107) haastateltujen nuorten mukaan aloitteen tekeminen mielletään ensisijaisesti seksuaalisena aloitteena eli ”suorana toimintana”. Melkein kaikkien tyttöjen mielestä tutustumisiltana pojan mukaan lähteminen ei ollut lupaus seksistä. Kuitenkin reilu kolmasosa tytöistä hyväksyi seksin jo heti tutustumisillan aikana. Pojista noin kaksi kolmasosaa oli sitä mieltä, että sänkyyn voi mennä heti ensimmäisen illan aikana. Yksikään tyttö ei kuitenkaan edellyttänyt seurustelua ennen seksin harrastamista. Kuitenkin ajateltiin, että tärkeää olisi tuntee toinen paremmin. Vapaamielisyys, riskikäyttäytyminen ja ryhmäpaine huokuivat nuorten ajatuksista, milloin olisi hyvä aika harrastaa seksiä ensimmäisen kerran. Osa nuorista oli sitä mieltä, että iällä ei ollut merkitystä ja seksiä harrastetaan silloin, kun sitä saa. Ensimmäinen kerta koettiin myös sellaisena, jonka muistaa koko elämänsä, niin hyvässä kuin pahassa.

Viljamaan (2017, 41–42) kirjassa *Mitä minä teen tämän teinin kanssa* mainitaan erilaisista tutkimuksista, joissa käydään läpi nuorten ensimmäisiä seksikokeiluita. Terve.fi-

sivuston seksikyselyn (2016) mukaan 45 % 16-vuotiaista suomalaisista nuorista harrastivat seksiä ensimmäisen kerran. Myös Demi-lehti oli tehnyt oman tutkimuksensa samasta aiheesta, jossa 12–19-vuotiaat tytöt ajattelivat 16-vuotiaan olevan sopivan ikäinen ensiyhdyntään. Tätä on todellisuudessa mahdotonta arvioida, sillä nuorten henkinen ja fyysinen kypsyminen tapahtuu hyvin eriaikaisesti.

4 Minuutta etsimässä

Minuuden etsiminen ja sen pohtiminen on ihmiselle hyvin tyypillistä, sillä olemmehan ”minäolentoja”. Kokemus minuudesta on jatkuvassa muutoksessa, ja usein unohdamme minätunnon olemassaolon, vaikka koemme ulkomaailman itsemme kautta. Minuus on kuitenkin jatkuvasti meissä läsnä, vaikka koemme joskus irtaantuvamme minuudesta kuunnellessamme ystävää tai katsellessamme lumoavaa taide-esitystä. Minää ajatellaan-kin keskuskokemuksena, johon muut kokemukset kiinnittyvät. Pieni lapsi taas ei vielä kykene tunnistamaan omaa minuuttaan, mutta viimeistään nuoruusiässä ihminen alkaa tuntemaan itsensä minäksi (Turunen 2016, 135–136.) Kehityspsykologian mukaan nuoruutta pidetäänkin yksilöllistymisen toisena vaiheena, ja lapsuudessa muodostuneet psyykkiset rakenteet rakentuvat nuoruuden aikana uusiksi (Aalberg 2016; Pulkkinen ym. 2023, 182–183).

Camilla Kovero (2004) kuvaa minuutta minuuden ymmärtämisenä, ihmisen persoonallisuuden ja identiteetin rakentamisena. Hän tuo myös esille Charles Taylorin (1989, 1995) näkökulman, jossa identiteetti rakentuu sen mukaan, mitkä asiat ihminen kokee itselleen arvokkaaksi ja millaisessa yhteisössä hän elää. Ihminen rakentaa identiteettiään koko elämänsä ajan, ja nuoruus itsessään on jo ensimmäisen identiteetikriisin paikka. Nuori hakee lisää tietoa elämästä, itsestään ja haaveistaan. Samalla hän muodostaa omaa maailmankuvaansa (Aaltonen ym. 2003; Erikson 1982, 80.)

Minuuteen liittyy myös itsetunto, joka kertoo arvostuksesta itseään kohtaan: kokeeko nuori itsensä riittäväksi ja oikeanlaiseksi (Cacciatore & Karukivi 2014, 281). Nuori kerää tietoa ympäriltään, jolloin minuuteen voivat vaikuttaa myös toisten ihmisten ihailu tai halveksunta (Pulkkinen 2002, 183). Toisten sanomiset ja tekemiset vaikuttavat voimakkaasti nuoren mieleen, reagointiin ja niihin liittyviin tunteisiin. Ne voivat muuttaa omaa alkuperäistä näkemystä niin hyvässä kuin pahassa. Erityisesti vuorovaikutussuhteiden tulisi olla sellaisia, joissa nuori tulee psyykkisesti kuulluksi, kannatelluksi ja hyväksytyksi (Mattila & Manninen 2024, 20–21.) Nuoren on myös tärkeää saada ympärillään olevilta ihmisiltä tunnustusta tekemisestään ja osaamisestaan, sekä ajatusta omasta identiteetistään ja mahdollisuuksistaan yhteiskunnassa (Pulkkinen 2002, 183). Omaksumme elämämme muitakin asioita kasvuympäristöstämme, kuten esimerkiksi arvopohjan, tiedot,

sosiaaliset taidot ja moraalikäsitteemme (Pulkkinen 2002, 46). Minuuteen liittyvään itsetuntoon voi vaikuttaa kuitenkin myös geeniperimä (Cacciatore & Karukivi 2014, 281). Minuuden rakentuminen on jokaisen henkilökohtainen projekti, joka osaltaan muotoutuu myös itsetutkiskelun avulla. Jokaiselle muodostuu oma elämäntarinansa, jossa yhdistyy menneisyys, nykyhetki ja tulevaisuus. Elämäntarinat auttavat meitä ymmärtämään omaa minuuttamme. (Kovero 2004, 136–137.)

Parisuhdekouluttaja, Marianna Stolbow, kertoo Sanna Hovin kirjoittamassa (2013) *Ilta-Sanomien* julkaisussa näin:

”Meillä takavuosien lasten kasvatuksessa ei korostettu tervettä itsensä rakastamista. Lapsi on saanut kiitosta teoistaan ja siitä, jos on ollut muille mieliksi. Mutta jos ei koe itseään arvokkaaksi, se tuo väistämättä ongelmia kaikkiin ihmissuhteisiin. – Itseään rakastava ihminen ei tarvitse toista rakastamaan itseään ehjäksi. – Muiden seura tekee hänen elämästään vain täyteläisempää.”

Voisi siis ajatella, että suuri vaikutus itsetuntoon syntyy oletuksista ja uskomuksista itseään kohtaan. Seuraavaksi avaan asioita, jotka voivat ulkoa päin vaikuttaa nuoren kehityvään minuuteen ja tuleviin ihmissuhteisiin.

4.1 Perheen sisäiset vaikutukset

4.1.1 Kiintymyssuhteet ja perheen sosiaalinen asema

Jo varhain saatu vuorovaikutus omien huoltajien kanssa voi luoda pohjan esimerkiksi myöhemmässä iässä tapahtuville romanttisille suhteille (Grant & Potenza 2009, 5). Nuori omaksuu vuorovaikutuksen kautta huoltajiltaan opittuja toimintamalleja, jotka heijastuvat hänen tulevissa parisuhteissaan — aina suhteen aloittamisesta sen ylläpitämiseen ja mahdolliseen päättämiseen saakka (Mattila & Manninen 2024, 171). Tämän voi selittää John Bowlbyn (1907–1990) kiintymyssuhdeteoriolla, jonka mukaan lapsella on turvallisuuden tarve pysyä lähellä hoivaavaa aikuista (Sinkkonen 2004). Kiintymyssuhteen

vahvuus aikuisen ja lapsen välillä riippuu siitä, kuinka johdonmukaisesti aikuinen kykenee vastaamaan lapsen emotionaalisiin ja fyysisiin tarpeisiin. (Grant & Potenza 2009, 159). Tavallisesti vauvan itkuihin reagoidaan nopeasti ja poistetaan itkun syy. Jos vauva ei saakaan hoivaa tarvittaessa, hän oppii tukahduttamaan tunteensa. Toistuvat vuorovaikutustilanteet muovaavat lapsen käyttäytymistä siten, että hän alkaa suosia sellaisia toimintatapoja, joiden avulla saa hoitajan huomion ja läsnäolon. Vastaavasti se käytös väheenee, joka ei tuo hoitajaa vauvan luokse. Näin syntyy tiedostamattomia työskentelymalleja, jotka ohjaavat käyttäytymistä myöhemmin. (Sinkkonen 2004.)

Kiintymyssuhteet kertovat myös, mitä tärkeiltä ihmissuhteilta voi odottaa myöhemmin, miten erilaisia tilanteita tulkitaan ja miten niissä toimitaan (Grant & Potenza 2009, 159). Jos vanhempi on antanut lapselle tukea, näkee nuori myös mahdollisen kumppaninsa häntä tukevana. Turvallisen kiintymystyylin omaavat näkevät itsensä positiivisella tavalla ja uskovat helpommin löytävänsä kumppanin. (Bogaert & Sadava, 2002; Grant & Potenza 2009, 160.) He saattavat olla myös parempia kommunikoimaan, ilmaisemaan tunteitaan ja huoliaan parisuhteissa (Furman & Simon, 2006; Grant & Potenza 2009, 160). Jos taas nuori on kokenut lapsuudessaan vanhemmat fyysisesti ahdistaviksi, on nuorella suuremmat riskit joutua fyysisen väkivallan uhriksi parisuhteissaan (Grant & Potenza 2009, 159; Linder & Collins, 2005). Myös levottomat ja kaaokselliset kodit lapsuudessa saattavat vaikuttaa siihen, että nuori ei osaa käsitellä ongelmia parisuhteessaan asianmukaisesti (Wilson & Maloney 2019, 83–84). Tällaisissa suhteissa voi ilmetä myös riippuvuutta ja mustasukkaisuutta (Grant & Potenza 2009, 160; Hazan & Shaver, 1987). Nuorella voi olla myös taipumusta etsiä läheisyyttä nopeasti tuloksetta. Näissä tilanteissa mahdolliset kumppanit eivät välttämättä ole yhtä kiinnostuneita tai heillä ei ole valmiuksia muodostaa tasapainoista suhdetta. (Grant & Potenza 2009, 160; Hazan & Shaver, 1987.) Tähän kaikkeen voivat vaikuttaa muun muassa turvattomat kiintymyssuhteet ja huolenpidon vähyys (Cacciatore 2007, 216), sekä vanhempien kielteinen ja autoritaarinen kasvatustapa (Hummel ym. 2013; Pulkkinen ym. 2023, 187).

Nuoren omat parisuhteet muokkaavat kuitenkin ajan myötä kiintymyssuhdetyyliä uudelleen. Se, mikä ei aiemmin onnistunut, saattaa nyt onnistua ja luoda korjaavia kokemuksia (Mattila & Manninen 2024, 171).

On myös todettu, että nuorten toiminta millä tahansa elämänalueella pohjautuu siihen, millainen on hänen perheensä sosiaalinen asema. Nuoret usein omaksuvat toimintamallinsa, arvonsa ja norminsa sosiaalisesta ympäristöstään. (Hollingshead 1975; Niemi 2010, 50.) Nuorilla on tänä päivänäkin hyvin erilaiset lähtökohdat aikuisuuteen siirryttäessä. Sosiaalinen tausta luo myös käsitykset parisuhteista ja seurusteluun liittyvistä valinnoista (Niemi 2010, 51). He useimmiten valitsevat myös ystävänsä ja seurustelusuhteensa saman sosiaalisen luokan sisältä. Ylemmän sosiaaliluokan perheiden vanhemmat puuttuvat usein siihen, kenen kanssa nuori seurustelee. Sosiaalisella asemalla on myös vaikutusta siihen, milloin nuori aloittaa vakituisen seurustelun ja sukupuolielämän. Alemman sosiaaliluokan perheiden nuoret aloittavat yleensä seurustelun ja sukupuolielämän nuorempana kuin ylemmän sosiaaliluokan nuoret (Hollingshead 1975; Niemi 2010, 50–51).

4.1.2 Lasten huoltajien ihmissuhteet

Kuten on jo aiemmin mainittu, ihmisellä on taipumus kehittää taitojaan ja käyttäytymistään havainnoimalla ympäristöään. Havainnoimalla ihminen kiinnittää huomiota erilaisiin toimintamalleihin ja hyödyntää opittua tietoa omiin tarkoituksiinsa. (Bandura 1989; Grant & Potenza 2009, 160.) Tämän teorian nojalla voidaan ajatella, että lasten huoltajien romanttisten suhteiden käyttäytymismalleilla on merkitystä nuorten romanttisten suhteiden kehittymisessä. Lapset tarkkailevat aikuisten toimia ja ottavat sieltä malleja omaan toimintaansa. Erään tutkimuksen mukaan ne perheet, joissa vanhemmat olivat edelleen yhdessä, antoivat paremmat eväät romanttisiin suhteisiin. Eräässä toisessa pitkittäistutkimuksessa 13-vuotiaana koettu vanhempien avioero ennusti lapsen tulevassa suhteessa avioeroa 30-vuotiaana. Myös mustasukkaisuus, herkkä vihastuminen ja mielialan vaihtelut voivat olla yhteydessä kotona esiintyviin tulehtuneisiin ihmissuhteisiin. (Amato & Booth, 2001; Grant & Potenza 2009, 161). Myös lapsuuden perheväkivaltakokemukset saattavat vaikuttaa nuoren parisuhteisiin altistamalla heidät parisuhdeväkivallalle myöhemmin (Wilson & Maloney 2019, 83; Latzman ym. 2015).

Kotona vallitseva aikuisten parisuhteen tila vaikuttaa merkittävästi myös lapsen elämään. Lapsiperheen arjessa parisuhteelle jää vähän aikaa, ja arki koetaan usein vaativammaksi. Lapsiperheen parisuhteen toimivuuden kannalta olisi tärkeää, että molemmat osapuolet

olisivat tyytyväisiä parisuhteeseensa. Parisuhteet voivat paremmin etenkin silloin, kun molemmilla on voimavaroja ja aikaa osallistua kodin hoitamiseen ja lasten kasvatukseen. (Lammi-Taskula, Karvonen & Ahlström 2009, 56.) On myös todettu, tarkasteltaessa eri maiden parisuhteita, perhetyyppjä sekä eri-ikäisten lasten perheitä, että hyvinvoiva parisuhde lisää tyytyväisyyttä myös omaan vanhemmuuteen ja vanhempi-lapsisuhteeseen (Malinen 2011, 29).

Cuin, Congerin ja Lorenzin (2005) pitkittäistutkimuksessa tutkittiin 451 nuoren sopeutumisongelmiin yhteyttä heidän vanhempiensa parisuhteen haasteisiin. Tuloksista selvisi, että parisuhteen ongelmat olivat yhteydessä lasten ongelmiin: kun parisuhteen ongelmat lisääntyivät, lisääntyivät myös lasten ongelmat, ja kun parisuhteen ongelmat vähenivät, lastenkin ongelmat vähenivät. O’Leary ja Vidar (2005) osoittivat myös tutkimuksessaan, että parisuhteen ristiriidat voivat aiheuttaa lapsille käyttäytymisongelmia. Tämä johtuu usein erimielisyyksistä lasten kasvatukseen liittyvissä käytännöissä, mikä puolestaan saattaa johtaa kurinpidon ankaroitumiseen (Salo 2011, 26).

Lasten emotionaaliset ongelmat liittyvät usein siihen, että lapset kantavat liiallista huolta huoltajiensa ristiriidoista. Vaikka kodin aikuisten välit olisivat tulehtuneet, on kuitenkin mahdollista turvata lapsen psyykinen hyvinvointi. Tällöin tärkeää on riidellä silloin, kun lapsi ei ole paikalla. Tarpeen ei ole kuitenkaan kokonaan vaieta tilanteesta, sillä lapsi on usein jollakin tavalla tietoinen asiasta. Sama pätee myös erotilanteissa ja sen jälkeen. (Salo 2011, 118.)

4.1.3 Nuorten erillistyminen

Nuoren elämään liittyy vahvasti myös vanhemmistaan erillistyminen, joka tukee nuoren itsenäistymistä. Erillistymiselle toinen sana on individuaatio, joka kertoo psyykkisestä kehityskulusta. (Mattila & Manninen 2024, 60.) Erillistymällä eli etäisyyttä ottamalla nuori muodostaa kuilun itsensä ja huoltajiensa välille, joka valmistaa kohti aikuisuutta (Viljamaa 2017, 15). Tällöin nuori hakeutuu usein enemmän omiin oloihinsa tai samanikäisten ystävien seuraan (Cacciatore 2007, 231). Nuori ei myöskään enää halua kertoa kaikkea huoltajilleen. Etenkin aiheet, jotka liittyvät seksuaalisuuteen, voivat tuntua hankalilta tai jopa turhan aikaisilta käsiteltäviksi. Tämän vuoksi omat murheet ja huolet

tulevat useammin läpikäydyiksi ystävien kesken. (Brown & Larson 2009; Kiuru ym. 2020b; Pulkkinen ym. 2023, 217). On myös mahdollista, että nuori hakeutuu jonkun muun luotettavan aikuisen juttusille keskustelemaan itselle aroista aiheista (Cacciatore 2007, 239).

Kun nuori on tarpeeksi erillistynyt huoltajistaan, on hän kykenevä ottamaan vastuuta itsestään, eikä elä liikaa muita miellyttääkseen. Tällöin nuori saavuttanut mentalisaatiokyvyn ja hän vastaa silloin itse myös omasta hyvinvoinnistaan. (Mattila & Manninen 2024, 60–61.) Mentalisaatiokyvyn omaava ihminen pystyy huomioimaan itsensä, sekä toiset ihmiset. Hän kykenee havainnoimaan sisäisiä, sekä ulkoisia havaintoja maailmasta, sekä osaa ajatella, että toisten olemuksesta ja käytöksestä tehdyt omat päätelmät ovat vain kuvitelmaa. Hän osaa myös yhdistellä ja säädellä joustavasti ajatuksiaan ja tunteitaan. Toisaalta läheisiin luodut kiintymyssuhteet tuottavat merkityksellisyytensä vuoksi voimakkaita tunteita, joka osaltaan heikentää mentalisaatiota. (Mattila & Manninen 2024, 26–35.)

Nuorten tunnepainotteinen ajattelu järjen sijaan kumpuaa kehittymättömästä etuotsalohkon tunnealueen hallinnasta. Tämän vuoksi nuoren useat ratkaisut voivat olla nopeita ja tunnepitoisia. Tunteet tulevat ja menevät nopeammin kuin etuotsalohkot pystyvät hillitsemään. Samalla tavoin ovat toimineet myös luolamiehet miljoonien vuosien takaa uhkaavan tilanteen lähestyessä. (Viljamaa 2017, 23–24.) Nuoren aggressio, etenkin huoltajiaan kohtaan, on tärkeä vaihe nuoren itsenäistymisen kannalta (Viljamaa 2017, 16). Aggressio liittyy vahvasti ihmisen biologiaan, jolloin nuori on luonut oman sisäisen rajansa, joka toimii nuorelle psykofyysisenä suojana. (Mattila & Manninen 2024, 60–61.) Vaarana kuitenkin on, että impulsiivisuus saa usein aikaan ensimmäisenä mieleen juolahtaneet tyhmimmät ideat. Etenkin hallitsemattoman impulsiivisuuden vuoksi nuoret tarvitsevat edelleen aikuisten tukea selviytyäkseen murrosiän tuomista haasteista, jotta he voisivat lopulta saavuttaa tasapainoisen elämän. (Viljamaa 2017, 19.) Pojilla on kuitenkin todettu aggressiovaiheen esiintyvän pari vuotta myöhemmin, kuin tytöillä, sillä poikien etuotsalohkojen kehittyneisyys tapahtuu usein parin vuoden viiveellä (Viljamaa 2017, 16).

On silti hyvä muistaa, että jokainen nuori on yksilö oman persoonallisuutensa vuoksi, eivätkä kaikki suuremmin kapinoi. (Viljamaa 2017, 18). Ihmisen persoonallisuudesta 50 % on perimästä saatua ja toiset 50 % saadaan ympäristöstä (Viljamaa 2017, 25). Osa

nuorista saattavat osoittaa mieltään vain kadoten huoneeseensa etsien omaa rauhaa. Joilakin nuorilla murrosikä menee ohitse ”huomaamatta” erilaisten harrastusten ja tekemisten parissa. Nuoren haastavuus arjessa voi kertoa myös arjen tekemisen puutteesta. (Viljamaa 2017, 18.)

4.2 Ulkonäköpaineet ja maine

Nuorten minuuteen ja seurustelusuhteiden luomiseen vaikuttavat myös ulkonäköpaineet. Etenkin tytöillä on taipumus jatkuvasti muokata itseään ihanteidensa kaltaisiksi, mikä voi rajoittaa muuta toimintaa. Aaltosen tutkimus toi esille tyttöjen pettymyksen kokemukset poikiin liittyen, sillä he toivoivat sanojensa mukaan hieman järkevämpää kumppania. Heidän käsityksensä mukaan pojat toimivat usein ottajina ja jättäjinä, ja he kaipasivat vakavasti suhtautuvia, järkeviä kumppaneita. Arviointikriteereihin kuului myös ulkonäkö, luonne, etninen tausta ja ikä, joista ulkonäkö ja luonne olivat tärkeimmät. Erästä tuttua poikaa tytöt pitivät miesihanteiden mukaisena ainoastaan hänen luonteensa vuoksi, mutta ulkonäön puolesta poikaa kuvailtiin ”sikapieneksi” ja ”aika pahan näköiseksi”. Myös ”ei suomalaisuus” nähtiin osittain eksoottisena ja jännittävänä, mutta myös kielteisenä, mikä saattoi johtua vanhempien mielipiteistä, erityisesti isän mahdollisesta järkytetyneisyydestä (Aaltonen 2006, 133–135). Myös ystäväpiiri voi vaikuttaa seurustelusuhteen hyväksyntään: esimerkiksi, jos kumppani leimataan nörtiksi, ystävät eivät välttämättä hyväksy suhdetta (Tolonen 2001, 221).

Janne Viljamaan (2017) kirjassa *Mitä minä teen tämän teinin kanssa* korostaa sosiaalisen median merkitystä nuorten ulkonäköpaineissa. Nuorten odotetaan olevan ajan tasalla valitsevista trendeistä esimerkiksi vaatteiden ja muiden varusteiden osalta. (Viljamaa 2017, 45–46.) Samalla jatkuva ulkonäön arviointi somessa voi heikentää itsetuntoa. Tytöt oppivat tarkastelemaan itseään kriittisesti ja pohtimaan, miten muuttaisivat ulkonäköään saadaakseen muiden hyväksynnän, mikä voi johtaa ahdistukseen. Myös pojille syntyy paineita: heidän odotetaan olevan muodikkaita, lihaksikkaita ja tyylikkäitä. Nuoret kiinnittävät herkästi huomiota toisten pieniin epäsiisteyksiin ja poikkeavuuksiin, mutta omasta hyvinvoinnista huolehtiminen voi olla haastavaa, jos mielen tasapaino on jo järkkynyt. (Viljamaa 2017, 50–51.)

Myös maine vaikuttaa nuorten ihmissuhteisiin. Kouluyhteisössä jokaisella nuorella on jokin maine, joka rakentuu usein pukeutumisen, käytöksen tai persoonan perusteella. Liian näkyvä pukeutuminen, meikkaus tai persoonallisuus saatetaan kokea ärsyttäväksi. Seksuaalinen maine tytöillä yhdistetään usein moraalittomuuteen, esimerkiksi jos nuori on ollut ”liian monen kanssa” tai osoittanut kiinnostusta ”liian monesta” lyhyen ajan sisällä. Pojilla seksuaalinen maine taas voi lisätä arvostusta kaveripiirissä. Joillakin riittää, että poika osaa vakuuttavasti kertoa suhdetarinoistaan, eikä hänellä tarvitse olla useita suhteita takana. Vaikka tällainen maine saattaa kohottaa poikien sosiaalista asemaa, tyttöjen keskuudessa tällaisia poikia saatetaan tietoisesti välttää. (Tolonen 2001, 229–233.)

5 Tunteet ja seurusteleminen

5.1 Rakkauden tunteet

Rakastumista voidaan kutsua enemmän vietiksi kuin tunteeksi, jota on todistettu olevan jo miljoonia vuosia sitten esi-isillämme. Rakastumisvietti auttaa meitä kiinnittymään tiettyyn henkilöön ja olemaan lojaali rakastumisen kohteelle vaikeissakin tilanteissa. Unen- tarve ja näläntunne usein vähenevät, kun rakastumme. Rakastumiseen vaikuttavat esimerkiksi fyysinen yhteensopivuus, elämäkokemukset, unelmat, toiveet, ajoitus, pelot ja ympärillä olevan tekijät. On myös mahdollista, että rakastuminen alkaa pelkästä fyysisestä vetovoimasta, joka kertoo geneettisestä yhteensopivuudesta. Rakastuminen voi myös kasvaa pikkuhiljaa sellaiseen ihmiseen, johon emme aluksi fyysisesti kiinnittäisi huomiota. (Vuorisalmi 2015, 11–12.) Paras palkinto rakastuneelle on kuitenkin vastarakkau- den voittaminen itselleen (Vuorisalmi 2015, 20). Rakastuminen kestää tietynaikaa, jonka jälkeen jatketaan rakastamisvaiheeseen tai päätetään suhde intohimovaiheen päätyttyä. Aivomme saavat tämän kaiken aikaan kemiallisten reaktioiden avulla, kun miljoonat mo- lekyylit asettuvat aivoissamme juuri oikeille paikoilleen. (Vuorisalmi 2015, 11–12.)

Kasvaessamme emme lopulta enää kaipaa vanhemmilta hoivaa ja turvaa, vaan tarvitsemme sitä rakkauden kohteelta. Etenkin teini-iässä romanttisen yhteyden luominen on yksi aivoja eniten palkitsevista ja motivoivimmista kokemuksista. (Mattila & Manninen 2024, 171.) Sanotaan, että varhaisnuoret kokevat arjessaan onnea ja lohtua erityisesti rak- kauden tunteiden ja unelmien kautta. Heidän mielestään rakkaus poistaa pahan ja ikuinen rakkaus kestää ikuisesti. (Anttila 2009, 126). Esimerkiksi Näreen (2005, 112-113) haas- tattelemat nuoret kuvailivat rakkautta muun muassa avoimuutena, vastavuoroisuutena, luottamuksena, vuorovaikutuksen helppoutena, ihailuna, keskinäisenä kunnioituksena, toisesta kiinnostumisena ja toista kohtaan tunnetaan vahvemmin kuin muita kohtaan (Näre 2005, 112–113).

5.2 Kokeillaan seurustelemista

Seurustelusuhteet saatetaan aloittaa jo hyvin nuorena. Tiffany Wilsonin ja Matthew Maloneyn (2019) artikkelissa viitataan Sutherlandin (2011) kyselyyn, jonka mukaan joka viidennellä nuorella oli poika- tai tyttöystävä viidennellä luokalla. Yli puolet kyselyyn vastanneista 6-luokkalaisista ilmoittivat, että heillä oli parisuhde viimeisen kolmen kuukauden aikana. Kyselyssä saadut vastaukset kertoivat, että alakoulun lopulla hyvin monella oli jo seurustelukokemuksia. Vaarana kuitenkin on, että liian varhaiset seurustelukokemukset saattavat värittää nuorten näkemyksiä intiimistä seurustelusta ja käyttäytymisestä, joka voi ilmetä aikuisena luoduissa parisuhteissa. Myös eräässä suomalaisessa tutkimuksessa kerrottiin, että noin 60 % 15-vuotiaista tytöistä ja pojista ovat joskus seurustelleet. Jo reilusti aiemmin kerätyn WHO:n (1991) aineiston perusteella yli puolet 15-vuotiaista tytöistä ja pojista olivat joskus seurustelleet ja 25 % tytöistä ja 20 % pojista seurustelivat sillä hetkellä. Vain muutama kertoi seurustelleensa vakavasti. (Tolonen 2001, 214.)

Nuorten seurustelusuhteet syntyvät usein vertaisverkostojen kautta, kuten kouluista tai samoista kaveripiireistä. Seurustelusuhteet perustuvat yleensä yhteiseen sopimukseen yhdessäolosta (Anttila 2001, 22), ja usein tieto seurustelevista pareista on koko luokan tiedossa. Näin seurustelu muodostuu koko luokan yhteisesti jaetuksi kokemukseksi. (Connolly ym., 2000; Grant & Potenza 2009, 161.)

Nuorten keskuudessa sana *seurustelu* on usein hankala määritellä. Se, mikä jollekin on seurustelua, toiselle se ei sitä välttämättä olekaan. Ystävyys ja seurustelusuhteen raja voi myös olla hyvin häilyvä ja usein ystävydestä jatketaan seurusteluun ja toisinpäin. (Niemi 2010, 49–50; Pötsönen & Välimaa 1995; Tolonen 2001; Vuori 1988.) Etenkin varhaisnuorten seurustelusuhteiden on yleisesti katsottu olevan kokeilevia, eikä niiden oleteta määrittävän ”oikean seurustelun” kriteereitä. Kuitenkin jopa alakoululaisten näkökulmasta seurustelua ei enää pidetä pelkkänä leikkinä, vaan aitona seurusteluna, vaikka tunteiden kuvaamiseen käytetään usein termiä ”tykkääminen” rakkauden sijaan. (Anttila 2001, 22.) Joidenkin nuorten näkökulmasta seurustelun kokeiluvaiheet eivät ole todellista seurustelua, ja vakiintuneetkin suhteet koetaan usein vain vähän vakavina (Niemi 2010, 49–50; Pötsönen & Välimaa 1995; Tolonen 2001; Vuori 1988). Nuorilla on tapana

harjoitella useita erilaisia romanttisia suhteita ennen suurempaa sitoutumista tai vakiintumista (Grant & Potenza 2009, 81), minkä seurauksena seurustelusuhde saattavat jäädä hyvin lyhytkestoisiksi (Niemi 2010, 50; Pötsönen & Välimaa 1995; Tolonen 2001; Vuori 1988.) Anttilan (2009, 125). On myös mahdollista, että seurustelusuhde muodostuu ilman fyysistä kohtaamista, ja toisinaan toinen osapuoli ei edes tiedä suhteen olemassaolosta.

Osa nuorista saattavat olla myös pidemmällä seksuaalisuuden portaissa (ks. s. 8), jolloin he uskaltavat ottaa kontaktia rakkauden kohteeseensa. Sari Näreen (2005) haastattelemissa tytöistä osa ajatteli, että pojat tekevät aloitteen, sillä tytöille on tärkeää pysytellä ”saaliina”. Ystävät usein myös auttavat lähestymisvaikeuksien kanssa ja tekevät aloitteita toisen puolesta. Yhteinen ystäväpiiri myös sitouttaa pareja yhteen, sillä yhteisöllisyyttä kannattelee yhteinen luottamus. Myös Tolosen (2001, 221) tutkimuksessa kävi ilmi, että nuorten ystävät vaikuttivat seurustelusuhteisiin. Nuoret toivat esiin mielipiteensä seurustelevista pareista erityisesti silloin, kun suhdetta ei pidetty hyväksyttävänä. Hyväksyntä kaveripiirissä puolestaan edisti seurustelusuhteen etenemistä.

Nykyään sosiaalinen media toimii nuorten kasvuympäristönä ja oppimisen lähteenä, ja monet nuoret viettävät siellä runsaasti aikaa (Korhonen & Valkonen 2006, 57). Nuoret ovat erityisesti internetin ja sosiaalisen median aktiivisia käyttäjiä (Fernet ym. 2019, 12; Morning Consult 2018). Suuri osa nuorten romanttisista suhteista ja seksuaalisista kokemuksista tapahtuu nykyään myös verkossa, mikä liittyy teknologian laajaan omistamiseen. Nuoret käyttävät internettiä muun muassa treffien ja flirttailun toivossa sekä aloittaakseen seksuaalisia suhteita, vaikka pelot väkivallasta ja feikkiprofileista ovat tiedostettuja. ym. 2019, 1–2.) Pew Research Centerin (2024) raportin mukaan lähes puolet yhdysvaltalaisista 13–17-vuotiaista käyttää internetin eri mahdollisuuksia lähes jatkuvasti. Suosituimmat sovellukset nuorten keskuudessa ovat YouTube, TikTok, Instagram ja Snapchat. Suurin osa nuorista eivät kuitenkaan käytä treffisovelluksia, kuten Tinderiä, vaan etsii jutusteluseuraa usein jo tuntemiensa ihmisten kaverilistoilta. Digitaalinen flirttailu voi myös lisätä nuorten itsevarmuutta lähestyä kiinnostavia henkilöitä. (Lykens ym. 2019, 5.)

5.3 Seurustelun päätyminen

Romanttiset suhteet alkavat usein ”honeymoon” vaiheesta, jolloin kaikki tuntuu täydelliseltä ja omat pimeät puolet jätetään herkästi näyttämättä. Kun kiintymys ja seurustelu syvenee, kasvaa myös menettämisen pelko. Piilossa olleet ikävämät asiat tulevat esille, joka saattaa luoda seurustelusuhteeseen konflikteja. Tällöin lapsuudessa muodostunut kiintymyssuhteen mukainen käyttäytymismalli voi ilmetä niin, että nuori joko hyökkää toista kohtaan tai vetäytyy etäälle. Hyökkäämiseen voi liittyä riitojen provosoimista, haastavaa käytöstä tai jopa seurusteluväkivaltaa. Vetäytyminen voi puolestaan näkyä oman tilan ottamisena, pinnallisena käytöksenä tai suhteen lopettamisena. (Mattila & Manninen 2024, 172.)

Nuoruudessa päätyneet suhteet voivat johtua esimerkiksi periaatteesta, hetken mielijohdteesta tai kaverien yllytyksestä. Nuorten keskuudessa saattaa myös esiintyä selän takana puhumista, kun muut yrittävät tulla seurustelemaan parin väliin, aiheuttaen suuttumista ja väärinkäsityksiä. Näin parisuhteen kaksin keskiselle olemiselle jää usein vähän tilaa. Etenkin pettäminen on suosittu juorun aihe, ja nuoret tuovat herkästi esille kantansa toisten seurustelusuhteista. Jos jompikumpi osapuoli ei täyttänyt esimerkiksi kaveripiirin tai sosiaalisen aseman asettamia kriteerejä, väärinkäsitykset juoruilusta saattoivat johtaa seurustelun päättämiseen. (Tolonen 2001, 219–221.)

Seurustelusuhteen päätyminen voi johtua myös siitä, että nuori ei vielä halua sitoutua vakavasti, vaan haluaa tutkia maailmaa omalla tavallaan. Toisinaan suhde päättyy, koska toinen osapuoli ei koe sitä toimivaksi tai tunteet ovat hiipuneet. Myös henkilökohtaiset, ratkaisemattomat asiat voivat vaikuttaa päätökseen. Voi myös olla, että eron syy ei aina avaudu selkeästi kummallekaan osapuolelle. Oli syy mikä tahansa, rakkauden loppuminen koetaan aina kivuliaana. Jos nuori on antanut itsestään paljon ja luottanut toiseen, tunteet voivat olla erityisen voimakkaita, ja suhteen päätyminen saattaa tuntua jopa maailmanlopulta. (Cacciatore & Karukivi 2014, 333.)

Nuori saattaa myös arvioida seksuaalista käytöstään ja pohtia, olisiko hän voinut tehdä jotain toisin välttääkseen eron. Arvioinnin kohteeksi joutuu usein myös omaa keho ja sen kelpaavuus. (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 177.)

Vaikka suhde olisi ollut lyhyt, nuori on saattanut antaa siihen kaikkensa. Suhteen päättymisen jälkeen nuorelle voi tulla yksinäisyyden ja irrallisuuden tunteita ja hän haluaa selviytyä tilanteesta itsenäisesti. Silti ystävien ja muiden läheisten tuki on tässä tilanteessa todella tärkeää, sillä suru voi tuntua hyvin pohjattomalta. (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 135–136.) Ero kivun tunteminen on kuitenkin tärkeä osa oppimisprosessia, sillä eron jälkeen usein ymmärtää paremmin, mitä elämältä haluaa ollakseen onnellinen. (Svensk 2020, 24; Vuorisalmi 2020). On myös tärkeää opetella hylkäämistä ja hylätyksi tulemistä. (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 135.)

5.4 Seurusteluväkivalta

Seurusteluväkivalta tarkoittaa käyttäytymistä, jossa henkilö pyrkii hallitsemaan kumppaniaan omien tarpeidensa ja tahtonsa mukaisesti. Viime vuosina sen on havaittu yleistyneen erityisesti teini-ikäisten keskuudessa. Nuoruusiässä tapahtuvat biologiset ja psykologiset muutokset voivat altistaa riskinottokäyttäytymiselle, mikä lisää myös väkivallan riskiä seurustelusuhteissa. (Wilson & Maloney 2019, 82.) Suhteen päättymisen tai muun tärkeän ihmissuhteen menetys voi olla nuorelle erityisen kuormittavaa, etenkin jos itsenäistyminen vanhemmista on vielä kesken. Tällöin tunteiden hallinta voi pettää, ja nuori saattaa toimia hetken mielijohteesta esimerkiksi uhkailemalla, painostamalla tai vainoamalla entistä kumppania. Lievimmillään tämä voi näkyä toisen seuraamisena sosiaalisessa mediassa, mutta pahimmillaan se voi johtaa rikolliseen käyttäytymiseen. (Mattila & Manninen 2024, 172.)

Seurusteluväkivalta voi ilmetä monin eri tavoin. Fyysinen väkivalta sisältää esimerkiksi pahoinpitelyä, kun taas seksuaalinen väkivalta voi tarkoittaa ei-toivottua koskettelua, seksiin painostamista tai lisääntymiseen liittyvää pakottamista. Lisäksi väkivalta voi olla henkistä, kuten nimittelyä, nöyryyttämistä, syylistämistä, uhkailua, mustasukkaisuutta, eristämistä läheisistä tai tunteiden vähättelyä. (Sutherland 2011; Scheiman & Zeoli 2003; Wilson & Maloney 2019, 82–83.) Tutkimusten mukaan juuri psykkinen väkivalta on yleisin muoto nuorten seurustelusuhteissa (Taylor & Mumford 2014; Wilson & Maloney 2019, 83).

Tilastollisesti noin 69 % 12–18-vuotiaista nuorista on kokenut jonkinlaista seurusteluväkivaltaa, ja 63 % on kertonut myös itse toimineensa väkivaltaisesti. Eniten väkivaltaa esiintyy 15–18-vuotiaiden ikäryhmässä, joka joutuu muita useammin sekä uhrin että tekijän asemaan. Psykkisen väkivallan muodoista tavallisimpia ovat esimerkiksi suhteen lopettamisella uhkailu, mustasukkaisuus, syytely flirttailusta ja vihamielinen käytös. Lisäksi noin 10 % nuorista on kertonut kokeneensa vakavaa fyysistä väkivaltaa tai uhkauksia. Seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi oli joutunut 15–18-vuotiaista tytöistä 20,5 % ja pojista 18,2 %. Nämä luvut osoittavat, että väkivalta seurustelusuhteissa on nuorten keskuudessa merkittävä ja kasvava ilmiö. (Taylor & Mumford 2014; Wilson & Maloney 2019, 83.) Myös Suomessa 15–20-vuotiaille suunnatussa kyselyssä nousi esille seurusteluväkivallan yleisyys. Etenkin digitaalista seurusteluväkivaltaa olivat kokeneet lähes puolet kyselyyn vastanneista. Yli 40 % olivat kokeneet seurusteluväkivaltaa kasvojen kautta. Neljännes nuorista olivat kokeneet painostamista tai pakottamista seksuaaliseen toimintaan ja fyysinen väkivalta ulottui 16 % nuorista. (Isotalo 2023, 131.)

6 Tutkimuksen toteutus

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia seurustelukokemuksia varhaisnuorilla on, kun nuoren kehittyvä minuus otetaan huomioon. Tutkimuksessa tarkastellaan, millaisia seurustelun malleja nuoret ovat omaksuneet lähipiiristään ja onko näillä malleilla vaikutusta nuorten käsityksiin seurustelusta tai itsestään. Lisäksi tavoitteena on tarkastella nuorten käsityksiä omasta itsestään ja selvittää, onko näillä käsityksillä yhteyksiä heidän seurustelukokemuksiinsa. Kiinnostuksen kohteena on myös, millaisia kokemuksia ja muita varhaisnuorten sekä nuorten seurusteluun liittyviä ilmiöitä nousee esiin ja löytyykö niistä yhteyksiä heidän ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten lähipiirin aikuisten parisuhdemallit heijastuvat nuorten minuuden kokemuksiin ja kokemuksiin seurustelusuhteista?
2. Miten nuorten seurustelukokemukset heijastuvat kokemuksiin minuudesta?
3. Millaisia käyttäytymismalleja ja toimintatapoja nuorten seurustelukokemuksissa ilmenee?

Tutkimuskysymyksissäni en erotellut nuorten sukupuoliä, sillä tarkoituksena ei ole verrata sukupuolien kokemuksia keskenään. Valitsin myös termiksi *lähipiirin aikuiset*, sillä nuoren perheeseen voi kuulua muitakin aikuisia, kuin biologiset vanhemmat.

6.2 Tutkimusmenetelmät

6.2.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimus on luonteeltaan vahvasti aineistolähtöistä, kuitenkin teoriaa unohtamatta. Aineisto tarvitsee teoriaa, sillä ne käyvät usein keskenään vuoropuhelua. Teoria ei kuitenkaan ole tutkimuksen lähtökohta, vaan se toimii apuvälineenä eri tutkimusvaiheissa, kuten aineiston hankinnan suunnittelussa, analysoinnissa ja tulkinnassa. (Puusa & Juuti 2020, 11.) Tutkimustuloksiin kuitenkin vaikuttavat tutkimuksessa käytettävät välineet, annetut merkitykset ja yksilön käsitykset tutkittavasta ilmiöstä. Tutkija määrittelee usein tutkimusasetelman oman ymmärryksensä ja tulkintansa pohjalta. Laadullisen tutkimuksen tieto ei siis ole puhdasta objektiivista tietoa. Tämänkin vuoksi laadullinen tutkimus tarvitsee teoriaa perustellessaan saatuja tutkimustuloksia. Luotettava ja kattava teoria tekee tutkimuksesta luotettavamman ja hahmottaa myös koko tutkimuskokonaisuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 23–25.) Myöskään omassa tutkimuksessani teoreettista viitekehystä ei ollut mahdollista tarkalleen määrittää etukäteen, sillä aineisto ohjasi ja määritteli teorian valintaa. Käytännössä aineisto rajasi ja tarkensi tutkimukseni aihepiiriä.

Valitsin tutkimustavakseni laadullisen tutkimuksen, jota voidaan tulkita myös eräänlaiseksi taiteen lajiksi. Taiteessa tarvitaan onnistuakseen pitkäjänteistä paneutumista, asioiden tarkastelua uusista näkökulmista ja luovuutta. On kuitenkin tärkeää hallita myös välineet, joilla taidetta tehdään. Laadullisen tutkijan tulee tuntee menetelmät ja keskeiset käsitteet sekä osata soveltaa oppimaansa tietoa ja taitoa oman aiheensa tarkasteluun. On myös tärkeää osata rajata aihe riittävän tarkasti, sillä onnistunut rajaus on hyvän tutkimuksen perusta. (Puusa & Juuti 2020, 5–6.) Laadullinen tutkimus liittyy ihmistutkimukseen, joka suuntautuu ihmisen itselleen luomaan merkitystodellisuuteen. Tätä voidaan kutsua mielen konstruoivaksi maailmaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 37.) Laadullista tutkimusta voidaan kutsua myös empiiriseksi tutkimukseksi (Tuomi & Sarajärvi 2018, 27), jonka tavoitteena on tarkastella sosiaalisesta ympäristöstä esiin nousevia ilmiöitä. (Pitkäranta 2014, 8.) Nämä ilmiöt ovat ihmisten itse luomia yhteiskunnallisia rakenteita. Ne ovat ihmiselle tarkoituksellisia ja merkityksellisiä, minkä vuoksi niitä sävyttävät inhimilliset arvot. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 37.) Tämä tutkimustapa soveltuu

erinomaisesti omaan tutkimusaiheeseeni, sillä se käsittelee sosiaalisen ympäristön ilmiöitä eli varhaisnuorten kokemuksia seurustelusuhteista. Näihin ilmiöihin vaikuttavat yksilö, yhteisö, sosiaalisen vuorovaikutuksen arvomaailma ja ihmisten väliset suhteet. (Pitkäranta 2014, 9.) Tutkimuksen aiheessa korostuu vahvasti myös minuuden näkökulma. Yksilön minuuteen vaikuttavat hänen yhteisönsä ja sen arvomaailmat, sillä nuoruusiässä tapahtuu aktiivista itsensä ja ympäröivän maailman tarkastelua (Pulkkinen 2002, 183). Nuorten keskuudessa ilmenee myös erilaisia asenteita, joihin liittyvät vahvasti ulkonäkö ja luonne. Etenkin oikeanlaisen ulkonäön ja luonteen osalta ollaan hyvin tarkkoja. (Aaltonen 2006, 133–135.) Kun näin moni tekijä vaikuttaa tutkimustuloksiin, laadullisen tutkimuksen kaikkia vaikuttavia muuttujia ei voida täysin kontrolloida (Metsämuuronen 2006; Syrjälä 1994, 88). Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on kuitenkin suunnata katse tulevaisuuteen, minkä vuoksi sen avulla pyritään parantamaan, kehittämään ja uudistamaan tutkittavaa kohdetta (Pitkäranta 2014, 8–9).

6.2.2 Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimusote

Fenomenologia sai alkunsa ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikoihin, kun Euroopassa vallitsi teollinen vallankumous. Fenomenologian perustajan Edmund Husserlin mukaan kaikki tieto rakentuu kokemuksista. (Virtanen 2008, 49.) Husserl korostaa, että on tärkeää palata ”asioihin itseensä”, eli pyrkiä ymmärtämään tutkittavien henkilöiden maailmaa sellaisena kuin he sen kokevat. Haasteena tässä on se, että tutkija tekee havaintonsa omien aistiensa ja ymmärryksensä kautta. Tarkoituksena on kuitenkin tuottaa havaintoja, jotka ovat ymmärrettäviä myös muille tutkimuksesta kiinnostuneille. Husserl painottaa erityisesti, että fenomenologiassa tutkitaan tietoisuuden rakenteita havaintokokemuksessa. Fenomenologialle onkin ominaista keskittyä tietoisuuteen, kokemukseen ja minuuteen liittyviin teemoihin. (Huhtinen & Tuominen 2020; Puusa & Juuti 2020, 297–298.) Kun tutkitaan kokemusta, tavoitteena on syventää ymmärrystä sen sisällöstä. Kokemus ei kuitenkaan ole alun perin kielellinen, mutta kokemuksia on mahdollista pukea sanoiksi. (Kukkola 2018; Toikkanen & Virtanen 2018, 44–46.) Tähän tutkimukseen osallistuneita yhdistää yhteinen kieli, mikä helpottaa myös tutkijaa aineiston tulkinnessa. Gadamerin (2009, 124, 207) mukaan ihmisillä on kyky ymmärtää toisiaan yhteisen kielen ja

keskustelun avulla, mikä mahdollistaa syvemmän ihmisten välisen yhteiselon. Fenomenologis-hermeneuttinen lähestymistapa soveltuu hyvin tutkimusotteeksi silloin, kun tarkastellaan toisten ihmisten kokemuksia ja pyritään kohti yhä syvällisempää ja inhimillisempää ilmiön ymmärtämistä.

Hermeneutiikan sanotaan olevan lähtöisin Martin Heideggerin ajatuksesta, jossa hän korostaa, että ihmisen tapa olla maailmassa antaa merkityksen ymmärtämiselle ja tulkinnalle (Virtanen 2008, 50). Hermeneutiikkaa kuvataankin usein *tulkinnan taitona ja taitteena* (Smith ym. 2009; Toikkanen & Virtanen 2018, 68). Ymmärtäminen on tulkintaa, ja ymmärrystä asioista voidaan syventää vain aiemmin ymmärretyin tiedon eli esiyymmärryksen avulla. Esiyymmärryksen jälkeen ymmärrys etenee kehämäisesti eteenpäin, ja tätä prosessia kutsutaan hermeneuttiseksi kehäksi. (Heikkinen & Laine 1997; Tuomi & Sarajärvi 2018, 40–41.) Puusa ja Juuti (2020, 10) kuvaavat hermeneuttista kehää seuraavasti: Tutkija kirjoittaa tutkittavasta aiheestaan sen valossa, mitä on jo aiemmin tutkittu. Hän hankkii aineiston ja alkaa tulkitsemaan sitä alalleen ominaisilla tavoilla. Tutkijan tulkitessa aineistoaan hän pyrkii luomaan uusia näkökulmia aiheeseen. Sisällöllisesti nämä näkökulmat voivat olla täysin uusia tai aiemmin vain vähän tutkittuja. Tutkija paneutuu aiheeseen pitkäjänteisesti ja saa jatkuvasti lisää tietoa, mikä auttaa lopulta tekemään entistä luotettavampia tulkintoja. Samalla tutkija rikastuttaa tulkinnoillaan aiheen tutkimusperinnettä. (Puusa & Juuti 2020, 10.)

Hermeneutiikan kokonaisuuteen liittyy myös fenomenologis-hermeneuttinen tutkimusperinne, (Varto 1992; Tuomi & Sarajärvi 2018, 39) jonka tarkoituksena on kuvata ihmisen elävää kokemusta unohtamatta kuitenkaan tutkijan omaa tulkintaa aineiston analyysivaiheessa. Vaikka ihmisen kertomasta kokemuksesta voidaan löytää totuuden siemen, on sitä silti mahdotonta täysin ymmärtää. Sen vuoksi tutkijan on hyödynnettävä omaa tulkintaansa koetuista kokemuksista. (Smith ym. 2009; Toikkanen & Virtanen 2018, 68.) On siten olennaista, että tutkija on jatkuvasti tietoinen siitä, etteivät hänen omat tulkintansa välttämättä täysin vastaa tutkittavan esittämää kertomusta. (Moilanen & Räihä 2018, 52.) Juuri tämän vuoksi fenomenologia tutkimussuuntauksena tarvitsee parikseen hermeneutiikan. Kokemuksen tulkinnan haasteeksi voi muodostua myös se, että haastateltava ei kerro suoraan kokemuksistaan, vaan päätyy tietoisesti tai tiedostamattaan valitsemaan toisenlaisen tavan käsitellä aihetta. (Toikkanen & Virtanen 2018, 68.) Tutkimuksessa jaeut kokemukset voivat siis perustua tositahtumiin tai olla fiktiivisiä kertomuksia.

(Gabriel 2004; Toikkanen & Virtanen 2018, 69.) Kertomukset ovat kuitenkin yleensä jollakin tavalla yhteydessä todellisiin kokemuksiin. (Toikkanen & Virtanen 2018, 69.)

6.2.3 Kokemuksen syntyminen

Ihminen on tajunnallinen olento, ja toiminnallamme on aina jokin suunta ja kohde, jotka luovat elämyksiä eli kokemuksia (Virtanen 2008, 51). Elämykset puolestaan luovat merkityksiä kohteesta, joita on kuitenkin joskus vaikea tunnistaa. Elämys on silti todellinen, vaikka kohdetta ei saisikaan selville. Ihminen elää ja kasvaa yhteisössä, jossa kokemusten merkitykset muotoutuvat muiden ihmisten vaikutuksesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 40.) Liittyessämme johonkin yhteisöön tuomme mukamme myös omat tunteemme, tapamme ja käsityksemme. Tunteemme ovat vahvasti vuorovaikutuksessa muiden tunteiden kanssa ja heijastavat herkällä tavalla sitä, miten tulkitsemme muiden käyttäytymistä. Lisäksi tunteemme ilmaisevat usein myös kokemuksiamme muiden tunteista ja ajatuksista. Tämän vuoksi tunteet saattavat toisinaan vääristää kuvaa todellisuudesta. On kuitenkin muistettava, että ne joka tapauksessa ilmentävät kokijan todellista suhdetta asioihin. Kun ihminen oppii selkeyttämään omaa tunne-elämäänsä, hän pystyy ottamaan etäisyyttä omiin tunteisiinsa ja arvioimaan tilanteita realistisemmin ja tasapuolisemmin. Näin ihminen myös luo hienotunteisemman suhteen muihin ihmisiin. (Turunen 2016, 48–49.)

Kokemukset ovat siis kaikki ne tapahtumat ja hetket, jotka ihminen on elänyt elämänsä aikana. (Kukkola 2018; Toikkanen & Virtanen 2018, 44–46). Kokemus on suhde subjektin, tajunnallisen toiminnan ja sen kohteen välillä. Kun subjekti eli tajunnallinen ihminen suuntaa toimintansa kohteeseen eli objektiin, syntyy kokemus. Fenomenologia pitää tällaista kokemusta merkityssuhteena. (Perttula & Latomaa 2009, 116–117.) Ne luovat ihmisen maailmasuhteen, jonka avulla muodostuu jokaisen henkilökohtainen suhde omaan elämistodellisuuteensa. (Laine & Kuhmonen 1995; Tuomi & Sarajärvi 2018, 40).

Ihmisen tajunnallisuuteen kuuluvat myös psyykinen ja henkinen puoli, jotka auttavat ymmärtämään ihmisen elämäntilanteita. Ne saavat myös elämäntilanteet merkitsemään ihmiselle asioita. Psyykinen puoli ei tarvitse kieltä, käsitteitä tai sosiaalisia merkityksiä tehdäkseen elämäntilanteesta merkityksellisen. Ihmisen suhde omaan

elämäntilanteeseensa on tällöin välitön. Pelkän psyykkisen puolen avulla ihminen ei kuitenkaan tiedosta itseään eikä pysty tarkastelemaan elämäntilannettaan. Sen vuoksi muukaan tarvitaan myös henkinen puoli. Henkinen puoli luo elämäntilanteesta merkityksiä kielen ja sosiaalisen maailman avuin, jolloin ihmisestä tulee intersubjektiivinen. Sen avulla ihminen pääsee edes osittain käsiksi siihen, miten muut ihmiset ymmärtävät asioita, kun on mahdollisuus keskustella niistä. Ihminen tarvitsee siis henkisen puolen, jotta voi kertoa kokemuksistaan muille. Henkisen puolen avulla on myös mahdollista järkeillä asioita ja pohtia aktiivisemmin omaa elämäntilannettaan. (Perttula & Latomaa 2009, 117–118.) Kokemus riippuu siis myös ihmisen elämäntilanteesta, jota voidaan kutsua situaatioksi (Rauhala 2005, 96). Ihmisen elämäntilanteeseen vaikuttavat muun muassa elinympäristö, työolosuhteet, koti, perhe, ympärillä olevat ihmiset, uskomukset, arvot, normit, aatteet ja uskonto. Ihminen ei kuitenkaan voi vaikuttaa kaikkeen, kuten sukupuoleen, vanhempiin tai rotuun. Koulutukseen, ihmissuhteisiin ja taloudelliseen asemaan on sen sijaan mahdollista itse vaikuttaa. (Virtanen 2008, 51–53.)

6.3 Aineiston keruu ja analysointi

Valitsin aiheeni arkaluontoisuuden vuoksi aineiston keruumenetelmäksi kyselyn. Kysely on menettelytapa, jossa osallistujat täyttävät heille annetun kyselylomakkeen valvotusti ryhmässä tai yksin kotonaan (Eskola 1975; Tuomi & Sarajärvi 2018, 85). Kyselytutkimusta voi toteuttaa esimerkiksi yhteiskunnan ilmiöihin, ihmisen toimintaan, mielipiteisiin, asenteisiin ja arvoihin liittyen. Aiheet ovat yhtä aikaa moniulotteisia ja monimutkaisia. Sen vuoksi tärkeää on löytää aiheesta juuri ne keskeisimmät ulottuvuudet (Vehkalahti 2019, 20). Kyselyllä on myös helpompi saada vastauksia arkoihin aiheisiin, kuten esimerkiksi seksuaalisuuteen (Hirsjärvi & Hurme 2022, 6.4.4). Tämä aihe näkyy hyvin paljon omassa tutkimuksessani ja sen vuoksi näen kyselyn toimivan käyttötarkoituksessani hyvin. Kyselylomakkeessa on aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joihin vastaajan tulee vastata. (Vehkalahti 2019, 11.) Kyselytutkimus on yleensä määrällistä tutkimusta, sillä se koostuu useimmiten luvuista ja numeroista. Kysymykset esitetään kuitenkin sanallisessa muodossa ja niihin vastataan sanallisesti, mutta vastaukset tuodaan esille numeerisesti. (Vehkalahti 2019, 13.) Tutkimukseni ei kuitenkaan ole määrällinen, joten en tuonut kaikkia

vastauksia numeerisesti esille. Kyselytutkimuksessa tärkeää on suunnitella kyselylomake huolellisesti, sillä kyselyyn ei ole mahdollista jälkikäteen enää palata. Sen vuoksi tutkimuksen onnistuminen riippuu paljolti tehdystä lomakkeesta. Tärkeää on osata kysyä sisällöllisesti oikeat kysymykset, jotka olisivat tilastollisesti mielekkäitä. (Vehkalahti 2019, 20.)

6.3.1 Anonyymi verkkokysely

Anonyymiin verkkokyselyyn osallistuminen on turvallinen vaihtoehto, sillä voi luottaa siihen, että kenenkään henkilöllisyys tai yksityiset tiedot eivät pääse leviämään. Anonyymi kysely toimii etenkin henkilökohtaisten aiheiden kohdalla, kuten seurusteluun ja seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Nuorille on tavanomaista etäännyä aikuisten maailmasta, jonka vuoksi he eivät välttämättä halua asioitaan udeltavan. (Hirsjärvi & Hurme 2022, 6.5.1). Verkon käyttäminen on muussakin tapauksessa kätevä tapa aineistojen keräämistä varten. Verkkokyselyiden yleisyyden selittää internetin kasvava suosio yhteiskunnassa. Etenkin nuoret ovat sosiaalisen median kautta helposti saavutettavissa. (Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, Tutkimusotteita verkosta.)

Kyselyssäni on 17 kysymystä (Liite 1), jotka muodostuvat avoimista-, puolistrukturoiduista, sekä strukturoiduista kysymyksistä. Kyselyn lopussa vastaajat saivat arvioida kyselyn haastavuuden. Tällainen aineistohankintatapa on yleensä kyselylomakkeen muodossa ja kaikille vastaajille kysymykset etenevät samassa järjestyksessä (Metsämuuronen 2006, 114). Strukturoituja kysymyksiä ovat esimerkiksi sukupuolen tai seurustelusuhteen pituuden määrittäminen. Useiden strukturoitujen kysymysten jälkeen on mahdollista avata vapaasti ajatuksiaan edellisen kysymyksen vastauksista. Osa kysymyksistä taas ovat puolistrukturoituja, joiden aiheet ovat määriteltyjä, mutta kysymykseen vastataan omakohtaisesti omien kokemusten kautta. Tällä tavoin tuodaan esille vastaajien elämysmaailmaa ja heidän omia määritelmiään tilanteista (Hirsjärvi & Hurme 2022, 4.2.3). Puolistrukturoituja kysymyksiä käytetään usein, kun kyseessä ovat arat ja intiimit aiheet (Metsämuuronen 2006, 115), joka pätee omaan aiheeseeni.

Tein verkkokyselyni Webropolin kautta, josta sain jaettua kyselyni linkkiä eteenpäin. Sain apuja kyselyni levittämiseen Mannerheimin Lastensuojeluliitolta, sekä hyödynsin omia sosiaalisen median tilejäni, kuten Facebookia ja Instagramia. Koen Mannerheimin Lastensuojeluliiton olevan luonteva väylä tutkimukseni kannalta, sillä he ovat erikoistuneet myös nuorten asioihin. He ovat keskeinen toimija suomalaisen hyvinvointivaltion rakentamisessa ja ovat myös toimineet lasten ja perheiden tukena jo vuodesta 1920 (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2022). Mannerheimin Lastensuojeluliiton nettisivuille on erikseen nuorille kohdistettu sivusto, Nuortennetti, josta löytyy tietoa heitä koskevista asioista. Sivuston kautta on myös mahdollisuus päästä juttelemaan lasten ja nuorten puhelimeen, sekä kirjoittaa keskustelupalstoille omia mietteitään. Otin yhteyttä järjestön kehittämispäällikköön, jonka osaamisalueeseen kuuluvat lasten ja nuorten osallisuus. Hänen mielestään valitsemani aihe on tärkeä ja seurustelu tulee vahvasti esille myös heidän eri palveluissaan. He tekivät kyselystäni julkaisun Instagram-tililleen ja houkuttelivat sitä kautta vastaajia kyselyyni. Laitoin samalla kyseisen somepostauksen myös omille sosiaalisen median tileilleni, sekä liitin linkin kyselyyni. Lähetin kyselyni linkkiä myös tutuille ja kavereille, jos he sattuisivat tuntemaan sopivia osallistujia. Sain useita kiinnostuneita viestejä kyselyyni liittyen, ja jotkut olivat jopa keskustelleet tuttujien opettajien kanssa kyselystäni. Eräs opettaja oli kiinnostunut pitämään kyselyni oppitunnillaan, sillä he olivat juuri käsittelemässä nuorten murrosikään liittyviä aiheita.

Lopulta kyselyyni vastasi yhteensä 82 nuorta ja aineistoa kertyi 19 sivun verran.

6.3.2 Aineistolähtöinen analyysi

Valitsin tutkimukseeni aineistolähtöisen sisällönanalyysin, sillä aineistoissa esille tulleet kokemukset ja ajatukset vaikuttavat paljon siihen, millaista teoriaa voin tutkimukseeni sisällyttää. Minuus on myös hyvin laaja käsite, jonka vuoksi tutkimukseni aineisto rajaa aiheen sopivaksi kokonaisuudeksi. Laadullinen tutkimus on induktiivinen tutkimus, joka tarkoittaa aineistolähtöisyyttä. Kaikki johtopäätökset tutkimukseen liittyen pyritään tekemään aineiston avulla. (Puusa & Juuti 2020, 11.) Senkin vuoksi aineistolähtöinen analyysi sopii hyvin tutkimukseni lähestymistavaksi. Laadullinen aineisto voi kuitenkin olla hyvin runsas ja monipuolinen sisällöltään, mikä voi tehdä tieteellisesti kestävien johtopäätösten

tekemisestä haastavaa. Vastaan voi tulla asioita, joita tutkijana ei ole osannut edes ajatella. (Puusa & Juuti 2020, 146.)

Tutkimukseni verkkokyselyssä esiintyy paljon avoimia kysymyksiä, joissa tulee esille vastanneiden nuorten määrittelemiä käsitteitä, sanoja, sekä lauseita, joita lähdin tutkimuskysymysteni avulla analysoimaan. Kuitenkin ensiksi aineiston saatuani, luin aineiston läpi ja kirjasin jokaisen vastauksen Webropolista Word-tiedostoon. Tämän jälkeen raa`asti luokittelin avoimia vastauksia, jotta aineisto olisi seuraavissa vaiheissa helpommin luettavissa ja ymmärrettävissä. Tässä vaiheessa en vielä tiennyt tarkalleen, mitä tulisin aineistosta käyttämään.

Seuraavaksi jo hieman redusoin eli pelkistin aineistoani, jotta sillä hetkellä epäolennaiset tiedot jäisivät analysoinnista pois. Tiivistin ja pilkoin vastauksia, jonka jälkeen luokittelin ne uudestaan entistä tarkempiin ryhmiin ja laskin, kuinka monta vastausta mikäkin ryhmä sai. Esimerkiksi suurin osa taulukoista ei sisällä nuorten kokonaisia vastauksia, vaan niistä on poimittu samankaltaisia vastauksia ja yhdistetty ne yhdeksi kokonaisuudeksi. Aineistolähtöisessä analyysissä tarkoituksena on ensin pilkkoa aineisto osiin, ja sen jälkeen yhdistää tutkimustulokset, jolloin saadaan kokonaisvaltaisempi kuva aineistosta (Puusa & Juuti 2020, 146). Koin tämän myös helpottavan aineiston haltuun ottamista, sillä jouduin tarkasti lukemaan jokaisen vastauksen ja poimimaan sieltä asioita erilaisiin ryhmiin. Samalla sain hahmoteltua aiheeni sopivaa rajausta, mikä auttoi minua muodostamaan aineistolle esitettävät tutkimuskysymykset. Päätin myös ottaa analyysiin mukaan kaikki vastaukset, myös kohderyhmän ulkopuolelle jäävät, sillä vastaajamäärä oli suuri. Jätin pois ainoastaan ne vastaukset, joiden sisältö oli kirjoitusasun vuoksi vaikeasti tulkittavissa. En kuitenkaan poistanut mitään vastauksia kokonaan, vaan siirsin epäselvät vastaukset erilliseen Word-tiedostoon talteen mahdollista myöhempää tarvetta varten.

Seuraavaksi raa`asti taulukoin pelkistettyä aineistoani, joka vielä auttoi jäsentämään vastauksien antia, sekä tekemään tarkempia ja helposti luettavia taulukoita. Tässäkin vaiheessa jätin osan aineistosta pois tai siirsin niitä toisiin taulukoihin, sillä koin ne sopivan paremmin muihin kokonaisuuksiin. Tutkijan tehtävänä onkin aineiston pelkistäminen ja tiivistäminen, jotta aineistosta muodostuu selkeä, mielekäs ja yhtenäinen kokonaisuus. Tämä prosessi auttaa tekemään perustellumpia ja luotettavampia johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. (Puusa & Juuti 2020, 149.) Kun olin taulukoinut aineistoni, palasin

uudelleen teoreettisen viitekehyksen pariin. Poistin teoriaosioista ylimääräisiä aiheita ja aloin etsiä uutta teoriaa aineistoni pohjalta. En kuitenkaan poistanut mitään osioita kokonaan, vaan tallensin ne erilliseen Word-tiedostoon. Näin pystyin tarvittaessa ottamaan poisjätetyt kohdat takaisin käyttöön, jos ne myöhemmin osoittautuivat oleellisiksi aineistoni kannalta. Jouduin tekemään näin useaan otteeseen. Esimerkiksi jotkin nuorten aluksi käyttökelvottomilta vaikuttaneet, jopa räävittömät vastaukset osoittautuivat lopulta hyödyllisiksi. Ymmärsin niiden tarjoavan omaa näkökulmaansa, ja sisällytin ne lopulta erillisenä taulukkona.

Tässä vaiheessa aloin järjestelmään aineistoni niille kuuluvien otsikoiden alle. Pohdin tarkasti, mitkä osat aineistostani liittyvät kuhunkin tutkimuskysymykseen. Vielä tässä vaiheessa oli mahdollista tehdä päätöksiä käytettävästä aineistosta, jos tarvetta ilmeni. Tämä työvaihe vahvisti lopullisesti taulukoiden sisällön, jonka jälkeen viimeistelin taulukot kuvamuotoon ja liitin ne tiedostoon. Lisäksi halusin tuoda esiin nuorten kirjoittamia vastauksia täydentämään ja tukemaan taulukoita. Korjasin vastauksista pieniä kirjoitusvirheitä, mutta vain sellaisia, joiden tiesin varmasti olevan virheitä. Joidenkin vastausten kirjoitusvirheitä en korjannut, jotta ne säilyisivät aidosti nuorten kirjoittamina. Poistin vastauksista myös nuorten henkilötiedot. Tämän jälkeen esittelin tulokset myös kirjallisessa muodossa. Tuloksia kirjoittaessani käytin vastaajajoukosta nimitystä *nuoret*, vaikka tutkimukseni kohteena ovat varhaisnuoret. Tämä johtui siitä, että kyselyyn osallistui myös hieman vanhempia henkilöitä, jotka voin kuitenkin lukea sanan *nuoret* piiriin.

Tulosten kirjoittamisen yhteydessä aloin samalla työstämään pohdintaosuutta eli tulkita aineistoani. Kävin järjestelmällisesti läpi kunkin tutkimuskysymyksen aineiston ja kirjasin ylös esiin nousseet havainnot. Pyrin liittämään havainnot aiemmin esitettyyn teoreettiseen viitekehykseen, mutta joissain tilanteissa täydensin teoriaa uusilla lähteillä. Kävin teoreettista viitekehystä yhä uudelleen läpi ja etsin edelleen tarvittavia lähteitä. Tämän tarkastelun aikana sain jatkuvasti uusia oivalluksia aineistostani, jotka kirjasin ylös pohdintaosioon kattamaan jo aiempia havaintojani. Välillä palasin lukemaan koko graduani alusta alkaen, jotta muistaisin, mitä olen kirjoittanut. Tämänkin antoi uusia oivalluksia aineistostani, joita en ollut aiemmin ajatellut. Huomasin erityisesti nyt, kuinka oleellista on, että teoreettinen viitekehys ja aineisto tukevat toisiaan.

Lopulta muodostuivat kolme pääkategoriaa, joita hyödynnän aineistoni tulkinnassa:

1. Lähipiirin aikuisten parisuhdemallien heijastuminen nuorten minuuden- ja seurustelukokemuksiin
2. Nuorten seurustelukokemusten heijastuminen minuuden kokemuksiin
3. Nuorten tyypillisiä käyttäytymismalleja ja toimintatapoja seurustelusuhhteissa

7 Tutkimustulokset

Tutkimukseni anonymiin verkkokyselyyn osallistui yhteensä 82 nuorta. Kaikki osallistujat eivät kuitenkaan vastanneet jokaiseen kysymykseen. Tutkimukseen osallistuneista 68 % oli tyttöjä, 18 % poikia ja 7 % identifioitui muuksi sukupuoleksi. Loput 6 % eivät halunneet kertoa sukupuoltaan. Koska vastaajia oli runsaasti ja tyttöjen osuus lähes kaksi kolmasosaa, sukupuolten väliset vertailut jäivät pois. Tutkimukseen osallistui myös kohderyhmän ulkopuolelle jääviä ikäluokkia: 3 % vastaajista oli 18–30-vuotiaita ja 3 % 10–11-vuotiaita.

7.1 Lähipiirin aikuisten parisuhdemallien heijastuminen nuorten minuuden- ja seurustelukokemuksiin

Tulosten mukaan nuorista noin 42 % kertoi asuvansa perheen tai vanhempiensa kanssa. Pelkästään äidin luona asui 20 % nuorista ja vuorotellen äidin sekä isän luona asui 9 %. Äidin ja isäpuolen tai vain isän luona kertoi asuvansa 6 % nuorista. Muitakin asumisjärjestelyjä löytyi, mutta selkeästi vähemmän. Naimisissa tai kihloissa oli 35 % nuorten huoltajista. Huoltajista 51 % oli eronneita.

Suurimmaksi osaksi nuoret kokivat lähipiirin aikuisten parisuhteiden vaikuttavan ajatuksiin itsestään seurustelukumppanina. Nuorista 18 % kokivat, että lähipiirin aikuisten parisuhteet eivät mitenkään vaikuttaneet heidän ajatuksiinsa itsestään seurustelukumppanina. Noin 11 % nuorista vastasivat *En tiedä* ja noin 7 % vastauksista olivat vaikeasti ymmärrettäviä vastauksia tai eivät vastanneet kysymykseen.

Tulokset osoittavat, että nuoret kokivat lähipiirin parisuhteiden vaikuttaneen heidän käsitykseen itsestään seurustelukumppanina sekä kielteisesti, että myönteisesti. (Taulukko 1)

Taulukko 1. *Lähipiirin parisuhteiden vaikutukset nuorten käsityksiin itsestään seurustelukumppanina.*

Negatiiviset	Positiiviset
huoli omasta kelpaavuudesta	haluna toimia eri tavalla kuin vanhemmat
vaikeus olla oma itsensä	turhan riidan välttäminen
yksinäisyys	sopivamman kumppanin löytäminen
sulkeutuneisuus ja vaikeus luottaa ihmisiin	huomioida paremmin kumppanin mielipiteet ja tunteet
haluttomuus aloittaa seurusteleminen	toisen parempi arvostaminen
vaikuttaa kokemus vanhempien erosta	haluna löytää kumppani
vaikuttaa kokemus vanhempien välisestä väkivallasta	pitää itseään hyvänä kumppanina
aikuisten parisuhteet koetaan tylsiksi	pitää itseään sympaattisena
vaikuttaa kokemus seksuaalisesta väkivallasta	kokea osaavansa kommunikoida hyvin
kaipuu toksiseen rakkauteen	kokea omaavansa hyvät luonteenpiirteet

Kielteisiä ja myönteisiä vastauksia tuli yhtä paljon. Myönteisissä vastauksissa nuoret ilmaisivat halua toimia paremmin kuin vanhempansa, välttää riitoja ja arvostaa kumppaniaan. Osa nuorista koki myös omat luonteenpiirteensä ja toimintatapansa osaksi hyviä kumppanin ominaisuuksia. Kielteiset vastaukset puolestaan toivat esiin vanhempien eroja tai heidän välillään esiintyvää väkivaltaa. Lisäksi nuoret kamppailivat heikon itsetunnon kanssa, mikä näkyi vaikeutena olla oma itsensä sekä huolena omasta kelpaavuudesta. Joku nuori koki myös, että lähipiirin aikuisten parisuhde oli herättänyt hänessä kaipuun toksiseen rakkauteen.

7.2 Nuorten seurustelukokemusten heijastuminen minuuden kokemuksiin

Tulokset osoittivat, että nuoret liittivät itseensä niin myönteisiä kuin kielteisiä minuuden kokemuksia (Taulukko 2). Eniten nuoret kuvailivat itseään näillä sanoilla: *sympaattinen* 17 %, *huumorintajuinen* 14 %, *hyvä kaveri ja ystävällinen* 13 %, *ruma, sosiaalinen ja luotettava* 10 %, *introvertti ja vähäarvoinen* 8 %, sekä *tunteellinen, sinnikäs ja ujo* 6 %. Muita taulukoissa näkyviä sanoja nuoret vastasivat vähemmän.

Taulukko 2. Nuorten käsitykset itsestään.

Negatiiviset		Positiiviset	
ruma	vähäarvoinen	sympaattinen	energinen
ujo	vaikeasti lähestyttävä	huumorintajuinen	reipas
outo	ilkeä	luotettava	söpö
täydellinen (alfa, kingi, kaikki haluavat minua)	mielenterveyden kanssa haasteita	ystävällinen	hyvä kuuntelija
itsepäinen	paska	hyvä kaveri	seksikäs
huono	tyhmä	sosiaalinen	rohkea
kamala	sekava	introvertti	syvälinen
läski	kiintymisongelma	tunteellinen	järjestelmällinen
vihaa itseään	riittämätön	sinnikäs	positiivinen
ärsyttävä	rikkinäinen	empaattinen	kaunis/komea
tiukka	kuiva	iloinen	vastuuntuntoinen
		fiksu	luova
		omalaatuinen	ok

Nuorten minuuskäsityksissä korostuivat enimmäkseen myönteiset ajatukset itsestään. Kielteisistä ilmaisuista sana ”ruma” esiintyi useimmin, mikä viittaa usein ulkoisiin piirteisiin. Myönteisissä ilmauksissa taas kuvailtiin enemmän sisäisiä ominaisuuksia, kuten luoteenpiirteitä. Joillakin nuorilla minuuteen liittyi myös tunne omasta vähäarvoisuudesta.

Muutammat nuoret osasivat reflektoida omaa toimintaansa ja kertoa ominaisuuksistaan monipuolisesti, kun taas osa ei löytänyt itsestään paljoa kerrottavaa tai kerrotut asiat olivat hyvin negatiivissävyytteisiä. Esimerkiksi eräät nuoret kertoivat itsestään positiivisia asioita, mutta myös kehittämisen kohteita, kun taas jotkut nuorista eivät löytäneet itsestään mitään hyvää sanottavaa. Joidenkin nuorien vastauksista ilmeni myös se, että he eivät kokeneet itseään tarpeeksi riittävinä. Vastauksista kuitenkin huomaa, että useimmat nuoret löysivät itsestään positiivista kerrottavaa. Joukosta löytyi myös nuoria, jotka eivät juurikaan halunneet panostaa itsestään kertomiseen.

Pidän itseäni sisäänpäin suuntautuvana mutta kun tulen läheiseksi jonkun kanssa minusta tulee aika äänekkäskin. Olen aika omalla tavalla erikoinen mutta se ei välttämättä näy ulospäin heti. Parhaiten minun todellisen minäni näkee, kun olen kavereideni kanssa. Tykkään enemmänkin seurata sosiaalista tilannetta, kun liittyä siihen. Olen yleensä iloinen ja positiivinen persoona.

Oon tosi herkkä. Välillä mielistelen toisia ihmisiä vieläkin, vaikka tästä tavasta olen yrittänyt eroon päästä. Jos surettaa nii itken tosi helposti, mut taas ku oon ilonen nii se on maailman mahtavin tunne. :) Eli tunnen eri tunteita tosi syvästi, mikä on samalla siunaus ja kirous.

Riippuu mielentilastani. Yleensä on kyllä vähän turha olo. Pidän itseäni ihan ok ihmisenä, mutta en oikein tarpeeksi hyvänä. Ajattelen usein olevani vähäarvoisempi kuin muut. Toki olen tästä ajatustavasta yrittänyt päästä eroon.

Kamalana, tunnen oloni rumaksi, vihaan itseäni.

Kivana.

Luotettava, empaattinen ja muut huomioon ottava.

Eniten nuoret kokivat seurustelun tuntuvalta positiivisilta tunteilta, kuten *ihanalta* 78 %, *hyvältä* 45 % ja *rakastuneelta* 44 %. Suurimmat vastausmäärät negatiivisissa tunteissa tulivat sanoista *kuormittava* 21 %, *ahdistava* ja *epävarma* 19 %. Jos nuoren mieleen tuli joitain muita tunteita, oli niistä mahdollisuus kertoa kyselyn *joltain muulta* -kohdassa. Ilmeni, että nuorista 4 % kokivat seurustelun tuntuneen myös *oudolta*.

Taulukko (3) *Seurusteluun liitetyt tunnekuvaukset.*

ihanalta	78 %	epävarmalta	19 %
hyvältä	45 %	helpolta	18 %
rakastuneelta	44 %	etäiseltä	16 %
luotettavalta	41 %	vaikealta	15 %
hauskalta	37 %	painostetulta	8 %
kuormittavalta	21 %	pelottavalta	7 %
ahdistavalta	19 %	yksinäiseltä	4 %

Lisäksi osa nuorista halusi kuvailla omin sanoin tuntemuksiaan seurustelusta. Heidän mukaansa seurustelu tuntui ihanalta ja luotettavalta, ja kumppanin koettiin tarjoavan turvaa silloin, kun sitä tarvitsi. Nuorten vastauksissa tulivat kuitenkin esiin myös riidat sekä omat aiemmat pelot ja ahdistuneisuuden tunteet, jotka heijastuivat suhteisiin.

On ollut mukavaa ja poikaystävä on aina tukenut asioissa joita en muille halua kertoa.

Me aina käveltiin ja juteltiin se oli ihanaa ja sen jälkeen pussattii.

Seurustelu on ihanaa sen oikeen tyyppin kanssa. Aina ei mee putkeen, mut kunhan antaa itelle ja toiselle aikaa nii siitä päästään kyllä eteenpäin.

Välillä saattoi tulla jotain riitoja ihan turhistakin asioista, mutta sitten annettiin toisillemme hetki aikaa miettiä ja sitten puhuttiin asiat läpi.

Koska pelkään kun mun kumppani ja muut kumppanit ovat leikkineet tunteilla ja vaan rahan takia niin pelkään että tää mun kumppani tekee myös niin.

Tuntu et mua painostettiin ja sanottiin et oot mun "lottovoitto" joka sai mulle myös ahistavan olon. --

Nuorilta kysyttiin myös seurustelusuhteen päättymiseen liittyviä kysymyksiä. Vastaajista 22 % toi esille, että on itse päättänyt seurustelusuhteen ja samaten 22 % kertoi, että on ollut jätetyn roolissa. Nuorista 17 % olivat kokeneet seurustelun päättymiset, mutta eivät kertoneet syitä. Kaikkein vähiten suhteet päättyivät jonkun toisen toimesta tai yhteisestä päätöksestä.

Lisäksi nuoret toivat esille monenlaisia kokemuksia seurustelusuhteen päättymiseen liittyvistä syistä ja tavoista.

Olen, ja silloin exäni laitto "En halua olla sun kaa enää." tai jotain.

Se poika oli lätkäpelireissulla Ruotsissa viikon ja kun se tuli sieltä kotiin, se vaikutti vähän oudolta, eikä oikeen halunnut puhua mun kanssa ja lopulta se kertoi mulle suoraan, että sillä on alkanut tunteet mua kohtaan hiipua.

Kiusaaminen siitä.

Mua petettiin ja jätin. Ahisti liikaa ni oli pakko eroo.

Olen ja kun mun kumppani eros musta, hän sanoi, että sen kaveri kertoo musta ilkeästi, että olisin lesbo, vaikka se ei pitänyt paikkaansa ja se loppu siihen.

Meillä oli toisemme numero ja se laitto mulle työstä kuvan ja siinä olevan tekstin, jossa luki "Tais tulla ero, kun löysin paremman."

Olen ghostannut [jättänyt vastaamatta viesteihin], kun minua ei enää kiinnosta.

– – Totesimme vain, ettei se [seurustelu] ole paras vaihtoehto juuri tällä hetkellä molempien mielenterveydellisten ongelmien takia, vaikka rakkautta oli ja suhde oli hyvä.

Kyllä, äiti suuttui ja kielsi sen.

Muutto. Meidän perhe muutti toiseen kaupunkiin ja sen jälkeen se jäi siihen.

Kuten edellä käy ilmi, seurustelusuhteet päättyivät toisinaan nuoren omasta tahdosta ja toisinaan toisen osapuolen päätöksestä. Joissakin tilanteissa myös huoltajilla oli vaikutusta suhteen päättymiseen. Lisäksi nuoren omat mielensisäiset haasteet muodostivat yhden syyn seurustelun päättymiselle.

Nuorilla oli kyselyssä mahdollisuus kuvata seurustelusuhteen päättymisen herättämiä tunteita. Kuten taulukosta (Taulukko 4) ilmenee, nuorten kuvauksista nousi esiin sekä kielteisiä että myönteisiä tunnetiloja. Eniten nuoret kokivat seurustelun päättymisen *masentavana*. Myönteisistä vaihtoehdoista seurustelusuhteen päättymisen tuntui eniten *helpottavalta*. *Epäoikeudenmukaisuutta* nuoret kokivat kaikista vähiten. Lisäksi 10 % nuorista kuvasi seurustelun päättymisen tuntuneen esimerkiksi *surulliselta, hauskalta, sekavalta tai pelottavalta*.

Taulukko 4. *Suhteen päättymiseen liitettyjä tunteita.*

masentavalta	38 %
kamalalta	37 %
helpottavalta	37 %
yksinäiseltä	37 %
ahdistavalta	30 %
ei miltään	28 %
hyvältä	23 %
epäoikeudenmukaiselta	17 %
joltain muulta	10 %

Osa nuorista halusi kuvata tarkemmin tunteitaan seurustelusuhteen päättymisestä. Joillakin nuorilla tunteet olivat hyvin voimakkaita, ja erosta toipuminen koettiin vaikeaksi. Toiset puolestaan kokivat suhteen päättymisen lopulta myönteisenä ja näkivät sen olleen heille hyväksi.

Masennuin [eron takia] ja ajattelin että jos en saa 18-vuotiaana bf [poikaystävää] niin vois vaan kuolla.

Oli vähän erikoinen suhde. En sitä silloin juuri tajunnut. Nyt kun on oikeasti hyvässä ja turvallisemmassa suhteessa uuden tyyppin kanssa, nii alkaa tajuta, että miten se edellinen suhde ei ehkä ollutkaan maailman paras.

Se tuntuu todella pahalta ihan kuin koko elämäsi särkyisi palasiksi vain hetkessä.

Se oli vaikea ja siitä ylitse pääseminen oli vaikeaa.

Masentavalta ja vähän ahdistavalta mut se oli oikee päätös!

Nuorilla oli mahdollisuus tuoda vastauksissaan esille myös seurustelusuhteeseen mahdollisesti liittyviä väkivaltaisia kokemuksia. Näitä vastauksia tuli yhteensä 10. Vastauksissa tuotiin esille nuorten kokema fyysistä ja henkistä väkivaltaa. Lisäksi nuoret kertoivat kokeneensa seksuaalista väkivaltaa.

Potkintaa ja lyömistä.

En ole kokenut fyysistä, mutta tyttöystäväni haukkui mua vajaan ja huonoksi poikaystäväksi.

Se oli hirveää, mutta en halua puhua siitä.

Hakattu.

Koskettelua.

Taulukon 5 vastauksista käy ilmi, että nuoret kokivat seurustelusuhteet oppimiskokemuksiksi, jotka auttoivat heitä arvostamaan itseään enemmän sekä ottamaan kumppanin paremmin huomioon niin yhteisissä keskusteluissa kuin toisen kuuntelemisessa. Nuorista 4 % vastasi *ei mitään* ja 7 % vastasi *en tiedä* tai jotakin kysymykseen kuulumatonta.

Taulukko (5) Nuorten esille tuomat oppimiskokemukset seurustelusuhteesta

toisen kohtelemista	tukemista
rakastamista	välittämistä
rennosti ottamista	läsnäoloa
rehellisyyttä	puhumista
kuuntelemista	kunnioittamista
omana itsenään olemista	reiluutta
yhteisten päätösten tekemistä	luottamista
itsensä kuuntelemista	rajojen asettamista
avoimuutta	varovaisuutta
yliajattelun vähentämistä	takertumisen välttämistä

Seurustelusuhdeet herättivät nuorissa myös varovaisuutta. Osa nuorista ilmaisi haluavansa oppia pois joistakin ikävistä toimintatavoista, kuten yliajattelusta tai takertumisesta.

Nuorten kuvaavat taulukossa (Taulukko 6) ajatuksiaan siitä, miten seurustelusuhdeet ovat muuttaneet heitä tai heidän ajatuksiaan itsestään. Nuoret kokivat seurustelusuhdeiden muuttavat heitä myönteisesti, että kielteisesti. Tähän osioon vastauksia tuli vain 36 kappaletta, joista 2 % vastasivat *Ei mitenkään* ja 4 % vastasivat *En tiedä* tai jotain kyselyyn tarpeetonta.

Taulukko (6) Nuorten kokemuksia siitä, miten seurustelusuhde on heitä muuttanut.

kasvattanut ihmisenä	tuonut masentuneisuutta
vahvistanut itsetuntoa	ymmärtänyt, että ei ole paha ihminen
huomannut olevansa hyvä pussailija	kokenut rakastumisen olevan ihanaa
oppinut puolustamaan itseään	auttanut olemaan parempi ihminen
lisännyt itsensä vihaamista	auttanut löytämään uusia tunteita
tuonut epävarmuutta	löytänyt itsensä uudelleen
ymmärtänyt olevansa hyvä tällaisena	huomannut kelpaavansa jollekin
lisännyt itsensä arvostamista	kokenut itsensä riittäväksi
tuonut iloisuutta	lisännyt varovaisuutta
lisännyt itsetuhoisuutta	oppinut tietämään omat rajansa
löytänyt itsestään uusia puolia	ymmärtänyt, että itse on itsensä pahin vihollinen

Etenkin seurustelusuhdeet ovat kasvattaneet nuoria ihmisenä tuoden elämään itsetunnon vahvistumista ja iloa. Osa nuorista löysi seurustelun myötä uusia puolia itsestään ja oppi hyväksymään itsensä sellaisena kuin on. Toisaalta seurustelusuhdeet lisäsivät joissakin nuorissa myös epävarmuutta; pahimmillaan ne saattoivat aiheuttaa itsetuhoisia ajatuksia ja masentuneisuutta. Ikävät kokemukset opettivat kuitenkin osalle nuorista omien rajojen tunnistamista ja itsensä puolustamista. Osa nuorista myös oivalsi, että he saattavat olla itse itsensä pahimpia vihollisia.

Se on saanut minusta uusia puolia esille ja poikaystäväni on saanut minut ajattelemaan enemmän positiivisesti itsestäni.

Aika paha masennusjakso oli ekan suhteen jälkeen siihen osittain liittyvistä, mutta suurimmakseen siitä riippumattomista syistä. Oon alkanu löytää itteeni uudelleen, ja on mahtava fiilis, kun pääsi siitä elämänvaiheesta eteenpäin. Tuntuu et se opetti silleen tietyllä tavalla pitämään omista rajoista kiinni, ja tajuamaan millon jokin on liikaa itelle.

Että ketään muu ei vihaa mua niin paljoo ku mä itteeni.

En ole paha ihminen ja mullakin on tunteet vaikkakin tosi syvän kuoren alla.

Kun suhde päättyi mun kaverit kyseli multa että mikä on et oo enää samanlainen ja sit ne meni valittaa sille joka jätti mut että mä en oo enää samanlainen et se särki mun sydämmen lopullisesti joka teki musta ihan erilaisen. Mä tykkää hyppiä mun kavereiden kaa esteitä ja kun me ollaan menossa ulos hän huutaa mulle aina että ”ei ruualla saa leikkiä.”

7.3 Nuorten tyypillisiä käyttäytymismalleja ja toimintatapoja seurustelusuhteissa

Taulukko 7 kokoaa yhteen nuorten kokemukset seurustelusuhteiden määrästä ja vastaajajoukosta. Nuorista 46 % ilmoitti seurustelewansa tällä hetkellä ja 54 % kertoi seurustelleensa joskus aiemmin. Suurin osa (43 %) oli seurustellut yhden kerran, kun taas vähiten vastauksia tuli niiltä, jotka olivat seurustelleet kolme kertaa (11 %). Toiseksi suurin ryhmä (30 %) oli seurustellut enemmän kuin kolme kertaa. Kysymykseen vastasi yhteensä 74 nuorta.

Taulukko (7) *Nuorten seurustelusuhteiden määrä*

1 seurustelusuhde	43 %
2 seurustelusuhdetta	16 %
3 seurustelusuhdetta	11 %
enemmän	30 %

Taulukosta 8 käy ilmi, että nuorten seurustelusuhteet kestävät useimmiten 0–1 kuukautta. Lähes yhtä moni nuori kertoi suhteensa kestäneen 3–6 kuukautta. Viidesosalla suhteet kestivät 1–3 kuukautta. Sen sijaan 1–2 vuotta kestävät suhteet olivat selvästi harvinaisempia. Kysymykseen vastasi yhteensä 74 nuorta.

Taulukko (8) *Nuorten seurustelusuhteiden kesto*

0-1kk	25 %
1-3kk	20 %
3-6kk	24 %
1–2 vuotta	8 %
2 vuotta tai enemmän	8 %

Tulokset osoittavat taulukossa 9, että nuoret mielsivät seurustelemisen useimmiten *yhdessä olemiseksi*. Viidesosa nuorista kuvaili seurustelua *ajanviettona toisen kanssa*. Vain pieni osa mainitsi *pussailun tai seksin* osaksi seurustelua, mutta läheisyys, kuten *halaaminen ja koskettaminen*, koettiin kuuluvaksi. Nuoret mainitsivat myös *romanttisten tunteiden* kuuluvan seurusteluun. Joidenkin nuorten mielestä seurustelun tulisi olla myös molempien osapuolten yhteinen päätös. Kysymykseen vastasi yhteensä 65 nuorta.

Taulukko (9) Nuorten ajatuksia seurustelusta

Yleisimmät vastaukset	%
olla yhdessä	25 %
toisen kanssa ajan viettämistä	20 %
romanttisia tunteita	17 %
läheisyyttä (halailu, koskettelu)	14 %
luottamusta	12 %
pussailua / seksiä	8 %
hyvä olla toisen kanssa	8 %
molempien yhteinen päätös	6 %

Jotkut nuoret ajattelivat seurustelun myös kokeiluna, opetteluna tai vähemmän vakavana asiana. Eräs nuori taas koki seurustelun isona ja vakavana asiana. Myös itsestään uuden oppiminen ja kehittyminen tuotiin esille.

No, että vietetään aikaa yhdessä ja tehdään jotain kivoja juttuja ja opetellaan siinä samalla, että mitä kaikkea siihen seurusteluun saattaa kuulua.

– – Seurustelu on minulle kokeilua, mikä toimii, se on tutustumista toiseen paremmin, ehkä myös itseän.

Olen pystynyt kertomaan kokemuksistani ja kaikista tunteistani minun kumppanille toisessa suhteessa mutta ensimmäisessä en vielä osannut käsitellä tunteitani.

Sen ei välttämättä tarvitse olla vakavaa, mutta molempien pitää olla tietoinen että seurustelee toisen kanssa. Seurustelu on myös sitä että saa toisen tuntemaan olonsa turvalliseksi ja että saa olla oma itsensä.

Se on iso juttu ja vakava.

Suurin osa nuorten seurustelusuhteista (27 %) sai alkunsa *jonkin sovelluksen kautta*, kuten *Snapchatin, Instagramin* tai *WhatsApp*. Toiseksi yleisin seurustelusuhteen alkamistapa oli *vapaa-ajalla* (18 %) tapahtunut tutustuminen. Osa nuorista kertoi suhteen alkaneen *jommankumman aloitteesta* (11 %) *tai koulusta* (10 %). Muita alkamistapoja olivat *kaveruus* (8 %), *seksi* (6 %), *ihastuminen* (3 %) *sekä kaverin avustuksella tapahtunut tutustuminen* (3 %).

Osa nuorista ei ollut välttämättä tavannut kumppaniaan kasvojen ennen seurustelun aloittamista, vaan pelkkä viestittely riitti suhteen käynnistämiseen. Toisinaan nuoret olivat tavanneet vain muutaman kerran ennen seurustelun alkua. Joidenkin kohdalla seurustelun alkusysäyksenä toimi fyysinen kontakti.

Tavattiin jäähallilla yhen lätkäpelaajan kanssa ja sitte se kysyi lopulta mun snäppiä, kun oltiin nähty jo niin monta kertaa toisemme ohimennen ja sitten alettiin jutella ja tapailla.

Nähtiin ensin pari kertaa ja sit poikaystäväni kysyi multa haluunko seurustella ja olin itekki miettinyt sitä pitkään.

Me tavattiin snäpis.

Koulusta ja sitten alettiin puhua snäpissä.

Olin ykkösluokalla.

Ollaan eka oltu kavereita ja lähennytty ja toinen meistä tunnusti ihastuksen ja sen jälkeen päädyttiin yhteen.

Tyttöystäväni laittoi instagramissa viestiä mulle ja sitten ihastuttiin toisimme siinä.

Kaverini kertoi ihastukselleni että tykkään siitä ja se tykkäsi musta myös ja me sovittiin että ollaan yhdessä.

No me menttiin sänkyyn.

Nuoret saivat valita taulukossa (Taulukko 10) näkyvästä yhdeksästä eri vaihtoehdosta, mitä heidän seurustelusuhteensa pitivät sisällään. Kysymykseen vastasi yhteensä 67 nuorta.

Yleisin nuorten seurustelun muoto oli *halaaminen* (73 %). Toiseksi yleisin oli *käsi kädessä kulkeminen* (64 %), ja *pusuja tai suudelmia* (54 %) vaihdettiin kolmanneksi eniten.

Tämän jälkeen prosenttiosuudet laskivat selvästi. *Hyväilyä vaatteiden päällä* harrasti 22 % nuorista, ja yhtä suuri osuus kertoi *hyväilleensä kumppania intiimeiltä alueilta*. Vähiten nuoret kokivat seurustelusuhteidensa sisältäneen *yhdyntämisen, raskauden, keskenmenon tai väkivallan* (7 %).

Taulukko (10) *Sisälsikö seurustelusuhteesi (Valitse korkeintaan kolme)*

käsi kädessä olemista	64 %
halaamista	73 %
pusuja ja suudelmia	54 %
hyväilyä (koskettamista vaatteet päällä)	28 %
hyväilyä intiimeiltä alueilta	22 %
yhdyntää	7 %
raskauden	7 %
keskenmenon	7 %
väkivaltaa (fyysistä tai henkistä)	7 %

Nuorten vastauksissa ilmeni myös seurustelusuhteille tyypillisiä käyttäytymismalleja. Osa nuorista kertoi päätyneensä seurustelemaan ennen kuin koki olevansa siihen valmis. Lisäksi seurustelusuhteissa tehtiin toisinaan asioita, joihin nuori ei vielä tuntenut olevansa valmis.

– – [Opin että,] *Ei tulisi mennä suhteeseen ennen kuin on valmis.* – –

Ja että oikeesti pitää tykätä siitä ihmisestä.

-- En ollut ihan valmis suhteeseen ja se kuormitti minua. --

-- [Opin, että] älä suostu kaikkeen jos se ei tunnu hyvälle.

Eräs nuori kertoi huomanneensa suhteen alettua, ettei kumppani ollutkaan hänen mieleensä. Seurustelu saattoi myös tapahtua salassa muilta.

-- Tyttöystäväni halusi "taukoa" minusta sillä en ymmärrä asioita ja tuntui hänestä siltä, että puhuisi 5-vuotiaalle lapselle.

Joskus se [seurustelu] on ahdistavaa koska kukaan ei tiedä meistä nii sit se rupee välillä ahistaa jos mä nään sen ja mä oon vaikka mun veljen kaa.

Yksi nuorista kertoi ryhtyneensä seurustelemaan ilman, että oli koskaan tavannut kumppaniaan. Toisen nuoren seurustelusuhde vaati paljon rohkeutta, ja lähestymiset olivat aluksi hyvin ujostelevaa. Kolmas nuori aloitti seurustelunsa tekstiviestillä.

Tämä [suhteen aloittaminen] ei kyllä ollut ideaali tilanne, sillä hän kysyi snapchatissa. Niinpä suhteemme ei oikein toiminutkaan ihan kasvotusten/oikeassa elämässä.

Ööh no minä ja kaveri oltiin keskustassa siinä sitten meidän katseet kohtasivat ja muistettiin toisemme. Ei kuitenkaan ikinä moikattu. Nähtiin aina keskustassa toisemme ja kerran kun olin sillä yksin niin sano vaan moi ja jatko matkaa. Siitä lähtien moikkailtiin ja kerran kysy numeroon ja siitä se sitten lähtikin.

Tekstarilla kerrottu tunteista sitte sovittu et molemmille on ok olla yhdessä.

Ihastuksen kohteet vaihtuivat myös tiuhaan ja näin ollen suhteet loppuivat lyhyeen. Suhteiden päättyminen saattoi johtua ahdistumisen tunteesta tai siitä, että kumppani toimi

nuoren mielestä väärällä tavalla. Eräs nuori taas koki, että seurustelun aloitettua kumppanin kanssa ei tullut juurikaan vietettyä aikaa.

En tykännyt hänestä yhden päivän jälkeen enää.

Jep, no siis mä en oikeen enää jaksanu sitä [kumppania] ja saatoin ihastuu johonki toiseen joo mut niinku se [suhde] oli online paska ja oltiin jo 6kk mut joo.

— Noh hän [kumppani] laittoi minulle snapchatissa viestiä, että oli löytänyt jonkun toisen ja että meidän piti erota. —

Hän [kumppani] koski hyppynaruun, joten lopetin sen [seurustelusuhteen].

[Suhde loppui, sillä] ahdisti muiden ajatukset.

Kummassakin suhteessa en ollut vapaa-ajalla toisen osapuolen kanssa melkein yhtään, joten ei tutustuttu täysin.

Suhteet saattoivat myös alkaa tai loppua muiden henkilöiden toimesta.

Kyllä äiti suuttui ja kielsi sen [seurustelusuhteen].

Meidän perhe muutti toiseen kaupunkiin ja sen jälkeen se [seurustelu] jäi siihen.

No minut pakotettiin olemaan yhden pojan kanssa.

Eräs nuori koki seurustelusuhde tunteiden vuoristoratana. Nuoret myös kokivat suhteiden päättymiset eri tavoin: Kun toinen joutui eron jälkeen toivottomuuden partaalle, toinen sai huokaista helpotuksesta.

[Seurustelusuhde on] Tunteiden vuoristorataa.

Toisaalta [ero] oli helpotus. – –

Masennuin ja ajattelin että jos en saa 18-vuotiaana bf [poikaystävää] niin vois vaan kuolla.

Jotkut nuoret eivät panostaneet kyselyyn ja vastasivat siihen lähinnä pelleilypohjalta. Osa vastauksista oli hyvin ala-arvoisia, kuten kiroilua, raiskaamiseen liittyviä aiheita tai eläimiin kohdistuvaa seksuaalista toimintaa. Lisäksi vastauksissa ilmeni jonkin verran sukupuolierottelua. Nuoret antoivat myös paljon *En tiedä* -vastauksia: koko aineistossa niitä oli yhteensä 31 kappaletta. *En halua kertoa* -vastauksia oli taas 7 kappaletta.

8 Tulosten yhteenveto ja pohdinta

8.1 Yhteenveto

Tämän tutkimukseni tarkoituksena oli tutkia varhaisnuorten seurustelukokemuksia minuuden näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena taas oli saada selville, millaisia seurustelukokemuksia nuorilla on ja miten minuus heijastuu niissä. Tarkoituksena oli myös tarkastella, mitkä asiat vaikuttavat nuorten minuuteen ja millaisia seurustelusuhteissa ilmeneviä nuorille tyypillisiä käyttäytymistapoja löytyy.

Aineistona käytin anonyymiä verkkokyselyä, joka muodostui avoimista-, puolistrukturoiduista, sekä strukturoiduista kysymyksistä. Alkuperäinen ajatukseni oli, että tutkimukseeni osallistuisi määrittelemäni 12–15-vuotiaat varhaisnuoret. Kuitenkin aineistoa tuli niin paljon, että en lähtenyt erottelemaan vastauksista ”väärän” ikäisiä tai eri sukupuoliä. En myöskään saanut merkittävästi sateenkaariväestöön kuuluvia nuoria, joten en kokenut tutkimuksessani tarvetta tuoda heitä suuremmin esille. Sateenkaariväestöllä tarkoitan nuoria, jotka lukeutuvat homoiksi, lesboiksi, biseksuaaleiksi, transnuoriksi, intersukupuolisiksi ja queereiksi, sekä muita sateenkaariväestöön itsensä kokevia. (Taavetti, Alanko & Heikkinen 2015, 5.) On kuitenkin mahdollista, että tutkimuksessani on useampikin sateenkaariväestöön kuuluva, mutta oman erilaisuuden huomaaminen voi vielä tuottaa inhonsekaista vihan tunnetta, joka voi johtua ympärillämme edelleen vallitsevasta rasismin ja homofobiasta (Cacciatore 2007, 105). Vastauksissa ilmeni, että jotkut kyselyyn osallistuneista nuorista eivät halunneet kertoa omaa sukupuoltaan. Tähän voi vaikuttaa se, että nuori ei pysty vielä olemaan täysin avoin seksuaalisesta suuntautumisestaan, jonka vuoksi asia koetaan tarpeelliseksi pitää vielä salassa (Taavetti, Alanko & Heikkinen 2015, 10).

Hyväksyin kyselyni vastauksissa myös nuoret, jotka olivat alle tai yli 12–15-vuotiaita. Ei kuitenkaan ole yksiselitteistä määritelmää, ketkä määritellään varhaisnuoriksi tai nuoriksi. Esimerkiksi Noora Kiuru määrittelee Pulkkisen ym. (2023) teoksessa nuoruusiän kuuluvan 13–25 ikävuosiin. Taas Anna Anttila (2009) määrittelee tutkimuksessaan varhaisnuoruuden kuuluvan 7–13-vuoden ikään. On myös otettava huomioon, että Anttilan

tutkimuskohde sijoittuu selvästi nuorempiin, kuin minun tutkimuskohteeni. Pari nuorta aikuistakin oli eksynyt vastaamaan, jotka voidaan tietysti määritelmän liittää myös nuoriksi. Olisi kuitenkin ollut mielenkiintoista verrata eri sukupuolia keskenään, sillä pojat tulevat tyttöjä usein 2–3 vuotta jäljessä fyysisessä ja psyykkisessä kehityksessä (Pulkkinen ym. 2023, 185). Jäljessä tuleva psyykkisen kehitys johtuu myös siitä, että poikien etuosalohko kehittyi usein pari vuotta myöhemmin. (Viljamaa 2017, 16.)

Nuorten seurustelusuhteet saavat usein alkunsa sosiaalisen median kautta. Vaikka seurustelu alkaisi sosiaalisessa mediassa, ihastus tai seurustelukumppani löytyy usein samasta koulusta tai kaveripiiristä. Nuoret myös kokevat seurustelun eri tavoin kuin aikuiset. Heille tärkeintä on yhdessä oleminen, tunne siitä, että joku välittää, romanttiset tunteet sekä niistä syntyvä hyvä olo. Myös kumppanin esittely muille ja suhteen saama hyväksyntä voi olla merkityksellisempi kuin vakava, sitoutunut ja pitkäkestoinen parisuhde. Nuorten elämä pyörii usein vahvojen tunteiden ja tässä ja nyt -ajatuksen ympärillä. Kun suhteessa ilmenee ongelmia niin sanotun "honeymoon"-vaiheen jälkeen, ei välttämättä löydetä keinoja ristiriitojen ratkaisemiseen, vaan suhde saatetaan päättää ja etsiä uusi kumppani paremman toivossa. Tämä voi johtua siitä, että nuorilla ei vielä ole kehittynyt riittävästi taitoja tai valmiuksia selvittää ihmissuhteisiin liittyviä konflikteja, mikä saattaa osittain liittyä myös aivojen kehityksen keskeneräisyyteen. Myös vanhemmilta omaksutut toimintamallit voivat vaikuttaa siihen, miten nuori toimii erilaisissa tilanteissa.

Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että lapsuudessa muodostuneilla kiintymyssuhteilla on vaikutusta nuorten seurustelusuhteiden laatuun sekä siihen, miten nuoret tunnistavat, käsittelevät ja oppivat omista tunnekokemuksistaan. Kokemukset itsestä ja seurustelusuhteista muotoutuvat lisäksi yksilön elämäntilanteen mukaan. Niihin vaikuttavat muun muassa elinympäristö, koti, perhe, sosiaaliset verkostot, uskomukset, arvot, normit, aatteet ja uskonto. Vaikka nuori ei voi vaikuttaa kaikkeen – kuten sukupuoleensa tai vanhempiansa – hänellä on silti mahdollisuus vaikuttaa siihen, millaisia sosiaalisia suhteita hän elämässään rakentaa ja ylläpitää.

Kun ihminen ryhtyy parisuhteeseen, hän tuo siihen mukanaan omat tunteensa, tapansa ja käsityksensä. Tunteet ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa toisen ihmisen tunteiden kanssa ja heijastavat herkästi sitä, miten tulkitsemme toisen käyttäytymistä. Ne ilmaisevat myös omia kokemuksiamme toisen tunteista ja ajatuksista, mikä voi toisinaan vääristää

käsitystämme todellisuudesta. Tunteet kuvastavat kuitenkin aina kokijansa todellista suhdetta tilanteeseen. Nuorilla tunteiden säätelykyky on usein vielä kehittymätöntä, ja erityisesti seurustelusuhteen päättyessä pettymyksen tunteet koetaan hyvin voimakkaina. Kun ihminen oppii tunnistamaan ja jäsentämään omaa tunne-elämäänsä, hän kykenee ottamaan etäisyyttä omiin reaktioihinsa ja arvioimaan tilanteita realistisemmin ja tasapainoisemmin. Tämä puolestaan edistää hienotunteisempaa ja rakentavampaa vuorovaikutusta muiden kanssa. Nuoren kohdalla tällainen tunne-elämän kehitys voi myös auttaa irrottautumaan epäsuotuisista kiintymyssuhdemalleista, erityisesti silloin, kun hän saa parantavia ja myönteisiä ihmissuhdekokemuksia.

8.2 Pohdinta

8.1.1 Lähipiirin aikuisten parisuhdemallien heijastuminen nuorten minuuden- ja seurustelukokemuksiin.

Nuorista vajaa puolet asuu molempien vanhempiensa tai perheensä kanssa, ja hieman vähemmän vanhemmista on naimisissa tai kihloissa. Tutkimusten mukaan näillä nuorilla on paremmat eväät aloittaa omat seurustelusuhteensa (Grant & Potenza 2009, 160). Osa perheissä asuvista nuorista ei määritellyt perheensä kokoonpanoa, joka ei välttämättä ole stereotyyppinen äiti-isä-sisarukset -malli. Kyselyssä ei myöskään suoraan kysytty seksuaalikasvatuksesta, joka vaikuttaa parisuhteisiin. Aikuisten sanat ja teot muodostavat lapsille ja nuorille toimintamalleja, joita he myöhemmin omaksuvat (Väestöliitto 2024; Grant & Potenza 2009, 160). Nuorten vastauksista voi myös tulkita, että perheessä tapahtuva vanhempien välinen väkivalta tai ero voivat vaikuttaa nuoren ajatteluun itsestään. Kuten teoriakin osoittaa, että väkivaltakokemukset saattavat altistaa toistamaan samankaltaisia parisuhteita myöhemmin (Latzman ym. 2015; Wilson & Maloney 2019, 83), ja eroperheiden nuorilla on suurempi riski erota myös omissa avioliitoissaan (Amato & Booth 2001; Grant & Potenza 2009, 161). Eroperheitä oli tutkimuksessa kuitenkin yli puolet. Vanhempien suhteen tilasta ei kuitenkaan voida tehdä varmoja johtopäätöksiä, sillä lasten psyykinen hyvinvointi riippuu muun muassa siitä, pystyvätkö vanhemmat olemaan puhumatta konflikteistaan lasten läsnä ollessa (Salo 2011, 118). Vastauksista löytyy kuitenkin sekä

negatiivisia että positiivisia kokemuksia yhtä paljon. Positiivisissa vastauksissa nuoret ilmaisevat halua toimia paremmin kuin vanhempansa, välttää riitoja ja arvostaa kumppaniaan. Voisi siis tulkita, että nuoret ovat ottaneet oppia vanhempiensa virheistä. Osa nuorista myös kokee omat luonteenpiirteensä ja toimintatapansa liittyvän hyvän kumppanin ominaisuuksiksi, mikä viittaa myönteiseen huoltajien parisuhteeseen. Negatiiviset vastaukset taas voi tulkita vaikuttavan nuoreen haittaavalla tavalla, joka voi näkyä seurustelusuhteiden luomisessa. On kuitenkin vain mahdollista arvailla ja päätellä nuorten vastauksista, millaisia heidän huoltajiensa parisuhteet ovat ja miten ne ovat saattaneet vaikuttaa nuoren minuuteen ja seurustelukokemuksiin.

Oli huoltajien parisuhde millainen tahansa, kyselyyni osallistuneiden nuorten ja heidän huoltajiensa välinen kiintymyssuhde on voinut saada vaikutteita huoltajien parisuhteen tilasta. Vanhemman ja lapsen välinen kiintymyssuhde muodostuu niin vahvaksi kuin vanhempi on pystynyt vastaamaan vauvan tarpeisiin (Grant & Potenza 2009, 159). Tähän ei kuitenkaan päästä, jos vanhempien parisuhde ei ole kunnossa. Kun parisuhde voi hyvin, vanhemmat ovat tyytyväisempiä vanhemmuuteensa sekä suhteeseen lapseensa (Malinen 2011, 29). Näin ollen vanhemmilla on myös enemmän voimavaroja osallistua lasten kasvattamiseen (Lammi-Taskula, Karvonen & Ahlström 2009, 56), mikä lisää lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta ja luo hyvää pohjaa esimerkiksi lapsen tuleville seurustelusuhteille (Grant & Potenza 2009, 5).

Etenkin sosiaalisella ympäristöllä on suuri vaikutus siihen, miten nuori näkee itsensä niin hyvässä kuin pahassa (Mattila & Manninen 2024, 20–21). Voidaan myös puhua sosiaalisesta asemasta, joka määrittelee myös nuoren toimintaa eri tilanteissa. (Hollingshead 1975; Niemi 2010, 50). Kasvu-ympäristö muokkaa myös nuoren minuuteen liittyviä asioita, kuten arvopohjaa, sosiaalisia taitoja, moraalikäsitystä (Pulkkinen 2002, 46), toimintamalleja ja normeja (Hollingshead 1975; Niemi 2010, 51). Sama pätee myös käsityksiin parisuhteista ja niihin liittyvistä valinnoista (Niemi 2010, 51). Sosiaalinen asema saattaa vaikuttaa myös siihen, milloin nuori aloittaa sukupuolielämän (Hollingshead 1975; Niemi 2010, 51). Tuloksista käy kuitenkin ilmi, että vain harvalla nuorella oli kokemusta yhdynnästä. Vastaajista 3 % olivat myös tutkimuksen ikäjakauman yläpuolella, mikä saattaa osaltaan selittää yhdyntäkokemusten esiintymistä aineistossa. Myös Viljamaa (2017, 41–42) mainitsee kirjassaan erilaisia tutkimuksia, joissa tarkastellaan nuorten ensimmäisiä seksikokeiluja. Terve.fi-sivuston seksikyselyn (2016) mukaan 45 % 16-vuotiaista

suomalaisnuorista oli harrastanut seksiä ensimmäisen kerran. Myös Demi-lehti oli tehnyt oman tutkimuksensa samasta aiheesta, jossa 12–19-vuotiaat tytöt katsoivat 16-vuotiaan olevan sopiva ikä ensiyhdyntään. Suurin osa tutkimukseni osallistujista ei vielä yltänyt 16 ikävuoteen, mikä voi selittää yhdyntöjen vähäisyyttä.

Vanhemmilla voi myös olla mielipiteitä siihen, kenen kanssa nuori aloittaa seurustelun. (Hollingshead 1975; Niemi 2010, 51). Joidenkin nuorten kohdalla kävi ilmi, että huoltajat olivat päättäneet syystä tai toisesta kieltää nuoren seurustelusuhteen. Emme kuitenkaan voi tietää millainen sosiaalinen asema kunkin nuoren perheessä vallitsee, eikä pystytäkään arvailemaan huoltajien syytä kieltää seurustelusuhteita. Voi kuitenkin sanoa, että nuoren kehitys, vanhempien ja nuoren väliset suhteet sekä perheen tavat olla vuorovaikutuksessa vaikuttavat aktiivisesti toisiinsa (Pulkkinen, Ahonen & Ruoppila 2023, 210). Todennäköistä siis on, että nuori käyttää vanhemmiltaan oppimiaan tapoja seurustelusuhteissaan – oli kyse sitten niiden aloittamisesta, ylläpidosta tai lopettamisesta (Mattila & Manninen 2024, 171). Tätäkään asiaa ei kuitenkaan voi kuin arvata nojaten aikaisempiin teorioihin aiheeseen liittyen. On myös mahdollista, että aikuisilla on omasta lapsuudestaan hyvin viaton, onnellinen ja jollain tasolla aidompi käsitys verrattuna nykyisten lapsuuteen. Aikuiset saattavat jaotella lasten leikkejä viattomiksi ja viallisiksi. Esimerkiksi viallisiksi leikeiksi saatetaan ajatella rakkaus- ja seurusteluleikkejä, jotka aikuiset haluavat herkästi lopettaa suojellakseen lapsia. Helposti ajatellaan, että lapset eivät tiedä mitään, eikä heidän tule tietääkään. (Anttila 2009, 4.)

8.1.2 Nuorten seurustelukokemusten heijastuminen minuuden kokemuksiin

Nuoret kuvasivat itseään pääosin positiivisin sanoin, vaikka negatiivisiakin kuvauksia esiintyi paljon. Suurimmat prosenttiosuudet kuitenkin painottuivat positiivisiin sanoihin. Tiedostaen jätin pois tarkat prosenttiosuudet ja toin esiin enemmän koko sanakirjon monipuolisuuden. Yllätyin, miten laajasti nuoret kuvasivat itseään eri tavoin. Negatiivisia sanoja tuli kuitenkin yllättävän paljon, mikä kertoo siitä, miten nuori kokee oman minuutensa. Minuuteen liittyy vahvasti itsetunto, joka heijastaa nuoren itsearvostusta. Nuorten maailmassa on tärkeää kokea itsensä riittäväksi ja oikeanlaiseksi (Cacciatore & Karukivi, 2014, 281).

Nuoret kuvasivat itseään myös ulkonäön perusteella, mutta pääosin negatiivisessa valossa. Tämä voi johtua siitä, että nuorten keskuudessa on runsaasti ulkonäköpaineita, sillä ulkonäkö ja luonne koetaan tärkeimmiksi arvioinnin kohteiksi (Tolonen 2001, 221). Ulkonäköpaineet liittyvät myös nuoren seksuaalisuuteen, sillä nuorten on tärkeää kokea olevansa kelpaavia ja päteviä. Itseään verrataan usein ihanteellisiin kehokuviin, jotka voivat luoda tunteen riittämättömyydestä ja vajavaisuudesta (Mattila & Manninen 2024, 56). Sosiaalinen media lisää ulkonäön arvostelua, mikä voi heijastua nuoren itsetuntoon. Ulkonäköpaineet ovat somen myötä kasvaneet, ja nuoret pohtivat helposti, mitä heissä pitäisi muuttaa kelvatakseen muille (Viljamaa 2017, 50–51).

Positiivisia itsekuvauksia löytyi kuitenkin enemmän, ja voidaan olettaa, että useammalla nuorella on korkea itsearvostus. Usein lapsuudessa turvallisen kiintymystyylin omaksunut ihminen löytää itsestään positiivisia piirteitä, jotka tukevat hyvän kumppanin löytymistä (Bogaert & Sadava, 2002; Grant & Potenza 2009, 160). Tällaiset ihmiset ovat myös parempia kommunikoidaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä huoliaan (Furman & Simon, 2006; Grant & Potenza 2009, 160). Negatiivisesti itseään kuvanneet nuoret saattavat olla kokeneet vaikeuksia seurustelusuhteissaan. Kotona opittu kiintymystyyli voi heijastua negatiivisesti nuoren parisuhteisiin, jolloin nuori saattaa valita itselleen haitallisen suhteen, jossa ongelmien käsittely on vaikeaa (Wilson & Maloney 2019, 83–84). Tällaiset suhteet eivät ole tasapainoisia, ja niissä voi esiintyä riippuvuutta sekä mustasukkaisuutta (Grant & Potenza 2009, 160; Hazan & Shaver, 1987).

Seurustelusuhteet loivat nuorissa paljon hyvänolontunteita. Erityisesti seurustelu koettiin ihanana ja kumppani nähtiin usein luotettavana, mikä tarjosi tukea myös vaikeiden asioiden keskellä. Voisi ajatella, että hyvänolontunteita seurustelusuhteissaan kokeneet nuoret osaavat kommunikoida ja ilmaista tunteitaan suhteissaan. Tällaiset nuoret omaavat usein turvallisen kiintymyssuhteen ja näkevät itsensä positiivisessa valossa (Bogaert & Sadava 2002; E. Grant & N. Potenza 2009, 160). Turvallinen kiintymyssuhde tukee myös parempaa vuorovaikutusta ja kykyä käsitellä suhteen haasteita rakentavasti (Furman & Simon 2006; E. Grant & N. Potenza 2009, 160). Osa nuorista kuitenkin pelkäsi, että nykyinen suhde voisi päättyä samalla tavalla kuin aiemmat suhteet. Pelkoihin voivat vaikuttaa aiemmin muodostuneet turvattomat kiintymyssuhteet, jotka ohjaavat myöhempiä odotuksia tärkeistä ihmissuhteista sekä sitä, miten erilaisia tilanteita tulkitaan ja miten niissä toimitaan (E. Grant & N. Potenza 2009, 159).

Nuoret kuvasivat seurustelusuhteiden muuttaneen itseään ja käsitystään itsestään. Osa koki vastoinkäymisten opettaneen ja kasvattaneen heitä, itsetunto vahvistui ja elämä näytti valoisammalta. Toisilla seurustelusuhte puolestaan aiheutti suurta pahaa oloa, joka johtui esimerkiksi kumppanin loukkaavista sanoista tai teoista. Eräs nuori kertoi ystäviensä huomanneen hänen muuttuneen suhteen myötä, koska kumppanin sanat olivat sauttaneet häntä. Itsestään tiedon kerääminen on nuorille tyypillistä, oli tieto sitten ihailevaa tai halveksivaa (Pulkinen 2002, 183). On myös mahdollista, että positiiviset kokemukset seurustelusuhteissa vahvistavat nuoren minuutta. Seurustelusuhteessa saadut kauniit sanat ja kehut voivat muokata käsitystä itsestä myönteisempään suuntaan. Toisten sanomiset ja teot vaikuttavatkin voimakkaasti nuoren mieleen, reagointiin ja tunnekokemuksiin. (Mattila & Manninen 2024, 20–21.)

Nuoret toivat myös esiin monia asioita, joita he olivat oppineet seurustelusuhteistaan. Halusin nostaa esille kaikki opitut asiat, en vain yleisimpiä kokemuksia. Näin voidaan selkeästi nähdä, kuinka paljon suhteissa voi oppia sekä itsestään että toisista ihmisistä. Jotkut nuoret kertoivat myös hyödyntäneensä nykyisissä suhteissaan asioita, joita olivat oppineet aiemmista suhteistaan. Osa myös huomasi myöhemmin ymmärtäneensä, miksi aiempi suhde ei ollutkaan itselle se parhain. Jokainen ihmissuhde voi myös muuttaa ihmisen kiintymyssuhdetyyliä. Se, mikä ei aiemmin onnistunut, voi onnistua seuraavalla kerralla ja korjata aiempia kokemuksia (Mattila & Manninen 2024, 171). Jokainen esille tullut oppimiskokemus vaikutti olevan nuorille korjaava kokemus. Menneet suhteet auttavat nuorta myös tunnistamaan, millaisia asioita hän haluaa tulevassa parisuhteessa. Nuori etsii samalla aktiivisesti myös omaa identiteettiään ja sitä, millainen hän haluaa olla (Grant & Potenza 2009, 112).

Tuloksissa esille tulleita vastoinkäymisiä olivat muun muassa: seurustelusuhteen päättyminen, pettäminen, fyysinen väkivalta, haukkuminen tai kiusaaminen seurustelemisesta. Etenkin seurustelun päättyminen tuntui nuorista muun muassa masentavalta, kamalalta ja yksinäiseltä. Myös helpotuksen- ja hyvinvointitunteet olivat saaneet isot prosenttilukemat. Nuorista enemmistö oli joko tullut jätetyksi tai jättänyt itse seurustelusuhteessaan. Tuloksien puolesta voisi kuitenkin olettaa, että nuoret kokevat samoja tunteita oli kyseessä sitten toisen jättäminen tai jätetyksi tuleminen. Pidän myös tärkeänä antaa nuorille valmiiksi tunnetiloja, joista he saivat valita osuvimmat. Oli myös mahdollisuus kertoa tunteista, joita ei vaihtoehtoista löytynyt. Koin tämän hyvänä tapana saada nuoret syventymään

omiin tunteisiinsa, josta he saivat samalla pienen tunneharjoituksen. Kaikki nuoret eivät välttämättä ole samalla tasolla tunnetaitojensa kanssa, joten näin sain helposti monipuolisia vastauksia nuorten tuntemuksista. Tunnetaidot liittyvät myös lapsuudessa opittuun kiintymystyyliin. Esimerkiksi turvallisen kiintymystyylin omaavat nuoret saattavat olla parempia tunneilmaisun kanssa. (Furman & Simon, 2006; Grant & Potenza 2009, 160.)

Tuloksissani ei merkittävästi tullut ilmi seurusteluväkivallan merkkejä, muutamaa henkistä tai fyysistä vakivallantekoa lukuun ottamatta. Jokainen väkivaltainen teko on silti liikaa ja koen aiheen tärkeänä myös sen yleisyyden ja vaarallisuuden vuoksi. Vaikka tulokseni kertovat muuta, se ei välttämättä tarkoita sitä, etteivät nuoret kokisi väkivaltaa seurustelusuhteissaan. Lapset ja nuoret eivät välttämättä myöskään halua kertoa koettuja asioita ulkopuolisille vähäisen luottamuksen vuoksi (Anttila 1997, 4). Seurusteluväkivallan määrä on kuitenkin kasvanut paljon nuorten keskuudessa. (Wilson & Maloney 2019, 82.) Seurusteluväkivaltaan sisältyy fyysinen väkivalta (Sutherland, 2011; Wilson & Maloney 2019, 83), sekä myös psyykkinen väkivalta, joka on yleisin nuorten seurusteluväkivallan muoto (Taylor & Mumford 2014, Wilson & Maloney 2019, 83.) Lisäksi digitaalisen seurusteluväkivallanuhriksi joutuminen on laajalle levinnyt ilmiö teini-ikäisten keskuudessa. (Fernet ym. 2019, 23). Etenkin Suomessa digitaalinen seurusteluväkivalta todettiin olevan nuorten yleisin väkivallan muoto (Isotalo 2023, 131). Myös eräässä toisessa kyselyssä selvitettiin, että 15 % seitsemäsluokkalaisista nuorista käyttivät erilaisia trefisovelluksia. Treffisovelluksia käyttäneet nuoret kokivat yksityisyyteen kajoamista, verkkokiusaamista, sekä seksuaalista häirintää. (Huang ym. 2023, 1.) Myös tutkimukseni tuloksissa käy ilmi, että suurin osa nuorten seurustelusuhteista alkavat erilaisten sovelluksien, kuten Snapchatin, Instagramin tai WhatsAppin kautta. Tämänkin vuoksi on hyvin mahdollista, että seurusteluväkivaltaa voi tapahtua myös kyseisissä verkostoissa, kuten sosiaalisessa mediassa. (Wilson & Maloney 2019, 83.)

Tärkeää on mainita myös pornografiasta, joka ei tutkimuksessani juuri tullut esille, mutta moni löytää sosiaalisen median kautta myös pornograafisen sisällön. (Lykens ym. 2019, 1–2.) Pornosta voi saada tietoa ihmisenä olemisen eri ulottuvuuksista, kuten siitä, mitä ei haluaisi itse tekevän. Pornosta voi oppia myös sen, että seksiä on monenlaista ja jotkut tekevät sitä työkseen tai ihan vaan huvikseen. On silti mahdollista, että nuori voi luulla jonkun asian olevan hänen juttunsa vain sen takia, että hän asiasta kiihottuu. Porno voi siis muokata nuoren asenteita ja luoda paineita. Pornosta kuitenkin puuttuu 90 %

tarvittavasta seksitiedosta ja vaikka sieltä jotain oppisikin, sitä tietoa on hankalaa hyödyntää. (Cacciatore & Karukivi 2015, 336–339.) On kuitenkin mahdollista, että nuorena saadut vääränlaiset opit ja uskomukset voivat ajansaatoissa muuttua ja pistää arvioimaan opittua asian uudelleen (Kovero, 2004, 138).

8.1.3 Varhaisnuorten ja nuorten tyypillisiä käyttäytymis- ja ajatusmalleja seurustelusuhteissa

Tutkimuksessa tuli useaan otteeseen esille nuorten huoli omasta kelpaavuudesta. Itseen pidetään vähäarvoisena ja huonona ja osa saattaa jopa vihata itseään. Mielenterveyden kanssa koettiin myös haasteita. Nämä kaikki voivat osaltaan myös kuulua nuoruuteen, sillä nuoruus on jo itsessään yksi isoista identiteettikriiseistä. Nuori hakee tässä elämänvaiheessa tietoa itsestään, haaveistaan ja ylipäänsä elämästä. (Erikson 1982, Aaltonen ym. 2003, 80.) Nuoren elämässä tapahtuu monia muutoksia, kuten hormonaalisia muutoksia, koulusiirtymiä ja sosiaalisten suhteiden uudelleenmuotoutumista, jotka voivat aiheuttaa nuoren mielelle ailahtelevuutta (Denham ym. 2009; Pulkkinen, Ahonen & Ruoppila 2023, 183). Nuoruuden aikana myös lapsuudessa rakentuneet psyykkiset rakenteet muovautuvat uudelleen, mikä käynnistää nuoren yksilöllistymisen prosessin (Aalberg 2016; Pulkkinen, Ahonen & Ruoppila 2023, 182–183). Kaikki nämä kehitysvaiheet eivät kuitenkaan nuorena vielä asetu pysyviksi, sillä identiteetin muodostuminen on koko elämän mittainen prosessi (Erikson 1982; Aaltonen ym. 2003, 80). On kuitenkin tärkeää huomioida, että kaikkia nuoruuden haasteita ei voida selittää pelkästään kehitysvaiheilla, sillä niihin voivat vaikuttaa myös geneettiset tekijät (Cacciatore & Karukivi 2014, 281). Lisäksi opittu kiintymyssuhdemalli voi vaikuttaa siihen, kuinka paljon työtä nuorella on tehtävänä itsetuntonsa ja tunnetaitojensa kehittämiseksi (Cacciatore & Karukivi 2014, 283–284)

Vaikka tarkoitukseni ei ollut erotella tyttöjä ja poikia, joistakin vastauksista sai suoraan selville, kumpaa sukupuolta vastaaja edusti. Sateenkaariväestöä ei tutkimuksessa juuri ilmennyt, joten sen mahdollisuus on hyvin pieni. Tuloksissa esimerkiksi esiintyi tytöille tyypillisiä käyttäytymismalleja poikia kohtaan. Jotkut tytöt kokivat seurustelukumppaninsa huonoksi poikaystäväksi tai pitivät heitä liian lapsellisina. Tähän voi löytyä

useitakin syitä, mutta yksi syy voi olla tyttöjen varhaiset murrosiänmuutokset (Pulkkinen 2002, 108). Hormonaalisten muutosten lisäksi myös poikien etuotsalohkot kehittyvät pari vuotta myöhemmin, kuin tytöillä (Viljamaa 2017, 16.), jonka vuoksi tytöt saattavat kokea oman ikäiset pojat lapsellisina. Murrosiän varhaisemmat muutokset eivät välttämättä silti tarkoita vastuun ja ymmärryksen kehitystä (Cacciatore 2007, 216), joka voi näkyä huonona käyttäytymisenä toista kohtaan. Tässä tapauksessa huono käytös näkyy sanomalla toiselle suoran mielipiteensä päin naamaa tai jättämällä toisen ikävällä tavalla.

Tulosten mukaan suurimmalla osalla nuorten seurustelusuhteissa edettiin korkeintaan pusu- ja suudelmien tasolle. Prosenttiosuudet laskivat merkittävästi tämän jälkeen, ja yhdyntöjä esiintyi erittäin vähän; useimmiten suhteet eivät alkaneet seksuaalisella kanssakäymisellä. Tämän perusteella voidaan olettaa, että erityisesti varhaisnuorilla intiimejä hetkiä ei ole kovin paljon. Aihe saattaa kuitenkin herättää kiinnostusta, vaikka itse toimintaan ei vielä uskaltaisi ryhtyä (Cacciatore 2007, 169). Sen sijaan ronskia puhetta seksistä – niin myönteisessä kuin kielteisessäkin sävyssä – esiintyi jonkin verran. Puheiden todenperäisyyttä on kuitenkin syytä epäillä. Suuret puheet ovatkin hyvin tavallisia nuorten keskuudessa (Cacciatore 2007, 169). Etenkin pojilta löytyy sisäinen tarve kohottaa seksuaalista mainettaan kaveripiirissään, jonka vuoksi kaikki kerrotut seksikokemukset eivät välttämättä ole totta (Tolonen 2001, 231). Usein tärkeämpää on se, mitä kaverit ajattelevat ja kumppanin aatteet tulevat vasta toisena. Nuorille on myös tavanomaista, että seksin merkitys rakkaudentekona aukenee vasta myöhemmällä iällä. Seksuaalisuuden vietinomaisuus ja herkkä kiihottuminen saattaa viedä mukaansa, eikä seksiä vielä nähdä vahvojen rakkauden tunteiden tekona. (Cacciatore 2007, 169.) Jotkut kommentit olivat kuitenkin hyvin ala-arvoisia. Myös muunlaisia pelleilyyn viittaavia vastauksia tutkimuksesta löytyi. Näitäkin impulsiivisia kommentteja voidaan pistää aivojen kehittymättömyyden piikkiin, sillä aivojen kehittymättömyys vaikuttaa nuorten käytökseen, älylliseen ja tunne-elämän toimintaan. Kaikilla kypsyminen ei tapahdu samalla tavalla, sillä kypsymiseen vaikuttavat perinnölliset tekijät, kasvuolosuhteet, sekä hyvin paljon nuoren ystäväpiiri. (Mattila & Manninen 2024, 52.) Tutkimuksen aiheet saattoivat myös olla liian arkaluonteisia, jonka vuoksi ne otettiin huumorilla vastaan. On myös hyvä pohtia, olivatko kyseiset nuoret oikeasti tehneet tai kokeneet kertomiaan asioita. Kuitenkin on otettava huomioon, että tällainen huono käytös on osittain kypsymisprosessin aiheuttamaa, eikä niinkään tahallista toimintaa (Mattila & Manninen 2024, 53). Suuret seksipuheet

voivat kuitenkin luoda itsessä ja toisissa paineita, jolloin herkästi lähdetään etsimään liian varhaisia seksikokemuksia. Tähän saattaa johtaa myös nuoruudessa koettu suuri läheisyyden- ja hyväksytyksi tulemisen tarve (Cacciatore 2007, 169), sekä tyttöjen varhainen kehitys, vaikka nuori ei olisi kaikkeen valmis sosiaalisesti tai kognitiivisesti. (Pulkkinen ym. 2023, 187; Susman & Dorn 2009.)

Tuloksissa tuli jonkin verran esille *En halua kertoa* – vastauksia. Tämänkaltaiset vastaukset saattavat kertoa siitä, että nuoret eivät halua jakaa kaikkea aikuisten kesken. Joidenkin nuorten lyhytsanaiset vastaukset voivat viitata vähäiseen luottamukseen. (Anttila 1997, 4.) Nuorille on myös tavallista ottaa etäisyyttä aikuisista (Viljamaa 2017, 15), jonka aikana ystävyysuhteista tulee merkityksellisempiä ja nuori tukeutuu enemmän heihin eri tilanteissa. (Cacciatore 2007, 231). Etenkin seksuaalisuuteen liittyvät, niin ilot kuin surut, käydään enemmän läpi ystävien kesken (Brown & Larson 2009; Kiuru ym. 2020b; Pulkkinen ym. 2023, 217). Vaikka verkkokysely on hyvin turvallinen vaihtoehto, eikä kenenkään henkilöllisyys tule esille, nuoret saattavat silti olla hyvin tarkkoja yksityisasioiden kertomisesta aikuisille (Hirsjärvi & Hurme 2022, 6.5.1). Huomasin saman ilmiön myös siinä vaiheessa, kun nuoret saivat halutessaan jakaa ajatuksiaan ja tunteitaan seurustelusta. Harva halusi avata syvempiä tunteitaan tai ajatuksiaan aiheeseen liittyen. Myös Anttila (1997, 4) havaitsi jo varhaisemmassa pro gradu -tutkielmassaan vastaavan ilmiön: osa nuorista vastasi pidättyvästi ja niukasti. Hänen mukaansa lasten ja nuorten maailma ei voikaan täysin avautua tutkijalle.

Samankaltaisia havaintoja teki myös Sari Näre (2005, 114–115), joka huomasi tutkimuksensa vastauksissa etenkin tyttöjen voimakkaiden tunteiden puuttumisen, vaikka aiheena oli rakkaus. Tyttökulttuurissa ajatellaan usein vallitsevan romanttinen rakkauskäsitys, mutta hänen haastatteluissaan tyttöjen haaveilut rakkaudesta jäivät vähäisiksi. Näre arvelee tämän johtuneen osittain ryhmähaastattelun muodosta, sillä romanttinen haaveilu koetaan hyvin intiimiksi, eikä siitä haluta puhua tuntemattomien kuullen. On kuitenkin näyttöä siitä, että nuorten keskustelupalstoilla jaetaan ajatuksia satumaisesta rakkaudesta sekä unelmien prinseistä ja prinsessoista. Keskusteluissa kuvataan usein tulisia tunteita esimerkiksi naapurin poikaa kohtaan sekä pohditaan, kuinka vain rakkaus ja parisuhde voivat tehdä ihmisestä eheän ja kokonaisen. (Anttila 2001, 32.) Kuitenkaan aineistonkeruutapani, anonymi verkkokysely, ei tuottanut merkittävästi enempää voimakastunteisia kuvauksia. Tähän saattaa liittyä nuorten tarve vertaistuelle ja luottamukselle vertaisia

kohtaan – jotakin, mitä kyselylomakkeen muodossa ei ole mahdollista saavuttaa. Keskustelupalstoilla nuoret hakevat kannanottoja ja neuvoja nimenomaan toisilta nuorilta, sillä he kokevat usein, etteivät vanhemmat tai opettajat ymmärrä heidän tilanteitaan. Samalla nuoret myös ohjaavat toisiaan hakemaan apua virallisilta tahoilta, kuten esimerkiksi Lasten ja nuorten puhelimesta. (Anttila 2001, 27.) Myös Mattila ja Manninen (2024, 170) toteavat, että nuoret kokevat aikuisten olevan usein ymmärtämättömiä heidän elämäänsä ja kokemuksiaan kohtaan. Seurusteluun liittyvät asiat voivat lisäksi merkitä nuorille eri asioita kuin aikuisille.

Nuoret vastasivat myös jonkin verran *En tiedä* tai *Ei kiinnosta*. Osalla nuorista puberteetti-ikä voi alkaa vasta myöhemmin, eivätkä seurustelun aiheet ole vielä ajankohtaisia. (Mattila & Manninen 2024, 55.) Tätä voidaan selittää myös seksuaalisuuden portailla (kts s. 9), joiden avulla voi ymmärtää, että tunne-elämä ja seksuaalisuuden eri vaiheet eivät ole aikataulutettuja tiettyihin ikävuosiin. Kypsyminen etenee jokaisella ihmisellä omaan tahtiinsa ja on myös mahdollista, että jokin ikävä muisto voi vaikeuttaa seksuaalisuuden portailla etenemistä. (Cacciatore & Poikela 2019, 9.) On myös mahdollista, että osa nuorista koki kysymykset liian haastaviksi vastata. Tästä syystä on huomioitava, että tutkimuksen osallistujien ikähaarukka ei rajoittunut täysin 12–15-vuotiaisiin, vaan joukossa oli myös hieman nuorempia. Vaikka heidän määränsä oli pieni, se saattaa tuoda jonkin verran epätarkkuutta tutkimustulosten tulkintaan.

Muistan omasta lapsuudestani, että ilmaus *olla yhdessä* tarkoitti ennen kaikkea seurustelua toisen kanssa, ei yhteistä ajanviettoa, vaikka sanonta voi merkitä myös sitä. Tämä tulkinta seurustelusta oli yleisin nuorten keskuudessa. Myös Anttila (2001, 22) mukaan seurustelusuhteet perustuvat nuorilla ennen kaikkea yhteiseen sopimukseen yhdessä olosta. Aikuisena en kuitenkaan enää määrittäisi seurustelua pelkäksi yhdessä olemiseksi. Tässä tullaan siihen, että seurusteluun liittyvät asiat nähdään usein eri tavoin nuoruudessa ja aikuisuudessa (Mattila & Manninen 2024, 170). Nämä havainnot perustuvat kuitenkin vain omiin lapsuuden aikaisiin kokemuksiin ja vanhoihin lähteisiin. Ei voida pitää varmana, tarkoittaako kyseinen ilmaus nykyään samaa asiaa. Kuitenkin toiseksi yleisin määritelmä seurustelusta oli *yhdessä ajan viettäminen*, jonka voi tulkita niin, että *olla yhdessä* ja *viettää aikaa yhdessä* koetaan eri asioiksi. Nuorten vastauksissa seurustelusuhteeseen liitettiin myös romanttisia tunteita, joita pidettiin ystävyyttä syvempinä. Läheisyyden, luottamuksen, fyysisyyden ja muiden vastaavien teemojen merkitys

nousi esiin harvemmin. Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että nuoret pitävät seurustelussa tärkeimpänä yhdessä olemista ja yhteistä ajanviettoa, joita täydentävät romanttiset tunteet.

Nuorilta löytyi myös paljon seurustelukokemuksia. Eniten nuoret olivat seurustelleet yhden tai useamman kerran. Suhteiden kestot olivat myös lyhyitä, sillä ne kestivät useimmiten maksimissaan puoli vuotta. Harvemmin tutkimukseni nuoret seurustelivat puolta vuotta pidempään. Seurustelusuhteet taas alkoivat suurimmilta osin eri sovelluksien, kuten Snapchatin, Instagramin tai WhatsAppin kautta. Nuoret yleisesti ovat internetin ja sosiaalisen median aktiivisia käyttäjiä (Fernet ym. 2019, 12; Morning Consult 2018) ja useat seurustelusuhteet saavat alkunsa sieltä. Helpoksi tämän tekee se, että yhä useammat nuoret omistavat erilaisia älylaitteita. (Lykens ym. 2019, 1–2.) Tulokset antavat myös ymmärtää, että Instagram ja Snapchat ovat nuorten keskuudessa yleisessä ja lähes jatkuvassa käytössä, mikä on linjassa myös aiempien tutkimusten havaintojen kanssa (Pew Research Center 2024).

Tulosten mukaan seurustelusuhteisiin ryhdyttiin toisinaan ennen yksilön omaa valmiutta, eikä kumppani kaikissa tapauksissa vastannut omia mieltymyksiä. Joissakin tilanteissa ystäväpiiriin mielipide vaikutti ratkaisevasti seurustelun alkamiseen, ja toisinaan nuori saattoi kokea painetta ryhtyä suhteeseen ystävien toiveiden mukaisesti. Ystävien näkemyksillä voi olla keskeinen merkitys myös kumppanin valinnassa. Kaveripiiri saattaa määrittää, kenen kanssa seurustelua pidetään hyväksyttävänä, ja heidän hyväksyntänsä osaltaan tukee seurustelusuhteen syntyä ja etenemistä. (Tolonen 2001, 221.) Suhteissa päädyttiin tekemään myös sellaisia asioita, joihin ei itse oltu vielä valmiita. Oli myös mahdollista, kumppanin kanssa ei välttämättä kasvotusten nähty kertaakaan, saati sitten vietetty aikaa.

Koska seurustelusuhteet saivat usein alkunsa viestintäsovellusten kautta, päättyivät ne useimmiten myös samalla tavalla – esimerkiksi Snapchatissa tapahtuneeseen yhteyden katkaisemiseen tai viestitse ilmoitettuun eroon. Yleisimmiksi syiksi suhteen päättymiselle nousivat tunteiden hiipuminen, uuden ihastuksen löytyminen, sekä pettäminen. Suhde saattoi päättyä myös aikuisen näkökulmasta hyvin vähäpätöisistä syistä, kuten esimerkiksi hyppynaruun koskemisesta. Tällainen käyttäytyminen voidaan tulkita lapsenomaiseksi ja viittaavan nuoreen ikään. Seurustelusuhteiden kokeilut näytävät siirtyneen

yhä nuorempiin ikäryhmiin, mikä voi heijastaa sitä, että nuoren henkinen kehitys ei ole vielä edennyt samassa tahdissa fyysisen kehityksen kanssa. Varhaisnuoruuteen voi kuulua vielä leikinomaisuus, kiinnostus nuorisokulttuuriin sekä pyrkimys omaksua ja rakentaa nuorisokulttuurisia toimintamalleja. (Anttila 1999, 55.) Todellisuudessa ei ole mahdollista varmuudella tietää, minkä ikäisestä nuoresta on kyse tai missä kehitysvaiheessa hän on. Tutkijana voin ainoastaan tehdä tulkintoja aineiston ja teoreettisen viitekehyksen perusteella.

Romanttisten suhteiden aikana toinen nähdään usein vaaleanpunaisten lasien läpi, eikä haluta tuoda esille omia heikkoja kohtia. Kun suhde syvenee, kasvaa myös pelko toisen menettämisestä. Tällöin omat piilossa pidetyt heikkoudet tuodaan esiin ja parien väliset konfliktit kasvavat. Seurustelussa vaaditaan kärsivällisyyttä ja halua pohtia ja ymmärtää sekä omia, että toisen tunnetiloja. Näin tekemällä suhteessa on mahdollista kasvaa yhdessä haluttuun suuntaan. Nuorten aivot taas eivät vielä kykene tällaiseen työskentelyyn, sillä ne kaipaavat hyvin nopeasti palkintoja suhteessaan. Mieleen saattaa juolahtaa herkästi, olisiko toisen ihmisen kanssa helpompaa. Harvemmin jäädytään pohtimaan, miten tästä hankaluudesta voisi yhdessä selvitä. Juuri tämän takia nuorten seurustelusuhteet jäävät lyhyiksi ja kumppani vaihtuu hyvin tiheään. (Mattila & Manninen 2024, 172.)

Vaikka suhteen aloittaminen ei herättänyt nuorissa erityisen mahtipontisia tunteita, suhteen päättyminen sen sijaan nostatti heissä voimakkaita ja vaihtelevia tunteita. Joillekin ero merkitsi toivottomuuden tunnetta, kun taas toiset kokivat helpotusta tilanteen päättymisestä. Monille suhteen päättyminen aiheutti kuitenkin voimakkaan tunnekuohun: osa nuorista kuvasi kokeneensa syvää surua ja masentuneisuutta, jopa sen kaltaisia tunteita, että "Koko maailma särkyi palasiksi.". Rakkauden menettäminen saattoi saada oman elämän tai itsensä tuntumaan merkityksettömältä. Joissakin vastauksissa ilmeni myös äärimmäisiä ajatuksia, kuten kuolemaan liittyviä toteamuksia, jos seurustelukumppania ei löytyisi tiettyyn aikaan mennessä. Tällaiset ilmaisut voivat kuvastaa nuoruuden tunne-elämän intensiivisyyttä ja suhteiden suurta merkitystä nuoren identiteetille. Etenkin murrosiässä romanttisen yhteyden luominen ajatellaan olevan yksi aivojen kannalta palkitsevimista ja motivoivimmista kokemuksista (Mattila & Manninen 2024, 171). Nuoret kokevat arjessaan onnea ja lohtua erityisesti rakkauteen liittyvien tunteiden ja unelmien kautta. Heidän käsityksissään ikuinen rakkaus näyttäytyy pysyvänä ja kestäväänä ilmiönä (Anttila 2009, 126), jonka vuoksi rakkauden menettäminen voi tuntua nuoresta suurelta

menetykseltä. Osa nuorista kuitenkin osoitti valmiutta käsitellä eroa rakentavammin: suhde päätettiin yhteisen keskustelun kautta, ja sen päättymiseen johtaneita syitä pyrittiin pohtimaan ja hyväksymään yhdessä kumppanin kanssa.

8.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2023) mukaan tieteellinen tutkimus tulee suorittaa hyvän tieteellisen käytännön mukaan, jonka peruseriaatteita ovat *luotettavuus*, *rehellisyys*, *arvostus* ja *vastuunkanto*. Näillä periaatteilla huolehditaan koko tutkimuksen elinkaaren ajan hyvien tieteellisten käytäntöjen toteutumisesta.

Luotettavuudella tarkoitetaan tieteellisen tutkimuksen eri toimintatapojen hyvää laatua, kuten suunnittelua, menetelmiä, analyysejä ja muita voimavaroja. (TENK 2023, 12). Tutkijan on pystyttävä valitsemaan ja käyttämään oikeanlaisia menetelmiä ja lähestymistapoja oman tutkimuskysymyksen ratkaisemiseksi ja tutkimuksen toteuttamiseksi. Nämä vaatimukset ovat läsnä jokaisessa tutkimusentekovaiheessa. Näin saadaan tutkimukseen myös uskottavuutta. Jokaisen lukijan, niin kollegojen, kuin tutkimusten kohteiden, tulee pystyä hyväksymään tulokset todenmukaisiksi. Vaikka tutkimuksen aihe olisi lukijalle uusi, on tutkijan pystyttävä kuvailemaan aiheet niin, että jokainen lukija vakuuttuu tutkimuksen todenperäisyydestä. (Puusa & Juuti 2020, 175.)

Rehellisyys näkyy tutkimuksessa silloin, kun tutkimukseen raportoidaan kaikki siinä tapahtuneet välivaiheet. Avoimuus, oikeudenmukaisuus ja puolueettomuus ohjaavat raportointia ja viestintää – yksityiskohtia unohtamatta. (TENK 2023, 12.) Arvostus näkyy tutkimuksessa ottamalla erityisesti huomioon kollegoita, tutkimukseen liittyviä eri osapuolia, yhteiskuntaa, ympäristöä, ekosysteemejä ja kulttuuriperintöä. (TENK 2023, 12). Tutkimuksen tavoitteena on luoda myönteisiä vaikutuksia tutkimuksen kohteille. Arkaluonteisia aiheita käsiteltäessä eettisten periaatteiden noudattaminen on erityisen tärkeää, jotta tutkimus ei aiheuta haittaa osallistujille tai muille siihen liittyville tahoille. (Puusa & Juuti 2020, 175.) Tutkijan on myös otettava vastuu koko tutkimuksen elinkaaresta, joka alkaa ideasta julkaisemiseen ja sen vaikutuksiin (TENK 2023, 12).

Tutkijan täytyy myös ymmärtää ja kuulla tutkimukseen osallistuvia itsenään, eikä suodatata tutkittavan vastaus omien ennakko-oletustensa läpi. Tutkijan tulkintoihin ei saisi vaikuttaa tutkittavan ominaisuudet, kuten esimerkiksi ikä, sukupuoli tai uskonto. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160.) Silti kuitenkin tutkijan työssä tiedostamattomasti tai tiedostaen vaikuttavat hänen aiemmat kokemuksensa sekä ennakko-oletuksensa. Niistä ei kuitenkaan tarvitse täysin vapautua, vaan niitä täytyy tiedostaa ja hyödyntää tutkimuksen teon aikana. Kokemusten luotettavuutta haastaa myös se, että kokemusmaailmat ja niihin liittyvä tieto nähdään jatkuvasti muuttuvina. Ihmisten kokemukset voivat myös olla myös yksittäistapauksia, joten niitä ei voi yleistää samaan tapaan kuin luonnontieteelliset ilmiöt yleistetään. Jonkinlaisia selittäviä johtopäätöksiä on mahdollista kuitenkin tehdä. Esimerkiksi yleistämisessä helpottaa se, jos tutkittavien elämäntilanteet ovat lähestulkoon samanlaiset. (Toikkanen & Virtanen 2018, 65–66.) Tässä tapauksessa voisi ajatella tutkittavien kuuluvan samaan varhaisnuoret tai nuoret kategoriaan, joiden elämäntilanteen ajatellaan olevan jokseenkin samankaltainen. Kokemukset eivät kuitenkaan koskaan voi vastata täysin toisiaan, joten yleistettyä tietoa on silloin hyvin mahdoton tehdä (Toikkanen & Virtanen 2018, 66). Tutkimuksessani mukana oli myös nuoria, joiden elämäntilanteet olivat erilaiset, kuin toisilla. Esimerkiksi eräs tutkimukseni nuori ei ollut omien sanojensa mukaan koskaan seurustellut. On myös vaikea sanoa, ketkä nuorista oikeasti kuuluvat kyseiseen varhaisnuorten kategoriaan, sillä kypsyminen tapahtuu jokaisella omaan tahtiinsa (Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019, 9). Voi olla täysin mahdollista, että tutkimukseeni osallistunut 10-vuotias onkin kypsyneempi kuin muutamaa vuotta vanhempi osallistuja. Osallistujia oli myös muutama täysi-ikäinen, jotka voivat osaltaan värittää tutkimuksen tuloksia.

Vaikka kysely on edullinen ja nopeampi aineistonkeruumuoto, kuin haastattelu, kyselyyn liittyy monenlaisia haasteita. Esimerkiksi kyselyssä ei ole mahdollista korjata väärinkäsityksiä tai tietää, onko kyselyyn osallistujalla tietoa tutkittavasta aiheesta. On siis mahdollista, että vastaukset eivät ole tutkittavaan aiheeseen liittyviä. Haastattelussa olisi mahdollista toistaa ja selventää kysymyksiä ja niiden asetteluja, mutta kyselyyn vastaajilla tällaista mahdollisuutta ole. Myöskään ei pystytä havainnoimaan, miten asiat sanotaan, eikä kyselyyn osallistuja pysty etukäteen tutustumaan kysymyksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85–86) Esimerkiksi olisin voinut kysyä kysymyksen ”Millaisena pidät itseäsi?” toisin. Osa vastauksista poikkesivat tutkimukseni aiheesta, sisältäen esimerkiksi

harrastuksia tai muita itsensä kuvauksia. Spesifimmät kysymykset luonteenpiirteistä ja ulkoisista ominaisuuksista olisivat ohjanneet nuoria antamaan relevantimpia vastauksia tutkimukseni näkökulmasta.

Ongelmana verkkokyselyssä on usein myös vastaajien valikoituneisuus, rehellisyys, tavoittamattomuus ja osallistumisaktiivisuus. Suuri vastaajamäärä ei myöskään kerro aineiston luotettavuudesta vielä mitään. (Laaksonen, Matikainen & Tikka 2013, Verkkokyselytutkimuksen haasteet). Etenkin kun puhutaan nuorista, tutkimukseni tulokset määräytyvät paljon sen mukaan, miten nuoret itse määrittelevät seurustelun. Nuoret myös vastaavat kysymyksiin oman kokemuksensa ja ymmärryksensä mukaan, joka ei kuitenkaan suoraan vähennä vastausten luotettavuutta. Tuloksia tulkitessa on muistettava, että nuoret ovat kuvanneet kyselyn aiheita omien mielikuviansa avulla. Sen vuoksi aikuisen näkemys nuoren seurustelusuhteesta voi olla hyvin erilainen, kuin nuorella itsellään. (Niemi 2010, 50.) Esimerkiksi huomasin, että osa nuorten vastauksista ei vastannut suoraan esitettyyn kysymykseen, mikä toi lisähaastetta vastauksien tulkintaan. Vajaa viidesosa vastaajista koki, että lähipiirin aikuisten parisuhteet eivät vaikuttaisi heihin millään tavalla. Kysymys saattoi kuitenkin olla liian haastava ymmärtää tai pohtia, sillä siihen vastaaminen vaatii jo syvempää ajattelua. Koenkin kysymyksen jälkikäteen vaikeaksi niin nuorten kuin oman näkökulmani kannalta. Osa taulukoissa esitetyistä vastauksista olisi voinut paremmin sopia esimerkiksi kysymykseen ”Millaisia ovat lähipiirisi aikuisten parisuhteet?” Voi siis herätä kysymyksiä vastausten todenperäisyydestä, mikäli nuoret eivät täysin ymmärtäneet lukemaansa.

On myös täysin mahdotonta kokonaan ymmärtää toisen kerrottua kokemusta, joka väkisin pistää tutkijan luomaan omia tulkintojaan kokemuksesta. (Smith ym. 2009; Toikkanen & Virtanen 2018, 68.) Tulkinnan haasteeksi voi muodostua myös se, että kyselyyn osallistuja ei kerro suoraan kokemuksestaan, vaan päätyy tietoisesti tai tiedostamattomasti kertomaan aiheesta esimerkiksi itselle suotuisemmalla tavalla. (Toikkanen & Virtanen 2018, 68). Kokemuksen sanoittaminen voi näin ollen muokata alkuperäistä kokemusta ja tarkoittaa sanoittamisen hetkellä sitä, mitä sillä hetkellä sen halutaan tarkoittaa (Kukkola 2018; Toikkanen & Virtanen 2018, 44). Tutkija ei siis voi täysin tietää, kertooko kokemuksesta kerrottu kokemus täysin totta, mutta tutkijalla ei ole muuta mahdollisuutta, kuin vain luottaa sen todellisuuteen (Giorgi & Giorgi 2003; Toikkanen & Virtanen 2018, 68). Tutkimuksesta saataisiin myös luotettavampi, jos olisin tutkinut subjektin eli kyselyyn

osallistujan kokemusten lisäksi myös objektin eli seurustelusuhteen toisen osapuolen kokemuksiä. En kuitenkaan lähtenyt laajentamaan aihettani, sillä tällaisen aineiston saamiseksi olisi täytynyt valita jokin muu aineistonkeruutapa.

Kaikki kyselyni nuoret eivät myöskään vastanneet kaikkiin kysymyksiin, joka voi osaltaan vaikuttaa aineiston todenperäisyyteen. Vaikka ei saisi yleistää, koen tärkeänä ottaa huomioon nuorten aivojen kehittymättömyys. Nuoruuden aikana aivot pikkuhiljaa kehittyvät aikuisten aivojen kaltaisiksi. Kehitys kuitenkin väsyttää aivoja etenkin kognitiivisten suoritusten aikana, jolloin nuorten aivojen hermosolujen määrä lisääntyy ja aiheuttaa hermosoluaktivaation leviämisen laajalle otsalohkojen alueelle. Hermosolujen uudelleen järjestyminen ja kohdentuminen tapahtuu kuitenkin vasta aikuisiällä. Tämä tarkoittaa sitä, että tieto siirtyy nuorten aivoissa epätäsmällisesti ja tehottomasti, joka aiheuttaa aivojen väsymistä. (Hermanson & Sajaniemi 2018, 844.) Tämä voi osaltaan selittää sen, miksi osa nuorista ei jaksanut vastata kaikkiin kysymyksiin tutkimuksen vaatimusten mukaisesti tai ollenkaan.

Jos tekisin tutkimukseni uudelleen, laskisin todennäköisesti ikäjakaumaa. Mielenkiintoni olisi todellisuudessa kohdistunut enemmän alakouluikäisiin, sillä huomasin muiden tutkimusten perusteella heidän olevan lähempänä sitä, mitä alun perin ajattelin varhaisnuorilla tarkoittavani. Oma ikäjakaumani, 12–15-vuotiaat, edustavat ehkä enemmän nuoruusikää. Heidän vastauksissaan seurustelu näyttäytyi selkeästi vakavampana kuin nuoremmilla, joille se on usein vielä leikinomaista. Itseäni olisi erityisesti kiinnostanut juuri tuo leikinomainen seurustelu ja se, millaiseksi nuoremmat kokevat haaveilun seurustelusta ja ihastumisesta. En välttämättä olisi myöskään rajannut kohderyhmääni vain jo seurusteleviin yksilöihin, sillä alakouluikäiset varhaisnuoret eivät välttämättä vielä seurustele, vaan haaveilevat seurustelusta yksin tai yhdessä ystäviensä kanssa. Kuten Cacciatoren ja Korteniemi-Poikelan (2019) Seksuaalisuuden portaissa kuvataan, Salainen ihastus -portaalla ihastumista ei vielä paljasteta kenellekään. Seuraavalla portaalla taas ihastumisesta kerrotaan vain ystäville tai jollekin muulle luotettavalle henkilölle. Nämäkin vaiheet liittyvät suunnilleen 8–13 vuotiaisiin. Vasta myöhemmin saatetaan uskaltaa kertoa tunteistaan ihastukselle.

Olisi ollut hyödyllistä hyödyntää myös erilaisia keskustelufoorumeita, sillä niiden kautta olisin voinut saada nuorilta entistä aidompia ja tunneskaalalta monipuolisempia

vastauksia. Keskustelufoorumit toimivat usein vertaistukena, ja nuoret jakavat siellä herkimmätkin kokemuksensa vertaistensa kesken. Osan kysymyksistä voisin kuitenkin toteuttaa verkkokyselynä, sillä kaikkea tietoa ei välttämättä saa keskustelufoorumien kautta. Olisi myös ollut hyödyllistä selvittää, kenelle nuorelle eri vastaukset kuuluivat, jotta olisi voitu paremmin tarkastella erilaisia syy-seuraussuhteita. Tällä tavalla olisi ollut mahdollista tarkastella esimerkiksi, millaisissa perheympäristöissä ne nuoret elävät, jotka kuvasivat itseään negatiivissävyyteisesti, sekä millaisia seurustelukokemuksia heillä tällöin on. Nyt jouduin vain arvailemaan ja nojaamaan keräämäni teoriaan. En kuitenkaan katsonut vastausten yksityiskohtaisen läpikäymisen olevan tutkielmassani tarkoituksenmukaista suuren vastaajamäärän vuoksi.

Lähteet

Aaltonen, M., Ojanen T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2003. Nuoren aika. Porvoo: WS Bookwell Oy. 52–104.

Aaltonen, S. 2006. Tytöt, pojat ja sukupuoli häirintä. Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Yliopistopaino. 101–146.

Anttila, A. 1996. 99 prosenttia rakkautta: tyttöjen ennustusleikit opettavat seurustelun sääntöjä. Teoksessa Kinnunen, Eeva-Liisa, Kaarina Koski, Riikka Penttilä & Minttu Pietilä. (toim.): Vitsistä videoon. Uusia kirjoituksia nykyperinteestä. Tietolipas-sarja 146. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 35–52.

Anttila, A. 1997. Tyttöjen unelmat tulevaisuudesta. Nuorisotutkimus-lehti 1/1997. 3–11.

Anttila, A. 1999. Elämyksiä ja ennustuksia varhaisnuorten seurustelussa. Teoksessa Näre, Sari (toim.): Tunteiden sosiologiaa 1: Elämyksiä ja läheisyyttä. Tietolipas-sarja 156. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 54–65.

Anttila, A. 2001. Elämän kovuus ja rakkauden rajallisuus. Varhaisnuorten kirjoituksia Koululainen -lehden ja Internetin keskustelupalstoilla. Nuorisotutkimus 19. 21–35.

Anttila, A. 2009. Ajankohtaista. Varhaisnuorten seurustelu tyttöjen ja poikien romanttisena kulttuurina. Elore vol. 16–2/2009. Suomen Kansantalouden Tutkijain Seura ry. 124–139. Saatavilla www-muodossa: [Varhaisnuorten seurustelu tyttöjen ja poikien romanttisena kulttuurina - pdf](#) (Luettu 25.8.2025)

Anttila, A. 2009. Leikin asia. Näkökulmia varhaisnuorten romanttiseen seurustelukulttuuriin. Helsinki: Yliopistopaino. Saatavilla www-muodossa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/7da0c6c3-a9ab-4294-853d-7af41ce87c0f/content> (Luettu 4.5.2024).

Bildjuschkin, K. 2015. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Seksuaalikasvatuksen tueksi. Saatavilla www-muodossa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129742/TY%c3%962016_35_web_korjattu.pdf?sequence=5&isAllowed=y (Luettu 2.4.2024)

Brandt, P., Korteniemi-Poikela, E., Cacciatore, R. & Huovinen, M. 2009. Hei beibi mä oon tulta! Nuoren oma seksikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy. 15–44.

Cacciatore, R. 2007. Huomenna pannaan pussauskoppiin: Eväitä tyttönä ja poikana kasvamisen haasteisiin syntymästä murrosikään. Porvoo: WS Bookwell Oy. 15–55, 133–175, 177–217.

Cacciatore, R. & Karukivi, M. 2014. Mieleton fiilis. Hyvän mielen käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 281–290, 315–316, 316–322, 323–342.

Cacciatore, R. & Korteniemi-Poikela, E. 2019. Rakkaus, ilo, rohkeus. Seksuaalisuuden portaat. Helsinki: Minerva Kustannus Oy. 7–11, 23–203.

Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede* 2022, 34 (4), 215–225. Saatavilla [www-muodossa: https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/47650/nbnfioulu-202402061597.pdf?sequence=1](https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/47650/nbnfioulu-202402061597.pdf?sequence=1) (Luettu 6.5.2024)

Faverio, M. & Sidoti, O. 2024. Teens, Social Media and Technology 2024. Pew Research Center. Saatavilla [www-muodossa: https://www.pewresearch.org/teens-social-media-technology/2024/](https://www.pewresearch.org/teens-social-media-technology/2024/) (Luettu 24.1.2025)

Fernet, M., Lapierre, A., Hébert, M. & Cousineau, M-M. 2019. A systematic review of literature on cyber intimate partner victimization in adolescent girls and women. *Computers in Human Behavior*. Vol 100. 11-25.

Florsheim, P. 2003. *Adolescent Romantic Relations and Sexual Behavior: Theory Research, and Practical Implications*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Gadamer, H. & Nikander, I. 2009. *Hermeneutiikka: ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa*. 3. painos. Tampere: Vastapaino.

Grant, J. E., and M. N. Potenza. 2009. *Young Adult Mental Health*. United Kindom: Oxford University Press. ProQuest Ebook Central. Saatavilla [www-muodossa: https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.ulapland.fi/lib/ulapland-ebooks/detail.action?docID=4704385](https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.ulapland.fi/lib/ulapland-ebooks/detail.action?docID=4704385) (Luettu 8.9.2025)

Hermanson, E. & Sajaniemi, N. 2018. Nuoruuden kehitys – mitä tapahtuu pinnan alla. Teema: Nuorisolääketiede katsaus. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2018; 134(8). 843–849. Saatavilla www-muodossa: <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo14286.pdf> (Luettu 16.10.2025)

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Hovi, S. 2013. Parisuhdekouluttaja totisena: Tämä taito on ainut mahdollisuus ehjään parisuhteeseen. Seksi & parisuhde. Ilta-Sanomat. Saatavilla www-muodossa: <https://www.is.fi/seksi-parisuhde/art-2000000658617.html> (Luettu 16.1.2025)

Huang, T-F., Hou, C-Y., Chang, F-C., Chiu, C-H., Chen, P-H., Chiang, J-T., Miao, N-F., Chuang, H-Y., Chang, Y-J., Chang, H. & Chen, H-C. 2023. Article: Adolescent Use of Dating Applications and the Associations with Online Victimization and Psychological Distress. Journals. Behavior Sciences. Vol. 13, No. 11. Saatavilla www-muodossa: [Adolescent Use of Dating Applications and the Associations with Online Victimization and Psychological Distress](https://www.mdpi.com/2076-3413/13/11/2023)

Isotalo, A. 2023. Väkivalta nuorten seurustelusuhhteissa. Kyselytutkimuksen tuloksia. Suomen akatemia. Tampere: Tampereen yliopisto. Saatavilla www-muodossa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/149699/978-952-03-2936-5.pdf?sequence=2&isAllowed=y> (Luettu 3.11.2025)

Korhonen, L. 2021. Pulassa lapsen kanssa. Osa II Kasvu ja kehitys: Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina. Duodecim Terveyskirjasto. Saatavilla www-muodossa: <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018> (Luettu 30.10.2025)

Kuortti, M. 2012. Suomalaisten tyttöjen seksuaaliterveys ja -kulttuuri. Arvot, riskit ja valinnat. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. Saatavilla www-muodossa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66913/978-951-44-8806-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 15.10.2025)

Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. 2013. Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Tampere: Vastapaino.

Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. 2009. Lapsiperheiden hyvinvointi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Yliopiston kirjapaino. Saatavilla myös www-muodossa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80047/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f.pdf> (Luettu 8.9.2025)

Lykens, J., Pilloton, M., Silva, C., Schlamm, E., Wilburn, K. & Pence, E. 2019. Google for Sexual Relationships: Mixed-Methods Study on Digital Flirting and Online Dating Among Adolescent Youth and Young Adults. JMIR Public Health and Surveillance. Vol 5, No 2. United States: Original Paper. Saatavilla www-muodossa: <https://publichealth.jmir.org/2019/2/e10695/PDF>

Malinen, K. 2011. Parisuhde pikkulapsiperheessä. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House. Saatavilla www-muodossa: https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_37002 (Luettu 8.9.2025)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2022. MLL:n historia. Saatavilla www-muodossa: <https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/mln-historia/> (Luettu 17.2.2025)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2025. 12–15-vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Saatavilla www-muodossa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/> (Luettu 30.10.2025)

Mattila, L. & Manninen, J. 2024. Teinin mieli. Opi ymmärtämään nuorta. Helsinki: Gummerus. 15–19, 20–44, 45–74, 166–187.

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Moilanen, Pentti & Rähä, Pekka. 2018. Merkitysrakenteiden tulkinta. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 51–72.

Niemi, J. 2010. Seurusteluväkivalta nuorten kokemana. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 89/2010. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. 49–54.

Näre, S. 2005. Styylaten ja pettäen. Luottamuksen ongelma ja postinvidualismi nuorten sukupuolikulttuurissa. Helsinki: Yliopistopaino. 53–89, 112–135.

- Kovero, K. 2004. Muuttuva minuus. Vol. 24 Nro 2 (2004): Aikuiskasvatus 2/2004: Aikuiskasvatus ja tunteet.
- Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Työkirja ammattikorkeakouluun. Forssa: e-Oppi Oy.
- Perttula, J. & Latomaa, T. 2008. Kokemuksen tutkimus. merkitys – tulkinta – ymmärtäminen. Tampere: Juvenes Print.
- Pulkkinen, L. 2002. Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. Keuruu: PS-kustannus. 36–57, 92–118, 119–208.
- Pulkkinen, L., Ahonen, T. & Ruoppila, I. 2023. Ihmisen psykologinen kehitys. PS-kustannus. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 182–194, 210–216, 217–227.
- Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Printon Trükikoda. 1–8, 9–20, 296–305.
- Rauhala, L. 2005. Hermeneuttisen tieteenfilosofian analyyseja ja sovelluksia. Helsinki: Yliopistopaino. 92–124.
- Rikosuhripäivystys 2019, Lapsi ja nuori rikoksen uhrina: seurusteluväkivalta. Saatavilla www-muodossa: <https://www.riku.fi/rikoksen-uhrina/lapsi-ja-nuori-rikoksen-uhrina/seurusteluvakivalta/> (Luettu 25.10.2024)
- Rytkönen, M. 2014. Nuorten vakava väkivalta ja sosioemotionaalinen terveys. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2014: 51. 63–65. Saatavilla www-muodossa: <https://journal.fi/sla/article/view/41369/10565> (Luettu 4.3.2025)
- Salo, S. 2011. Parisuhdeongelmat ja lasten psyykinen hyvinvointi: kaksi tutkimusnäkökulmaa. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House. Saatavilla myös www-muodossa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/36861/9789513944476.pdf> (Luettu 8.9.2025)
- Sinkkonen, J. 2004. Kiintymyssuhdeteoria – tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Saatavilla www-muodossa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo94437> (Luettu 23.10.2024)
- Svensk, T. 2020. Ensimmäinen ero. Selviytymisopas. Tallinna: Basam Books Oy. 17–30

Taavetti, R., Alanko, K. & Heikkinen, L. 2015. Hyvinvoiva sateenkaarinuori -tutkimushanke. Tulosten tiivistelmä. Nuorisotutkimusverkosto. Unigrafia. Saatavilla myös www-muodossa: <https://edition.fi/nuorisotutkimusseura/catalog/view/388/318/899-1> (Luettu 16.1.2025)

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2024. Väkivallan muodot: Lähisuhdeväkivalta. Saatavilla www-muodossa: [Lähisuhdeväkivalta - THL](#) (Luettu 24.1.2025)

Toikkanen, J. & Virtanen, A. 2018. Kokemuksen tutkimus VI. Kokemuksen käsite ja käyttö. Rovaniemi: Lapland University Press. 25–40, 41–63, 64–84.

Tolonen, T. 2001. Nuorten kulttuurit koulussa. Ääni, tila ja sukupuolten arkiset järjestykset. Helsinki: Gaudeamus: 213–254.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 22-63, 64-82, 83-102, 158-172.

Turunen, E. K. 2016. Kokemuksen rakenne. Mielen sisältöjen tunnistaminen. Helsinki: Arator Oy. 24–73, 135–171.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. Helsinki. Saatavilla www-muodossa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf (Luettu 29.10.2025)

Vehkalahti, K. 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsingin yliopisto. Saatavilla www-muodossa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/bc1c2c8a-0eb8-4881-ba8f-510ce386b810/content> (Luettu 7.4.2024)

Viljamaa, J. 2017. Mitä minä teen tämän teinin kanssa. Helsinki: Minerva Kustannus Oy. 15–43, 44–90.

Virtanen, J A. 2008. Symboliymmärrys ja kehitysyhteistyön merkitys sansibarilaisen nuoren kokemana. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. Saatavilla www-muodossa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67875/978-951-44-7403-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 2.5.2024)

Vuorisalmi, E. 2015. Sekaisin Lovesta. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 7–12, 13–31.

Vuorisalmi, E. 2020. Rakkaus haltuun. Valjasta rakkaushormonisi terveeseen ja tasapainoiseen elämään. Helsinki: WSOY. 11–20.

Väestöliitto. 2024. _Seksuaalikasvatus. Saatavilla www-muodossa: <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalikasvatus/> (Luettu 2.4.2024)

Wilson, T. & Maloney, M. 2019. Dating Violence in Adolescent Relationships. International Journal of the Whole Child. vol. 4 no. 2. Saatavilla www-muodossa: <https://libjournals.mtsu.edu/index.php/ijwc/article/view/1601/1126> (Luettu 25.10.2024)

Zacharin, M. 2019. Best Practice & Research Clinical Endocrinology & Metabolism. Puberty. Vol.33 no.3. Australia. (Luettu 2.4.2024)

Liitteet

Liite 1.

Pro gradu -kysely

Tämän kyselyn tarkoituksena on kerätä tietoa varhaisnuorten seurustelukokemuksista, joita tarkastellaan minuuden näkökulmasta. Kysely on tarkoitettu 12–15-vuotiaille varhaisnuorille, jotka ovat tällä hetkellä tai ovat joskus olleet seurustelusuhteessa. Seurustelusuhteita on monenlaisia, joten ei ole mitään tiettyä määritelmää, mitä seurustelun kuuluisi olla. Jos koet olevasi seurustelusuhteessa tai olet sellaisessa joskus ollut, voit vastata tähän kyselyyn.

Jokaisella kyselyyn osallistujalla on omat ainutkertaiset kokemuksensa seurusteluun liittyen ja jokainen kokemus on yhtä arvokas. Tämä kysely voi olla myös apuna itsetutkimuksessa omaa elämääsi varten, joten ole avoimella mielellä mukana. Kysymykset voivat tuntua helpoilta tai vaikeilta vastata, riippuen omista kokemuksistasi.

Kysely toteutetaan anonyymisti, joten voit olla varma, että nimesi pysyy salassa. Voit siis luottaa siihen, että mitkään kirjoittamasi asiat eivät tule kenenkään tietoon sinun nimelläsi. Toivonkin, että kirjoittaisit kyselyyn mahdollisimman rehellisesti. Älä kuitenkaan kerro muista ihmisistä tunnistettavia tietoja, kuten nimiä tai paikkakuntaa. Kun tutkielma on tehty ja arvioitu, vastauksenne hävitetään tietoturvasääntöjen mukaisesti.

Olen siis Lapin yliopiston luokanopettajaopiskelija ja kyselyni on osana Pro gradu -tutkielmaani. Jos kyselyn jälkeen jokin asia jäi sinua mietityttämään, voit laittaa minulle sähköpostia osoitteeseen janahola@ulapland.fi.

1. Sukupuoli

- a) tyttö
- b) poika
- c) joku muu, mikä?
- d) en halua kertoa.

2. Ikä

3. Ovatko huoltajasi

- a) naimisissa tai kihloissa
- b) eronneet
- c) Jotain muuta, mitä?

4. Kenen kanssa asut?

5. Miten koet, että aikuisten parisuhteet lähipiirissäsi (esim. vanhempien tai muiden aikuisten parisuhde) ovat vaikuttaneet ajatuksiisi itsestäsi seurustelukumppanina?

6. Millaisena pidät itseäsi? Kuvaile ja kerro esimerkkejä.

7. Oletko joskus seurustellut tai seurusteletko tällä hetkellä?

- a) Kyllä
- b) Ei
- c) Jotain muuta, mitä?

8. Mitä seurustelu sinulle tarkoittaa?

9. Kuinka monta seurustelusuhdetta sinulla on ollut?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) enemmän

10. Kauan seurustelit viimeisimmän kumppanisi kanssa?

- a) 0-1kk
- b) 1-3kk
- c) 3-6kk
- d) 6-12kk
- e) 1-2 vuotta
- f) 2 vuotta tai enemmän.

11. Miten seurustelunne alkoi? Kuvaile tilannetta.

12. Sisälsikö seurustelusuhteenne:

(voit valita useamman)

- a) käsi kädessä olemista
- b) halaamista
- c) pusuja/suudelmia
- d) hyväilyä (koskettamista) vaatteet päällä
- e) hyväilyä (koskettamista) intiimeiltä alueilta
- f) yhdyntää
- g) raskauden
- h) keskenmenon
- i) väkivaltaa (fyysistä tai henkistä)

Muuta, mitä? Voit kuvailla tähän.

Mikäli olet kokenut väkivaltaa, kuvaile sitä omin sanoin.

Kerro kokemastasi väkivallasta myös jollekin luotettavalle aikuiselle!

Sinun ei tarvitse olla asian kanssa yksin!

13. Millaiselta seurustelu on sinusta tuntunut? (Valitse kolme)

- a) ihanalta
- b) vaikealta
- c) mustasukkaiselta
- d) kuormittavalta
- e) epävarmalta
- f) rakastuneelta
- g) etäiseltä
- h) ahdistavalta
- i) pelottavalta
- j) hyvältä
- k) hauskalta
- l) helpolta
- m) yksinäiseltä
- n) luotettavalta
- o) painostetulta

Voit kuvailla siitä lisää tähän

14. Oletko kokenut seurustelun päättymisen? Kuvaile, miten se tapahtui.

15. Miltä seurustelun päätyminen tuntui? (Valitse kolme)

- a) helpottavalta
- b) kamalalta
- c) masentavalta
- d) yksinäiseltä
- e) ahdistavalta
- f) hyvältä
- g) masentavalta
- h) ei mitään
- i) epäoikeudenmukaiselta
- j) Jotain muuta

Voit kuvailla siitä lisää tähän omin sanoin

16. Mitä olet oppinut seurustelusuhteistasi? Mitä tekisit eri tavalla?

17. Millä tavalla seurustelusuhde tai -suhteet ovat muuttaneet sinua tai ajatuksia itsesi?